

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО
Факультет філології й журналістики імені Михайла Стельмаха
Кафедра української літератури

Наталія Солодюк
Алла Віннічук
Оксана Пойда

ШКІЛЬНИЙ КУРС УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ (розділ «Шкільний курс української літератури»)

Навчально-методичний посібник
для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра

Вінниця - 2026

УДК 473.5.016:821.161.2.09(075.8)

DOI: <https://doi.org/10.31652/473.5.016.821.161.2.09-1-135>

Ш66

*Рекомендовано до друку навчально-методичною комісією
факультету філології й журналістики імені Михайла Стельмаха
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського
(протокол № 4 від 14 січня 2026 р.)*

Рецензенти:

Іваницька Н. Б., доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри іноземної філології та перекладу Вінницького торговельно-економічного інституту Державного торговельно-економічного університету.

Сахацька В. В., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент, кафедри української мови Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

Упорядники:

Солодюк Наталія Володимирівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри української літератури Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

Віннічук Алла Петрівна – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української літератури Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

Пойда Оксана Андріївна – старший викладач кафедри української літератури Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

Солодюк Н., Віннічук А., Пойда О.

Шкільний курс української мови і літератури (розділ «Шкільний курс української літератури»). Навчально-методичний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра. Вінниця : ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 2026. 135 с.

У навчальному посібнику розкрито основні питання шкільного курсу української літератури. Видання вміщує робочу програму, в якій зазначено мету, завдання, загальні та фахові компетентності, програмові результати відповідно до освітньо-професійної програми; плани лекційних та практичних занять, питання для самоконтролю, тестові завдання для самоперевірки, список рекомендованої літератури (основної та додаткової).

Посібник допоможе здобувачам оволодіти знаннями зі шкільного курсу української літератури, набутти фахових умінь та навичок, які необхідні для роботи в закладах загальної середньої освіти.

Навчально-методичний посібник орієнтований на викладачів та здобувачів філологічних спеціальностей, учителів-словесників.

© Солодюк Н. В., Віннічук А. П., Пойда О. А., 2026

© Вінницький державний педагогічний університет ім. М. Коцюбинського, 2026

ЗМІСТ

Передмова	5
Опис навчальної дисципліни.....	7
Мета і завдання	8
Компетентності (за освітньо-професійною програмою).....	9
Програма навчальної дисципліни «Шкільний курс української мови і літератури» (розділ «Шкільний курс української літератури»).....	11
Структура навчальної дисципліни	15
ТЕОРЕТИЧНИЙ БЛОК	21
Тема № 1. Специфіка шкільного курсу української літератури в парадигмі навчальних предметів закладів загальної середньої освіти	21
Тема № 2. Розвиток критичного мислення на уроках української літератури в освітній парадигмі Нової української школи	24
Тема № 3. Шляхи і методи формування творчого мислення на уроках літератури в умовах Нової української школи.....	28
Тема № 4. Проектна діяльність як засіб формування інтелектуально-творчого розвитку школярів	31
ПРАКТИЧНИЙ БЛОК.....	34
Тема № 1. Розвиток критичного мислення на уроках української літератури в освітній парадигмі Нової української школи.....	34
Тема № 2. Техніка та прийоми розвитку критичного мислення на уроках літератури.....	41
Тема № 3. Шляхи і методи формування творчого мислення на уроках літератури в умовах Нової української школи.....	49
Тема № 4. Проектна діяльність як засіб формування інтелектуально-творчого розвитку школярів	55
Тема № 5. Креолізовані тексти як нестандартний підхід до вивчення літератури в умовах інформатизації освітнього простору.....	62
Тема № 6. Функції, види літературного читання. Виконавський аналіз художнього тексту	69
Тема № 7. Засоби виразного читання.....	76
Тема № 8. Практичне оволодіння засобами виразного читання.....	82
Індивідуальне навчально-дослідне завдання.....	87

Питання до заліку	95
Розподіл балів за видами навчальної діяльності з дисципліни «Шкільний курс української мови і літератури» (розділ «Шкільний курс української літератури»)	98
Навчальні програми з української літератури.....	104
Підручники з української літератури для 5-9 класів	116
Список рекомендованої літератури.....	122

ПЕРЕДМОВА

Навчально-методичний посібник «Шкільний курс української літератури» розроблено відповідно до сучасних вимог фахової підготовки майбутніх учителів-словесників та концептуальних засад Нової української школи (НУШ). Зміст посібника зорієнтований на реалізацію компетентнісного, особистісно зорієнтованого й діяльнісного підходів до навчання, що визначають стратегічні напрями розвитку сучасної мовно-літературної освіти в закладах загальної середньої освіти. Видання спрямоване на забезпечення якісної фахової підготовки здобувачів вищої освіти, формування їхньої професійної компетентності, критичного й творчого мислення, здатності до інноваційної педагогічної діяльності.

Українська література як навчальний предмет у закладах загальної середньої освіти виконує важливу культуротворчу, ціннісно-світоглядну, комунікативну й особистісно-розвивальну функції. У сучасних освітніх реаліях вона функціонує не лише як сукупність знань про художні твори, а як потужний засіб формування національної ідентичності, естетичного смаку, моральних орієнтирів, уміння критично мислити, аргументовано висловлювати власну позицію та взаємодіяти з текстами різної природи, зокрема медійними.

Українська література в шкільному курсі є не лише навчальною дисципліною, а й важливим чинником формування національної ідентичності, духовно-моральних цінностей, естетичної культури, критичного й творчого мислення учнів. У контексті освітніх трансформацій XXI століття літературна освіта покликана забезпечити розвиток читацької, комунікативної, інфомедійної та громадянської компетентностей, здатності до самостійного осмислення художніх текстів, аргументованого висловлення власної позиції та творчої самореалізації особистості.

Навчально-методичний посібник створено в межах вибіркової дисципліни «Шкільний курс української мови і літератури» (розділ «Шкільний курс української літератури») і структуровано відповідно до чинних нормативних

документів: Державного стандарту базової середньої освіти, типових освітніх програм, програм із української літератури та інтегрованого курсу літератур (української та зарубіжної) для закладів загальної середньої освіти.

Особливу увагу приділено новітнім педагогічним технологіям, що забезпечують модернізацію літературної освіти та підвищують ефективність професійної діяльності вчителя-словесника.

Зміст посібника розкриває специфіку шкільного курсу української літератури в системі навчальних предметів, розвитку критичного й творчого мислення учнів, упровадження проєктної та дослідницької діяльності, формування медіаграмотності, роботи з креолізованими текстами, а також опанування мистецтва виразного читання й виконавського аналізу художнього тексту. Запропоновані матеріали спрямовані на формування в майбутніх учителів-словесників умінь добирати й реалізовувати ефективні методи та прийоми навчання, створювати розвивальне освітнє середовище, організувати навчальну діяльність учнів відповідно до їхніх індивідуальних можливостей і потреб.

У посібнику вміщено теоретичні питання, плани практичних занять, індивідуально-дослідницькі й творчі завдання, питання для самоконтролю, тестові вправи, що сприяють активізації пізнавальної діяльності здобувачів освіти, розвитку їхнього професійного мислення, рефлексивних умінь та готовності до інноваційної педагогічної діяльності. Матеріали посібника зорієнтовані на поєднання теоретичних знань із практичним досвідом, що уможливорює формування індивідуального стилю професійної діяльності майбутнього вчителя-філолога.

Навчально-методичний посібник адресовано здобувачам вищої педагогічної освіти, викладачам методики української літератури, учителям-словесникам, а також усім, хто зацікавлений у розвитку сучасної літературної освіти та професійному зростанні в умовах реалізації ідей Нової української школи, прагне професійного саморозвитку в контексті освітніх трансформацій.

Опис навчальної дисципліни
«Шкільний курс української мови і літератури»

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, предметна спеціальність, спеціалізація, додаткова спеціалізація / спеціальність / предметна спеціальність, освітня (освітньо-професійна або освітньо-наукова) програма, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Загальна кількість кредитів – 4. Кількість кредитів на поточний навчальний рік – 4.	Галузь знань <i>01 Освіта / Педагогіка</i> <i>03 Гуманітарні науки</i>	Вибіркова	
Індивідуальне науково-дослідне завдання – створення проєктів	Спеціальність <i>014 Середня освіта,</i> <i>035 Філологія</i> Предметна спеціальність <i>014.01 Середня освіта (Українська мова і література)</i> <i>035.01 Українська мова та література</i> Додаткова спеціалізація/спеціальність / предметна спеціальність <i>014.021 Середня освіта (Мова і література (англійська))</i> <i>014.028 Середня освіта (Мова і література (польська))</i> Освітньо-професійна програма <i>Середня освіта. Українська мова і література, англійська мова</i> <i>Філологія. Українська мова і література. Середня освіта (Мова і література (польська))</i>	РІК НАВЧАННЯ	
		3-й	3-й
Загальна кількість годин – 120. Кількість годин на поточний навчальний рік – 120. Кількість годин на 5-й семестр – 120.		СЕМЕСТР	
		5-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: <i>аудиторних – 4</i> <i>самостійної роботи здобувача – 6</i>	Ступінь вищої освіти: <i>бакалавр</i>	ЛЕКЦІЇ	
		16 год.	
		ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ	
		32 год.	
		ЛАБОРАТОРНІ ЗАНЯТТЯ	
		– год.	
		САМОСТІЙНА РОБОТА	
72 год.			
ВИД КОНТРОЛЮ: залік			

ПРИМІТКА:

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи (%) становить:
для денної форми навчання – 40 %: 60 %;

Мета і завдання

Мета викладання навчальної дисципліни «Шкільний курс української мови і літератури» – ознайомити здобувачів СВО бакалавра з сучасними тенденціями мовно-літературної освіти в закладах загальної середньої освіти в стратегемах НУШ; розвивати предметно-галузеві й методичні компетентності; формувати потребу професійного розвитку.

Основними *завданнями* вивчення дисципліни «Шкільний курс української мови і літератури» є:

- ознайомлення здобувачів зі змістом та особливостями організації мовно-літературної освіти учнів ЗЗСО;
- ознайомлення з нормативною базою, що регламентує модернізацію освітнього процесу закладів загальної середньої освіти, зокрема мовно-літературної галузі;
- формування професійно компетентного фахівця й культуромовної особистості, зорієнтованої на саморозвиток і самовдосконалення;
- розвиток компетентностей майбутніх учителів-словесників, що уможливають формування основ інфомедійної грамотності на уроках української мови і літератури;
- актуалізація й збагачення знань здобувачів про новітні освітні технології в системі професійної діяльності учителя-словесника;
- удосконалення вмінь самостійно працювати з навчально-методичною літературою, критично сприймати й аналізувати інформацію, подану у фахових виданнях;
- виховання творчого ставлення до праці вчителя-філолога.

Компетентності (за освітньо-професійною програмою)

Загальні компетентності:

– здатність до генерування нових ідей, виявлення та розв’язання проблем, ініціативності; здатність до критичного мислення й ціннісно-світоглядної реалізації особистості;

- здатність учитися впродовж життя й оволодівати сучасними знаннями;
- здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел; використання інформаційних і комунікаційних технологій, зокрема для вирішення стандартних завдань професійної діяльності;

- здатність розуміти твори мистецтва, формувати власні мистецькі смаки, самостійно виражати ідеї, досвід та почуття за допомогою засобів мистецтва; здатність до усвідомлення значущості формування інтелектуально-творчої всебічно розвиненої особистості;

- здатність до формування індивідуального стилю професійної діяльності.

Фахові компетентності:

- здатність розуміти сутність й соціальне значення майбутньої професії, основних проблем дисциплін, що визначають конкретну філологічну галузь, їхнього взаємозв'язку в цілісній системі знань;

- здатність збирати й аналізувати, систематизувати та інтерпретувати мовні і літературні факти, інтерпретувати тексти;

- здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань;

- здатність до креативної реалізації літературної освіти у системі навчальних дисциплін ЗЗСО;

- здатність до володіння технікою виразного читання та виконавського аналізу літературного тексту.

Програмні результати навчання (за освітньо-професійною програмою)

- застосовувати філологічні знання для розв'язання професійних завдань;
- використовувати інформаційні й комунікаційні технології, зокрема для вирішення стандартних завдань професійної діяльності;

- знати норми української мови та вміти їх застосовувати в практичній діяльності;

- використовувати прийоми активізації критичного мислення і творчої діяльності учнів на уроці;

– використовувати елементи акторської майстерності у власній професійній діяльності.

Програма навчальної дисципліни
«Шкільний курс української мови і літератури»
(розділ «Шкільний курс української літератури»)

РОЗДІЛ 2. НОВІТНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ У СИСТЕМІ
ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ-
СЛОВЕСНИКА В КОНТЕКСТІ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

ТЕМА 6. Специфіка шкільного курсу української літератури в
парадигмі навчальних предметів закладів загальної середньої освіти

Інформаційний обсяг теми. Предмет і завдання шкільного курсу української літератури, його зв'язок із суміжними дисциплінами.

Літературна освіта в Україні: стан та перспективи розвитку. Нормативна база модернізації освітнього літературного процесу в закладах загальної середньої освіти. Концепти нового Державного стандарту базової середньої освіти. Особливості реалізації сучасної літературної освіти в умовах Нової української школи. Зміст і основні принципи побудови програм «Українська література» та «Інтегрований курс літератур (української та зарубіжної)» для 5-6 класів закладів загальної середньої освіти. Підручники і супровідна методична література (загальний огляд). Фахові та професійні компетентності учителя-словесника.

ТЕМА 7. Різновиди методів та інструментів для розвитку критичного
мислення на уроках української літератури

Інформаційний обсяг теми. Пізнавальна діяльність та критичне мислення як складові когнітивної сфери особистості. Співвідношення понять «мислення», «інтелект», «розум». Цінності як основа діяльності розвитку особистості. Аналіз освітнього середовища з метою визначення можливостей

змін, що сприятимуть розвиткові критичного мислення учнів (Піраміда Ділтса).
Догматичне та критичне мислення як кардинально протилежні психічні явища.

Технологія розвитку критичного мислення. Сучасні підходи до техніки розвитку критичного мислення. Розуміння тексту як основа розвитку критичного мислення: методичний прийом опорних слів або «телеграма тексту». Прийоми критичного читання. Функції критичного мислення. Чинники, що сприяють розвитку критичного мислення учнів. Моделі навчання: інформативна, розвивальна. Прийоми стимулювання розвитку критичного мислення. Аналіз, синтез та порівняння – основа розвитку критичного мислення.

Технології та прийоми розвитку критичного мислення на уроках української літератури. Науково-дослідницька діяльність школярів на уроках української літератури.

Технологія навчального дослідження; етапи дослідницького циклу (накопичення фактів, висунення гіпотези, перевірка істинності, побудова теорії, вихід у практику); метод відкриття, створення ситуації вибору, самостійна дослідницька робота; технологія особистісного відкриття знань, умінь і навичок; проєктна технологія (передбачає розв'язання учнем або групою учнів будь-якої проблеми, виконання творчих проєктів, що потребує використання різних методів, засобів навчання, а з іншого боку – інтегрування знань, умінь різних наук); технології «Мозкового штурму»; виконання евристичних завдань; розв'язування дослідницьких проблем.

Медіаграмотність як основа розвитку критичного мислення, робота з медіаповідомленнями та створення медіаконтенту.

Розуміння і конструювання аргументованих висловлювань при вивченні художнього твору.

Дискусія і дебати як методи формування критичного мислення під час вивчення літератури. Урок-диспут як організаційна форма розв'язання складних морально-філософських питань, особливості його проведення.

ТЕМА 8. Шляхи і методи формування творчого мислення на уроках літератури

Інформаційний обсяг теми. Аналіз сучасного стану з проблеми розвитку творчого мислення учнів. Поняття творчості. Проблемні ситуації як засіб розвитку творчого мислення учнів.

Шляхи стимулювання творчої активності: створення сприятливої атмосфери спілкування; збагачення педагогічного середовища новими враженнями та судженнями; забезпечення привабливого творчого характеру діяльності; чітке визначення мети і кінцевих результатів роботи, способів її оцінювання; спонукання до генерування оригінальних ідей; залучення учнів у процес планування мети і поточних завдань творчого об'єднання; повага, довіра, визнання й подяка за досягнуті результати; надання права самостійно приймати рішення; практична спрямованість навчання; моделювання життєвих ситуацій, використання рольових ігор, спільне розв'язання проблем.

Шляхи формування творчого мислення на уроках літератури: робота творчих груп та гуртків; проведення літературних свят; випуски художніх стіннівок; інсценізація уривків творів, які вивчаються за програмою; види творчих робіт на основі неповного тексту; проведення брейн-рингів, конкурсів авторських віршів, літературних ігор; створення учнями власних проєктів тощо.

Методи і прийоми роботи на уроках української літератури для розвитку творчого мислення: індивідуальна робота учнів, творчі завдання, метод проб і помилок, «Мозковий штурм», метод синектики, метод аналогій, метод контрольних запитань, блок-схеми, робота в парах, робота в групах, імітаційні ігри, метод «Карусель», дослідницькі творчі завдання, творчі роботи тощо.

Креолізовані тексти: комікси, буктрейлери, буклети, постери, брошури, фотоколажі, скрапбукінг, дудли, кардмейкінг тощо.

Шкільний літературний музей як осередок розвитку творчих здібностей та креативного мислення учнів.

ТЕМА 9. Функції, види літературного читання. Мистецтво виразного читання

Інформаційний обсяг теми. Теоретичні засади методики роботи з літературного читання. Роль уроків виразного читання в літературній освіті

школярів. Основи теорії виразного читання як мистецтва слова в педагогічному процесі, техніки мовлення як необхідної передумови словесної дії, основних положень засобів логіко-емоційної виразності читання, мовлення, особливостей читання творів різних жанрів.

Літературне читання: мета, завдання, змістові лінії, принципи. Способи літературного читання.

Вимоги та підготовка до виразного читання.

Виконавський аналіз художнього тексту. Основні партитурні знаки: словесний наголос, логічний наголос, наголос послаблений, пауза, пауза середня, довга пауза, уповільнення вимови, підвищення тону, зниження тону, рівний тон, заміна авторських розділових знаків.

Виразне читання як засіб первинного ознайомлення з текстом, розкриття ідейно-художнього змісту твору, аналізу літературного твору, пізнання і розкриття характеру дійових осіб, розгляду стилістичних і жанрових особливостей твору, розкриття своєрідності структури твору, розвитку творчої уяви школярів, естетичного виховання учнів, розвитку мислення, заучування творів напам'ять, виявлення рівня знання і розуміння учнями тексту, розвитку мови.

Засоби виразного читання: техніка читання, логічний наголос, паузи, сприйняття-розуміння, бачення і реакція, ставлення читця до твору, мета читання й інтонація, зв'язок із аудиторією. Емоційно-оцінне ставлення до змісту прочитаного.

Літературне читання прозових текстів. Оволодіння прийомів читання опису, розповіді, роздуму, діалогу, монологу та інших складових композиції прозового твору і прийомами авторської характеристики. Літературне читання поетичних та драматичних творів. Літературне читання творів фольклорних жанрів. Мистецтво виразного читання та його значення у вивченні літератури.

Структура навчальної дисципліни

Назва розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	зокрема					усього	зокрема				
		ЛК	ПЗ	ЛЗ	ІЗ	СР		ЛК	ПЗ	ЛЗ	ІЗ	СР
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
РОЗДІЛ 2. Новітні педагогічні технології у системі професійної підготовки майбутнього вчителя-словесника в контексті НУШ												
Тема 6. Специфіка шкільного курсу української літератури в парадигмі навчальних предметів закладів загальної середньої освіти	4	2				2						
Тема 7. Різновиди методів та інструментів для розвитку критичного мислення на уроках української літератури	16	2	4			10						
Тема 8. Шляхи і методи формування творчого мислення на уроках літератури	18	2	6			10						
Тема 9. Функції, види літературного читання. Мистецтво виразного читання	22	2	6			14						
Разом за розділом 2	60	8	16			36						

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		<i>Денна форма навчання</i>	<i>Заочна форма навчання</i>
1.	Розвиток критичного мислення на уроках української літератури в освітній парадигмі Нової української школи	2	
2.	Техніка та прийоми розвитку критичного мислення на уроках літератури	2	
3.	Шляхи і методи формування творчого мислення на уроках літератури в умовах Нової української школи	2	
4.	Проектна діяльність як засіб формування інтелектуально-творчого розвитку школярів	2	
5.	Креолізовані тексти як нестандартний підхід до вивчення літератури в умовах інформатизації освітнього простору	2	
6.	Функції, види літературного читання. Виконавський аналіз художнього тексту	2	
7.	Засоби виразного читання	2	
8.	Практичне оволодіння засобами виразного читання	2	
УСЬОГО ГОДИН		16	

Теми лабораторних занять

Не передбачено навчальним планом.

Теми індивідуальних занять

Не передбачено навчальним планом.

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		<i>Денна форма навчання</i>	<i>Заочна форма навчання</i>
1.	Специфіка шкільного курсу української літератури в парадигмі навчальних предметів ЗЗСО	2	
2.	Різновиди методів та інструментів для розвитку критичного мислення на уроках української літератури	10	
3.	Шляхи і методи формування творчого мислення на уроках літератури	10	
4.	Функції, види літературного читання. Мистецтво виразного читання	14	
УСЬОГО ГОДИН		36 годин	

Індивідуальні навчально-дослідні завдання

Створення проєктів (буктрейлер, комікс; лепбук, буклет, постер, брошура, фотоколаж, скрапбукінг, кардмейкінг, мультфільм, таблиці-схеми, презентації (на вибір)).

Методи і технології навчання

Вивчення навчальної дисципліни передбачає використання різноманітних методів та технологій викладання і навчання, серед них – *метод проблемного викладу навчального матеріалу, частково-пошуковий (евристичний) метод, пояснювально-ілюстративний метод, репродуктивний метод.*

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються різноманітні *технології навчання: особисто орієнтовані, творчо-розвивальні, інтерактивні, інформаційно-комунікаційні.* Навчання є студентоцентричним, здійснюється через активну практичну діяльність.

Лекції органічно поєднуються не лише з практичними заняттями, а й із самостійною роботою, яка полягає в самостійному опрацюванні теоретичного матеріалу, підготовці до практичних занять, пошуку потрібної інформації, дібранні та огляді літературних джерел за заданою тематикою, виконанні індивідуальних завдань тощо.

Технології *дистанційного* навчання: комп'ютерні технології (електронна пошта, відеоконференція); мобільні технології.

Критерії та методи оцінювання

Методи оцінювання: усне опитування (індивідуальне, групове, фронтальне), тестування, виконання поточних модульних робіт, написання есе, розв'язування практичних завдань, ситуацій, виконання проєктів.

Поточний контроль проводиться на всіх видах аудиторних занять (лекції, практичні заняття), а також оцінюється самостійна робота, зокрема, індивідуальні завдання.

Поточний контроль на всіх видах аудиторних занять реалізується такими методами: усне опитування (індивідуальне, групове, фронтальне), тестування, виконання поточних модульних робіт, написання есе, розв'язування практичних завдань, ситуацій, виконання проєктів, підготовка та демонстрація презентацій тощо.

Поточний контроль виконання самостійної роботи, а отже й індивідуальних завдань, здійснюється з усіх тем.

Методи підсумкового оцінювання: тестовий контроль.

Підсумкова (загальна) оцінка з навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної

діяльності: поточне та підсумкове оцінювання рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи (модульний контроль); оцінка (бали) за практичну діяльність; оцінка за ІНДЗ.

На підсумковий (семестровий) контроль – залік – відводиться 20 балів.

Результат освітньої діяльності здобувача ступеня вищої освіти оцінюється згідно з Критеріями оцінювання знань і вмінь здобувачів Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського за чітко визначеними рівнями і критеріями.

Оцінка за шкалами ЄКТС, стобаловою, розширеною	Критерії оцінювання	Рівень досягнень здобувача
<p>А 90-100 балів ВІДМІННО</p>	<p>Здобувач вільно оперує термінологічним апаратом, аналізує особливості шкільного курсу української мови та літератури на сучасному етапі.</p> <p>Застосовує комплекс знань, умінь і навичок під час аналізу мовних та літературних явищ; оцінює й критично аналізує найсуттєвіші результати сучасних мовознавчих і літературознавчих досліджень та проблем, аргументуючи власні міркування.</p> <p>Здобувач проявляє нешаблонність мислення у виборі і використанні елементів комплексу знань, здатний самостійно і творчо використовувати набуті уміння відповідно до варіативних ситуацій навчання.</p> <p>Здобувач спроможний самостійно формулювати узагальнення та висновки. Навчально-пізнавальна активність зумовлена пізнавальними інтересами, мотивами саморозвитку і професійного становлення.</p>	<p>ВИСОКИЙ</p>
<p>В 80-89 балів ДУЖЕ ДОБРЕ</p>	<p>Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом на поглибленому рівні, знає концептуальні засади реформування закладів загальної середньої освіти; аналізує особливості шкільного курсу української мови та літератури на сучасному етапі.</p> <p>Здобувач володіє комплексом знань та вмінь, який є частково-впорядкованим. У процесі застосування знань студент спроможний вибрати необхідний елемент комплексу знань та вмінь.</p> <p>Застосування знань та вмінь здійснюється як у стандартних ситуаціях, так і при незначних варіаціях умов на основі використання загальних рекомендацій.</p> <p>Навчально-пізнавальна активність стимулюється пізнавальними інтересами, продукт діяльності оцінюється як професійно значущий.</p>	

<p>С 75-79 балів ДОБРЕ</p>	<p>Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом на підвищеному рівні, може усвідомлено застосовувати знання та вміння для висвітлення сутності актуалізованого питання. Комплекс знань частково-структурований.</p> <p>Здобувач усвідомлює особливості навчальних завдань, аналізуючи педагогічні ситуації, послуговується зразком.</p> <p>Здобувач висловлює оцінні міркування щодо актуальних проблем Нової української школи, аргументуючи власну позицію.</p> <p>Навчально-пізнавальна активність стимулюється мотивами професійного становлення та пізнавальними інтересами.</p>	<p>ДОСТАТНІЙ</p>
<p>Д 60-74 балів ЗАДОВІЛЬНО</p>	<p>Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом на середньому рівні, може проілюструвати власними прикладами відповідь на питання, частково усвідомлює специфіку навчальних та прикладних завдань, педагогічних ситуацій. Однак студент не може самостійно робити узагальнення, а також застосовувати в практичній діяльності набуті теоретичні знання. Відповідь на питання здебільшого ілюструє з опорою на зразок.</p> <p>Навчально-пізнавальна активність здобувачів є ситуативно-евристичною. Домінують мотиви обов'язку та особистого успіху. Використання засобів саморозвитку та самопізнання відбувається не усвідомлено.</p>	<p>ЗАДОВІЛЬНИЙ</p>
<p>Е 50-59 балів ДОСТАТНЬО</p>	<p>Здобувач володіє навчальним матеріалом поверхово, фрагментарно, не може самостійно робити висновки, узагальнення теоретичного матеріалу, а також застосовувати набуті знання в процесі виконання практичних завдань, має низький рівень комунікативної грамотності, недостатньо сформовані навички культури спілкування, вміння зрозуміти й точно висловлювати власні думки.</p>	<p>НИЗЬКИЙ</p>
<p>Fx 35-49 балів НЕЗАДОВІЛЬНО</p>	<p>Здобувач володіє навчальним матеріалом на елементарному рівні, має уявлення про структуру мовної освіти, зміст навчання української мови й літератури в ЗЗСО. Виконання окремих дій відбувається неусвідомлено, навчально-пізнавальна активність мотивується ситуативно-прагматичним інтересом.</p> <p>Здобувач не застосовує набутих знань під час виконання практичних завдань, не сформовані навички культури спілкування.</p>	<p>НЕЗАДОВІЛЬНИЙ</p>
<p>F 0-34 бали НЕПРИЙНЯТНО</p>	<p>Здобувач не опанував змісту навчальної дисципліни в обсязі, передбаченому галузевим стандартом вищої освіти.</p> <p>Навчально-пізнавальна активність проявляється лише в ситуаціях зовнішнього примусу.</p>	<p>НЕЗАДОВІЛЬНИЙ</p>

Шкала оцінювання: стобалова, ЄКТС, розширена

Сума балів за всі види діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за розширеною шкалою
		залік
90-100	А	ВІДМІННО
80-89	В	ДУЖЕ ДОБРЕ
75-79	С	ДОБРЕ

60-74	D	ЗАДОВІЛЬНО
50-59	E	ДОСТАТНЬО
35-49	FX	НЕЗАДОВІЛЬНО З МОЖЛИВІСТЮ ПОВТОРНОГО СКЛАДАННЯ
1-34	F	НЕПРИЙНЯТНО З ОBOB'ЯЗКОВИМ ПОВТОРНИМ ВИВЧЕННЯМ ДИСЦИПЛІНИ

Методичне забезпечення

1. Навчально-методичний комплекс «Шкільний курс української мови і літератури».
2. Методичні вказівки до проведення практичних занять.
3. Тестові завдання для поточного контролю.
4. Комплект завдань для підсумкового контролю.

ТЕОРЕТИЧНИЙ БЛОК

Лекція № 1. Тема: Специфіка шкільного курсу української літератури в парадигмі навчальних предметів закладів загальної середньої освіти

План

1. Предмет і завдання шкільного курсу української літератури, його зв'язок із суміжними дисциплінами.

2. Літературна освіта в Україні: стан та перспективи розвитку.

3. Нормативна база модернізації освітнього літературного процесу в закладах загальної середньої освіти.

4. Особливості реалізації сучасної літературної освіти в умовах Нової української школи.

5. Зміст і основні принципи побудови програм «Українська література» та «Інтегрований курс літератур (української та зарубіжної)» для 5-6 класів закладів загальної середньої освіти.

Ключові слова: літературна освіта, художній текст, міжпредметні зв'язки, інтегрований підхід, освітня парадигма, компетентнісна спрямованість навчання, читацька компетентність, літературознавчі поняття, ключові компетентності.

Рекомендована література

Основна

1. Башманівська Л. А. Методика навчання української літератури як освітня компонента в системі підготовки майбутніх учителів-словесників. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки.* Вип. 2025. № 1 (120). С. 39 – 52.

2. Бондаренко Ю. Загальна модель шкільного навчання української літератури : монографія / Юрій Бондаренко. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 392 с.

3. Глушич В. В. Методичні рекомендації до вивчення курсу «Шкільний курс української літератури та методика викладання» для студентів-філологів напряму підготовки «Українська мова та література». Харків. 2021. 36 с.
4. Куцевол О. Методика викладання української літератури (креативно-інноваційна стратегія) : навч. посібник. Київ : Освіта України, 2009. 452 с.
5. Ситченко А. Л. Методика навчання української літератури в загальноосвітніх закладах: навч. посіб. для студ.-філ. Київ : Ленвіт, 2011. 291 с.
6. Токмань Г. Л. Методика навчання української літератури в середній школі : підручник. Київ : ВЦ «Академія», 2012. 312 с.
7. Шкільна літературна освіта в Україні : історія, концепції, інновації : методичні рекомендації для здобувачів спеціальностей 013 Початкова освіта, 014 Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна література) другого (магістерського) рівня вищої освіти та 011 Освітні, педагогічні науки третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти / Фенцик О. М., Резнікова К. В., Мукачево : МДУ, 2025. 38 с.
8. Шуляр В. І. Сучасний урок української літератури: теорія, методика, технологія : монографія. Миколаїв. Вид-во «Іліон». 2012. 876 с.
9. Яценко Т. О. Інтегрований курс літератур (української та зарубіжної) для 5–9 класів : зміст і структура. *Видавничий дім «Освіта»*. 2024. С. 157–161.
10. Яценко Т. О. Шкільний курс літератури в реаліях Нової української школи : зміст та особливості вивчення. *Шкільна літературна освіта: традиції і новаторство*. XII Волошинські читання : зб. матеріалів всеукраїнської науково-практичної конференції / за заг. ред. Т. О. Яценко. Київ : Грамота, 2024. С. 9–16.

Додаткова

1. Березівська Л. Д. Організаційно-педагогічні засади реформування шкільної освіти в Україні у ХХ столітті : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.0. Київ, 2009. 505 с.
2. Волошина Н. Й. Якість освіти і перспективні педагогічні технології. *Українська література в загальноосвітній школі*. 2006. № 9. 56 с. С. 2–3.

3. Горбач Н. В. Шкільний курс української літератури : практикум для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності «Середня освіта» освітньо-професійної програми «Українська мова та література». Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2025. 68 с.
4. Гриневич Л. М. Поняття «освіта», «розвиток освіти», «освітня політика в сучасному науковому дискурсі. *Неперервна професійна освіта : теорія і практика*. № 1–2 (42-43). 2015. С. 14–19.
5. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології. Київ : Академвидав, 2004. 352 с.
6. Закон України «Про освіту», 2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#n186>
7. Концепція літературної освіти [Електронний ресурс] / Г. Д. Ключек. URL: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/13508/
8. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція) від 21 квітня 2016 р. № 1–2/7-110. URL: http://osvita.mediasapiens.ua/mediaprosvita/mediaosvita/kontseptsiya_vprovadzhennya_mediaosviti_v_ukraini_nova_redaktsiya
9. Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму в стратегіях освітнього простору. Київ. Педагогічна думка. 2009. 520 с.
10. Літературознавчий словник-довідник. Літературознавча енциклопедія : у 2 т. Київ : ВЦ «Академія». 2007. Т. 1. А – Л. 608 с.
11. Мхитарян О. Інтеграція навчання як фактор підвищення якості шкільної літературної освіти. *Миколаївський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти*. 2021. № 3 (90). С. 66–79.
12. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. URL: <https://lnk.ua/RVd5bWmN3>
13. Про освіту : Закон України від 15.11.2024 р. № 1556-VII. Відомості Верховної Ради України. 2017. № 38–39. Ст. 380. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

14. Резнікова К. В. Шкільна літературна освіта: характеристика базових понять. *Педагогічна інноватика : сучасність та перспективи*. 2024. № 6. С. 16 – 21.
15. Розман І. І. Шкільна літературна освіта кінця ХХ – початку ХХІ століття : тенденції реформування. *Суспільство та національні інтереси*. 2024. № 4 (12). С. 332–340.
16. Яценко Т. О. Інтегрований курс літератур у реаліях НУШ: зміст та особливості вивчення. *Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка*. 2023. С. 1–4.
17. Яценко Т. О., Слижук О. А. Формування читацької грамотності учнів 5–6 класів на уроках української літератури : методичний посібник. [Електронне видання]. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2024. 147 с.
18. Яценко Т. О., Тригуб І. А. Навчальна програма, укладена на основі чинної модельної навчальної програми «Інтегрований курс літератур (української та зарубіжної). 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти. 2025. 43 с.
19. Яценко Т., Тригуб І. Новий навчальний предмет Нової української школи : інтегрований курс літератур (української та зарубіжної). *Всесвітня література в школах України*. 2022. С. 1–10.

Лекція № 2. Тема: Розвиток критичного мислення на уроках української літератури в освітній парадигмі

Нової української школи

План

1. Пізнавальна діяльність особистості. Критичне мислення як складова когнітивної сфери особистості.
2. Технологія розвитку та сучасні підходи до техніки розвитку критичного мислення.
3. Технології та прийоми розвитку критичного мислення на уроках української літератури.

4. Медіаграмотність як основа розвитку критичного мислення.

Ключові слова: мислення, інтелект, розум, критичне мислення, особистісно орієнтоване навчання, проблемне навчання, діалогічне навчання, інтерактивні методи, дискусія, медіаграмотність, медіаповідомлення, медіаконтент.

Рекомендована література

Основна

1. Бадер С., Починкова М. Критерії й рівні сформованості критичного мислення особистості. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2024. Вип. 74, Т. 1. С. 312–319.
2. Башманівська Л. А. Методика навчання української літератури як освітня компонента в системі підготовки майбутніх учителів-словесників. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки*. Вип. 2025. № 1 (120). С. 39 – 52.
3. Бондаренко Ю. Загальна модель шкільного навчання української літератури : монографія / Юрій Бондаренко. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 392 с.
4. Куцевол О. Методика викладання української літератури (креативно-інноваційна стратегія) : навч. посібник. Київ : Освіта України, 2009. 452 с.
5. Лякішева А. В., Вітюк В. В., Кашуб'як І. О. Кейсбук методів і прийомів технології розвитку критичного мислення в Новій українській школі : навч.-метод. посіб. для вчит. поч. класів ЗЗСО та студ. спец. 013 Початкова освіта. 2-ге вид., переробл. і доповн. Луцьк : ФОП Іванюк В. П., 2022. 116 с.
6. Починкова М. М. Формування критичного мислення майбутніх учителів початкової школи у процесі професійної підготовки : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Старобільськ, 2021. 572 с.

7. Резнікова К. В. Шкільна літературна освіта : характеристика базових понять. *Педагогічна інноватика : сучасність та перспективи*. 2024. № 6. С. 16 – 21.
8. Ситченко А. Л. Методика навчання української літератури в загальноосвітніх закладах : навч. посіб. для студ.-філ. Київ : Ленвіт, 2011. 291 с.
9. Токмань Г. Л. Методика навчання української літератури в середній школі : підручник. Київ : ВЦ «Академія», 2012. 312 с.
10. Шуляр В. І. Сучасний урок української літератури: теорія, методика, технологія : монографія. Миколаїв. Вид-во «Іліон». 2012. 876 с.
11. Яценко Т. О. Шкільний курс літератури в реаліях Нової української школи : зміст та особливості вивчення. *Шкільна літературна освіта : традиції і новаторство*. XII Волошинські читання: зб. матеріалів всеукраїнської науково-практичної конференції / за заг. ред. Т. О. Яценко. Київ : Грамота, 2024. С. 9–16.

Додаткова

1. Андрейко С. Розвиток критичного мислення на уроках мови та літератури : сутність і стратегії. *Актуальні проблеми методології вищої та фахової передвищої медичної (фармацевтичної) освіти: сучасні виклики та нові можливості*: матеріали IV Міжнар. науково-метод. інтернет-конференції, м. Черкаси, 2024. С. 11–14.
2. Головань М. Розвиток критичного мислення здобувачів закладів загальної середньої освіти на уроках української мови та літератури. *Професіоналізм педагога в умовах європейських цифрових інновацій* : Матеріали міжнар. онлайн-конф. «Професіоналізм педагога в умовах європ. цифр. інновацій» в межах реалізації проекту програми Європ. Союзу Еразмус+ напряму Жан Моне модуль «Україна – ЄС: міжкультурна комунікація в освіті», м. Слов'янськ–Дніпро, 17 трав. 2023 р. / ред. О. Хващевська. Слов'янськ, 2023. С. 55–57.
3. Горбач Н. В. Шкільний курс української літератури : практикум для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності «Середня освіта»

освітньо-професійної програми «Українська мова та література». Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2025. 68 с.

4. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології : Навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2004. 352 с.

5. Концепція літературної освіти [Електронний ресурс] / Г. Д. Ключек. URL: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/13508/

6. Кроуфорд А., Саул В., Метьюз С., Макінстер Д. Технології розвитку критичного мислення учнів : науково-методичний посібник для вчителів загальноосвітніх навчальних закладів / наук. ред., передм. О. І. Пометун. Київ : Вид-во «Плеяди», 2008. 220 с.

7. Надурак В. Критичне мислення : поняття та практика. *Філософія освіти. Philosophy of Education*. 2023. Т. 28, № 2. С. 129–147.

8. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/novaukrainska-shkola-compressed.pdf>

9. Овадюк О. О. Наукові основи розвитку критичного мислення керівника закладу загальної середньої освіти в системі післядипломної педагогічної освіти України. *Вісник післядипломної освіти*. 2020. Вип. 9 (38). С. 99–112.

10. Осика М. О. Перспективи розвитку критичного мислення учнів на уроках літератури у середній школі. *Ключові аспекти освітніх механізмів у контексті розвитку сучасних шкіл* : матеріали Всеукраїнської педагогічної конференції. Житомир : Центр прогресивної освіти «Генезум», 2023. С. 91–95.

11. Пометун О. І., Гупан Н. М. Як розвивати критичне мислення учнів за допомогою нового підручника з історії України. *Історія і суспільствознавство в школах України: теорія та методика навчання*. 2018. № 2. С. 69–76. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/710793/>

12. Пометун О. Критичне мислення як педагогічний феномен. *Український педагогічний журнал*. 2018. № 2. С. 89–98. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ukrpj_2018_2_14

13. Починкова М. Н. Дефініція «критичне мислення» в науковому педагогічному дискурсі. *Освіта та педагогічна наука*. 2019. № 1 (170). С. 37–48.
14. Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти : постанова Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1392. Київ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011%D0%BF#Text>
15. Про освіту : Закон України від 15.11.2024 р. № 1556-VII. Відомості Верховної Ради України. 2017. № 38–39. Ст. 380. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
16. Саух П. Розвиток критичного мислення як провідний тренд сучасного освітнього процесу. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. 2021. № 2 (67). С. 7–15.
17. Скоморовська Н. Б. Розвиток критичного мислення старшокласників на уроках української літератури: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 – теорія та методика навчання (українська література). Київ, 2016. 274 с. URL: https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/40665/Skomorovska_dis.pdf?sequence=1&isAllowed=y
18. Терно С. Критичне мислення та інноваційні стратегії в історичній освіті : навч. посіб. Запоріжжя : Запоріз. нац. ун-т, 2023. 120 с.

Лекція № 3. Тема: Шляхи і методи формування творчого мислення на уроках літератури в умовах Нової української школи

План

1. Поняття творчості. Аналіз сучасного стану з проблеми розвитку творчого мислення учнів.
2. Шляхи стимулювання творчої активності та формування творчого мислення на уроках літератури.
3. Методи і прийоми роботи на уроках української літератури для розвитку творчого мислення.

Ключові слова: *Нова українська школа (НУШ), творче мислення, креативність, компетентнісний підхід, особистісно орієнтоване навчання, діяльнісний підхід, інтерпретація художнього тексту, текстоцентричний підхід, інтерактивні методи навчання, проблемне навчання, дослідницькі методи, творчі завдання, літературна дискусія, рольова діяльність, рефлексія, читацька компетентність, культурологічний контекст.*

Рекомендована література

Основна

1. Бондаренко Ю. І. Розвиток літературно-творчих здібностей школярів на основі жанрового та структурно-стильового шляхів аналізу. *Слобожанський науковий вісник. Серія Філологія*. 2023. Вип. 2. С. 44–49.
2. Куцевол О. Методика викладання української літератури (креативно-інноваційна стратегія) : навч. посібник. Київ : Освіта України, 2009. 452 с.
3. Маргітч К. Є. Теоретичне обґрунтування проблеми розвитку творчих здібностей учнів у процесі навчання української мови і літератури. *Суспільство та національні інтереси*. 2024. № 2 (2). С. 145–153.
4. Сова М. О., Деніжна С. О., Петухова І. О. Психологія творчості : навч. посіб. Ірпінь : Державний податковий університет, 2022. 392 с.
5. Солодюк Н. В., Віннічук А. П., Крупка В. П. Веб-квести як інструмент розвитку творчого мислення та активізації творчих здібностей школярів на уроках української літератури. *Педагогічна Академія : наукові записки*. 2025. № 17.
6. Токмань Г. Методика навчання української літератури в середній школі : підручник. Київ : ВЦ «Академія», 2012. 312 с.
7. Шуляр В. І. Сучасний урок української літератури : монографія. Миколаїв : Іліон, 2014. 553 с.
8. Якимчук І. П. Мотивація творчого мислення підлітків : монографія. Умань : Вид.-поліграф. центр «Візаві». 2013. 185 с.

Додаткова

1. Куцевол О. М. Творча сутність професійної діяльності вчителя літератури. *Дивослово*. 2006. № 5. С. 14–21.
2. Латиш Н. М. Прояви творчого мислення молодших школярів у процесі розв'язування нових задач в ускладнених інформаційних умовах. *Психологічні проблеми творчості* : матеріали XXIV міжнар. психолог. конф. (Київ, 24 лип. 2024 р.). Київ, 2024. С. 153–160.
3. Люк О. П. Творче мислення як чинник розумового розвитку школярів. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи*. 2013. № 47. С. 148–153.
4. Моляко В. О., Третяк Т. М. Творче мислення особистості за умов екстремальності та інформаційної невизначеності. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія : Психологія*. 2022. Т. 33 (72). № 2. С. 30–37.
5. Павленко І. Г., Курліщук І. І. Особливості розвитку творчих здібностей учнів засобами мистецтва в сучасній загальноосвітній школі. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2020. № 70, Т. 3. С. 89–93.
6. Парфілова С. Л. Теоретико-методичні засади розвитку літературно-творчих здібностей молодших школярів. Дошкільна та початкова освіта в сучасному педагогічному просторі : монографія / за заг. ред.: О. В. Лобової, С. М. Кондратюк. Суми, 2020. С. 7–26.
7. Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти : постанова Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1392. Київ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011%D0%BF#Text>
8. Про освіту : Закон України від 15.11.2024 р. № 1556-VII. Відомості Верховної Ради України. 2017. № 38–39. Ст. 380. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
9. Третяк Т. М. Дослідження проявів творчого мислення старшокласників в ускладнених інформаційних умовах. *Актуальні проблеми психології. Психологія творчості*. 2020. Т. 12. Вип. 27. С. 245–256.

10. Яновська Т. А. Творче мислення та уява в структурі креативності молодших школярів. *Психологія і особистість*. 2021. Вип. 2 (20). С. 170–180.

Лекція № 4. Тема: Проєктна діяльність як засіб формування інтелектуально-творчого розвитку школярів

План

1. Метод проєктів як літературознавче поняття.
2. Мета і завдання проєктної діяльності учнів у процесі вивчення української літератури в закладах загальної середньої освіти.
3. Характеристика проєктної діяльності як методу навчання.
4. Особливості організації проєктної діяльності учнів на уроках української літератури.

Ключові слова: *метод проєктів, проєктна діяльність, проєктна технологія, інтелектуально-творчий розвиток, творчий потенціал учнів, компетентнісний підхід, діяльнісний підхід, дослідницька діяльність, пізнавальна активність, самостійна навчальна діяльність, командна робота, міжпредметна інтеграція, планування і реалізація проєкту, проблемне навчання, самооцінювання, презентація результатів, освітній продукт, мотивація навчання.*

Рекомендована література

Основна

1. Гуцуляк С. І. Українська література як проєкт. *Наукові записки. Серія : Філологічні науки*. 2024. № 210. С. 102–107.
2. Куцевол О. Методика викладання української літератури (креативно-інноваційна стратегія) : навч. посібник. Київ : Освіта України, 2009. 452 с.
3. Лаврова А. В. Метод проєктів на уроках української літератури в старших класах. *Молодий вчений*. 2021. № 4 (92). С. 50–53.

4. Попова Л. Використання методу проєктів на уроках української мови : оцінювальний аспект. *Редакційна колегія*. 2021. С. 183–185. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/725241/1/tezy_internet_konf_29_03_2021.pdf#page=185.

5. Радченко Ю. В. Проєктна технологія у формування компетентностей на уроках української мови та літератури : діяльнісний аспект. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2020. № 13–15. С. 11–16.

6. Сагайдак Н. М. Перспектива використання методу проєктів як ефективного засобу навчання на уроках української мови та літератури в закладах загальної середньої освіти. Збірник наукових праць здобувачів вищої освіти та молодих учених Приватного вищого навчального закладу «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука». Рівне : О. Зень, 2024. Вип. 1. С. 191–198.

7. Скрипник С. В. Stem-освіта як організаційно-методичні засади формування дослідницької компетентності. *Сучасні освітні технології*. Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції. 2021. С. 77–79.

8. Солодюк Н. В. Лінгводидактичні засади функціонування інтерактивних методів на уроках української мови в старших класах : дис. канд. пед. наук. Луганськ, 2009. 219 с.

9. Токмань Г. Методика навчання української літератури в середній школі : підручник. Київ : ВЦ «Академія», 2012. 312 с.

Додаткова

1. Бондаренко Г. П. Метод проєктів як засіб стимулювання пізнавальної активності старшокласників на уроках української мови. *Духовність особистості : методологія, теорія і практика*. 2021. № 3 (102). С. 27–46.

2. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології : Навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2004. 352 с.

3. Мельникова Р. М. Використання проєктної технології на уроках української літератури. *Розвиток професійної майстерності педагога в умовах*

нової соціокультурної реальності : збірник матеріалів VI Міжнародної науково-практичної конференції. Тернопіль : ФОП Осадца Ю. В. 2023. С. 175–177.

4. Нова українська школа : концептуальні засади реформування середньої школи : ухвалено рішенням Колегії МОН України від 27.10.2016 / упоряд. Л. Гриневич, О. Елькін, С. Колашнікова та ін.; заг. ред. М. Грищенко. Київ. 2016. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>

5. Островська М. Метод проєктів – як один із ефективних засобів інноваційної технології, який використовують у НУШ. *Наукові інновації та передові технології*. 2022. № 8 (10). С. 100–111.

6. Перевознюк В. Проєкт з візуалізації навчального матеріалу на уроках української літератури. *Педагогічні науки : теорія, історія, інноваційні технології*. 2025. № 1 (141). С. 300–309.

7. Про затвердження Концепції літературної освіти. Наказ МОН № 58 від 26.01.11 року. URL: <https://cutt.ly/WCkW1K3>

8. Слижук О. А. Проєктна діяльність учнів у процесі вивчення сучасної української літератури в 5–6 класах НУШ. URL: <https://surl.lt/uhtwcd>

9. Солодюк Н. В. Формування проєктної діяльності студентів. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2013. № 13 (4). С. 210–215.

10. Яценко Т. Сучасна літературна освіта в реаліях нової української школи. URL: <https://cutt.ly/hCjusyh>

ПРАКТИЧНИЙ БЛОК

Практичне заняття № 1. Тема: Розвиток критичного мислення на уроках української літератури в освітній парадигмі

Нової української школи

Теоретичні питання

1. Догматичне та критичне мислення як кардинально протилежні психічні явища. Піраміда Маслоу.
2. Цінності як основа діяльності розвитку особистості. Піраміда Ділтса.
3. Технологія розвитку та сучасні підходи до техніки розвитку критичного мислення.
4. Розуміння тексту як основа розвитку критичного мислення.
5. Науково-дослідницька діяльність учнів на уроках української літератури.

Мета: формувати в здобувачів цілісне уявлення про критичне мислення як ключову компетентність Нової української школи; усвідомлення відмінностей між догматичним і критичним мислення; опанування теоретичних засад і сучасних технологій розвитку критичного мислення на уроках української літератури; розвиток умінь аналізувати художній текст як основу формування критичного мислення учнів та проєктувати елементи науково-дослідницької діяльності учнів у процесі літературної освіти.

Здобувачі повинні знати: сутність понять «догматичне мислення» та «критичне мислення», їх психолого-педагогічні особливості; ієрархію потреб особистості за пірамідою А. Маслоу; роль цінностей у формуванні особистості відповідно до піраміди Р. Ділтса; теоретичні засади технології розвитку критичного мислення в Новій українській школі; сучасні методи та прийоми розвитку критичного мислення на уроках української літератури; особливості розуміння художнього тексту як основи критичного мислення.

Здобувачі повинні вміти: характеризувати догматичне і критичне мислення; застосовувати піраміди А. Маслоу та Р. Ділтса для аналізу навчальної мотивації; добирати методи для розвитку критичного мислення відповідно до теми уроку; аналізувати художній текст із позицій критичного мислення; моделювати фрагменти уроків української літератури з використанням технологій критичного мислення; проєктувати елементи науково-дослідницької діяльності учнів.

Практичні завдання

1. Доберіть на одній із освітніх платформ 2-3 навчальні ситуації з використанням методів і прийомів критичного мислення для реалізації на уроці української літератури в середній ланці закладу загальної середньої освіти (тема уроку на вибір здобувача).
2. Створіть короткий опис або схему вправи для розвитку критичного мислення (наприклад, «кубування», «інсерт», «фішбоун»), вкажіть, як її можна використати на уроці української літератури.
3. Доберіть медіаматеріал (ілюстрацію, коротке відео, пост), який перегукується з образом героя з української літератури, і поясніть у 3-4 реченнях, як його можна використати для розвитку критичного мислення учнів.
4. Оберіть прислів'я чи цитату з української літератури. Поясніть, як це висловлювання можна використати для формування критичного мислення учнів під час дискусії на уроці.
5. Підготуйте презентацію на тему: «Роль учителя-словесника в формуванні критичного мислення учнів НУШ».

Питання для самоконтролю

1. Що таке критичне мислення?
2. У чому полягає відмінність між догматичним і критичним мисленням?
3. У чому полягає сутність піраміди потреб А. Маслоу?
4. Які рівні включає піраміда логічних рівнів Р. Ділтса?

5. Що розуміють під технологією розвитку критичного мислення?
6. Чому розуміння художнього тексту є основою розвитку критичного мислення учнів?
7. Які умови необхідні для формування критичного мислення на уроці української літератури?
8. У чому полягає дослідницький потенціал уроків української літератури?
9. Яку роль відіграє науково-дослідницька діяльність учнів у формуванні критичного мислення?
10. Які навички критичного мислення вам необхідно розвивати як майбутньому вчителю-словеснику?

Тести для самоперевірки

1. Яка роль учителя української літератури в розвитку критичного мислення учнів за НУШ?
  - а) фасилітатор і партнер у пізнавальній діяльності;
  - б) джерело істини;
  - в) контролер знань;
  - г) екзаменатор.
2. Основна мета технології розвитку критичного мислення в НУШ полягає у:
  - а) засвоєнні алгоритмів аналізу тексту;
  - б) формуванні в учнів здатності до самостійного мислення та оцінювання;
  - в) підвищенні кількості відтвореної інформації;
  - г) формуванні літературознавчих понять.
3. Основною ознакою догматичного мислення є:
  - а) відкритість до альтернативних поглядів;
  - б) уміння аргументувати власну позицію;
  - в) опора на особистий досвід;
  - г) безумовне прийняття готових істин без аналізу.
4. Яка з наведених стратегій найбільше відповідає технології розвитку критичного мислення?

- а) заучування визначень і відтворення їх на уроці;
  - б) пояснення вчителем нового матеріалу без обговорення;
  - в) аналіз проблемної ситуації з формулюванням власних висновків;
  - г) виконання однотипних тренувальних вправ за зразком.
5. У межах НУШ формування критичного мислення на уроках української літератури насамперед передбачає:
- а) відтворення змісту художнього тексту;
  - б) заучування літературознавчих термінів;
  - в) інтерпретацію тексту з опорою на власні цінності та досвід;
  - г) засвоєння біографій письменників.
6. Розуміння художнього тексту як основа критичного мислення передбачає:
- а) інтерпретацію, аналіз і оцінювання авторської позиції;
  - б) механічне заучування цитат;
  - в) переказ змісту твору;
  - г) визначення жанру і теми.
7. Який прийом сприяє розвитку вмінь аргументовано висловлювати власну позицію щодо художнього твору?
- а) читання напам'ять;
  - б) репродуктивна бесіда;
  - в) дискусія або дебати;
  - г) словникова робота.
8. Яке завдання найповніше сприяє розвитку критичного мислення під час аналізу літературного твору?
- а) визначити тему й ідею твору;
  - б) порівняти оцінку вчинку героя автором і власну позицію, аргументувавши її;
  - в) назвати художні засоби;
  - г) скласти короткий переказ.
9. Який вид діяльності найефективніше інтегрує критичне мислення й дослідницький підхід?

- а) контрольне тестування;
- б) дискусія на основі різних інтерпретацій художнього тексту;
- в) фронтальне опитування;
- г) конспектування лекції.

10. Який показник свідчить про сформованість критичного мислення учня?

- а) уміння швидко відповідати;
- б) здатність ставити запитання до тексту та сумніватися в однозначних відповідях;
- в) високий рівень запам'ятовування;
- г) точність відтворення думки вчителя.

Рекомендована література

Основна

1. Андрейко С. Розвиток критичного мислення на уроках мови та літератури : сутність і стратегії. *Актуальні проблеми методології вищої та фахової передвищої медичної (фармацевтичної) освіти : сучасні виклики та нові можливості* : матеріали IV Міжнар. науково-метод. інтернет-конференції, м. Черкаси, 17 жовт. 2024 р. Черкаси, 2024. С. 11–14. URL : <https://drive.google.com/file/d/1tve4owsszQhGNN2vIDQMk8TwpPq-YV89/view>
2. Куцевол О. Методика викладання української літератури (креативно-інноваційна стратегія) : навч. посібник. Київ : Освіта України, 2009. 452 с.
3. Осика М. О. Перспективи розвитку критичного мислення учнів на уроках літератури у середній школі. *Ключові аспекти освітніх механізмів у контексті розвитку сучасних шкіл* : матеріали Всеукраїнської педагогічної конференції, м. Житомир, Україна, 29 січня 2024 року. Житомир : Центр прогресивної освіти «Генезум», 2023. С. 91–95.
4. Пометун О. Критичне мислення як педагогічний феномен. *Український педагогічний журнал*. 2018. № 2. С. 89–98. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/ukrpj_2018_2_14

5. Починкова М. М. Формування критичного мислення майбутніх учителів початкової школи у процесі професійної підготовки : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Старобільськ, 2021. 572 с. URL : <https://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/7523/DisPochinkova%20-%20202.pdf?sequence=4&isAllowed=y>

6. Саух П. Розвиток критичного мислення як провідний тренд сучасного освітнього процесу. *Неперервна професійна освіта : теорія і практика*. 2021. № 2 (67). С. 7–15.

7. Терно С. Критичне мислення та інноваційні стратегії в історичній освіті : навч. посіб. Запоріжжя : Запоріз. нац. ун-т, 2023. 120 с.

Додаткова

1. Головань М. Розвиток критичного мислення здобувачів закладів загальної середньої освіти на уроках української мови та літератури. *Професіоналізм педагога в умовах європейських цифрових інновацій* : Матеріали міжнар. онлайн-конф. «Професіоналізм педагога в умовах європ.цифр. інновацій» в межах реалізації проекту програми Європ. Союзу Еразмус+напряму Жан Моне модуль «Україна – ЄС: міжкультурна комунікація в освіті», м. Слов'янськ–Дніпро, 17 трав. 2025 р. / ред. О. Хващевська. Слов'янськ, 2023. С. 55–57.

2. Жаркова І. І., Янкович О. І. Технологія кейс-стаді в освітньому процесі НУШ як засіб розвитку критичного мислення молодших школярів. *Вісник науки та освіти. Серія «Педагогіка»*. 2023. № 9 (15). С. 408–420.

3. Мельникова Р., Ангеловська К. Використання технології розвитку критичного мислення учнів у закладах загальної середньої освіти. *Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology Theory Experience Problems*. 2020. С. 196–203. URL : <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2020-58-196-203>

4. Мерзлякова О. Критичне мислення : засоби оцінювання й цілеспрямованого розвитку. *Психолог*. 2017. № 11/12. С. 4–96.

5. Панченков А. Дидактичні стратегії критичного читання. URL : <https://osvita.ua/school/method/technol/1125/>
6. Пасічник О. М. Використання інноваційних освітніх технологій навчання на уроках української мови і літератури. *Реалії та перспективи розвитку сучасної освіти: із досвіду роботи українських вчителів* : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції м. Житомир, Україна, 08 липня 2020 року. Житомир : Центр прогресивної освіти «Генезум», 2020. С. 82–87.
7. Пометун О. І., Гупан Н. М. Як розвивати критичне мислення учнів за допомогою нового підручника з історії України. *Історія і суспільствознавство в школах України : теорія та методика навчання*. 2018. № 2. С. 69–76. URL : <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/710793/>
8. Пометун О. Як розвивати критичне мислення в учнів. *Дивослово*. 2018. № 5. С. 2–5.
9. Починкова М. М. Критичне мислення в контексті вимог Нової української школи. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2019. № 1 (324) березень. С. 260–268.
10. Починкова М. М. Моніторинг навчально-методичного забезпечення з проблеми розвитку критичного мислення в Україні. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: педагогіка і психологія*. 2020. Вип. 62. С. 36–42.
11. Починкова М. М., Бадер С. О. Психолого-педагогічні механізми формування критичного мислення особистості *Інноваційна педагогіка*. 2024. Вип. 75. С. 190–196.
12. Про освіту : Закон України від 15.11.2024 р. № 1556-VII. Відомості Верховної Ради України. 2017. № 38–39. Ст. 380. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
13. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16.01.2020 № 463-IX. Відомості Верховної Ради (ВВР). 2020. № 31. Ст. 226. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>

14. Розман І., Кравченко Л. Медіаосвіта як чинник розвитку критичного мислення учнів на уроках зарубіжної літератури у старшій школі. *Гірська школа Українських Карпат*. 2023. № 29. С. 122–125. URL : <http://dspace.msu.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/10903>

15. Саміленко О., Раєвська І. Формування навичок системного мислення у школярів молодшого шкільного віку засобами цифрових технологій. *Вісник науки та освіти. Серія «Педагогіка»*. 2024. № 9 (27). С. 1036–1050.

16. Терно С. Критичне мислення для освітян. URL : https://apps.prometheus.org.ua/learning/course/course-v1:CZ+CTFT101+2017_T3/

Практичне заняття № 2. Тема: Техніка та прийоми розвитку критичного мислення на уроках літератури

Теоретичні питання

1. Медіаграмотність як основа розвитку критичного мислення, робота з медіаповідомленнями та створення медіаконтенту.

2. Техніка організації та проведення дискусії і дебатів на уроках української літератури («Дискусійне кафе», «Барометр», «Думай, збирайся, ділись», «Акваріум», «Лицарі Круглого столу» тощо). Типи запитань. Мистецтво постановки дискусійного питання.

3. Стратегія «Есе» як метод формування критичного мислення.

4. Алгоритми методики реалізації методів і прийомів критичного мислення: «Мозковий штурм», «Плакат думок», «Асоціативний куш», «Метод кубування», «Кластер», «Гронування», Метод «Прес», «Мозаїка», «Діаграма Венна», «Сенкан», «Шість капелюхів», «Щоденник подвійних нотаток», «Займи позицію», «Знаю – хочу дізнатися – навчаюсь», «Фішбоун», «Читацький театр» тощо.

Мета: сформувати у здобувачів освіти теоретичне уявлення про сутність критичного мислення; розвивати практичні навички застосування технік і прийомів критичного мислення на уроках української літератури; виробити вміння аналізувати художній текст, аргументовано висловлювати власну

позицію, інтерпретувати літературні явища в контексті сучасних освітніх підходів.

Здобувачі повинні знати: сутність поняття «критичне мислення» та його роль у літературній освіті; основні підходи до розвитку критичного мислення в умовах НУШ; класифікацію технік і прийомів для розвитку критичного мислення («Метод кубування», «Кластер», «Сенкан», «Гронування», «Метод «Прес», «Мозаїка», «Діаграма Венна», «Фішбоун» тощо); етапи уроку з розвитку критичного мислення (виклик – осмислення – рефлексія); можливості застосування прийоми критичного мислення під час аналізу художнього тексту.

Здобувачі повинні вміти: добирати доцільні техніки та прийоми розвитку критичного мислення відповідно до мети уроку; застосовувати інтерактивні методи навчання; формулювати проблемні та дискусійні запитання до літературних творів; аналізувати, інтерпретувати та оцінювати художній текст із опорою на аргументи; розробляти фрагменти уроків літератури з використанням технологій розвитку критичного мислення.

Практичні завдання

1. Розробіть 2-3 навчальні ситуації із використанням методів і прийомів критичного мислення для реалізації на уроці української літератури у старшій ланці ЗЗСО (тема уроку на вибір здобувача).
2. Запропонуйте ідею короткої творчої активності (есе, рольова гра, дебати, «Літературне кафе») для уроку української літератури, яка допоможе розвинути критичне мислення учнів.
3. Створіть короткий медіапостер або мем про літературного персонажа й поясніть одним реченням, яку ідею він передає.
4. Оберіть будь-який твір і сформулюйте дискусійне запитання, яке могло б стати темою дебатів у середніх класах.
5. Підготуйте методичну картку одного методу критичного мислення.
6. Підготуйте презентацію: «Учитель української літератури як фасилітатор критичного мислення».

Питання для самоконтролю

1. Що таке медіаграмотність? Чому медіаграмотність є складовою критичного мислення?
2. Які види медіаповідомлень доцільно використовувати під час вивчення художніх творів?
3. Як навчити учнів відрізнити факт від судження у медіатекстах?
4. Охарактеризуйте особливості методу «Дискусійне кафе».
5. Які можливості для розвитку аргументованого мовлення надає метод «Барометр»?
6. У чому полягає сутність методу «Думай, збирайся, ділись»?
7. Які переваги має інтерактивний метод «Акваріум»?
8. У чому полягає головна мета інтерактивного методу «Мозковий штурм»?
9. Як застосовуються інтерактивні технології «Асоціативний кущ» і «Плакат думок» під час аналізу тексту?
10. У чому полягає різниця між методами навчання «Кластер» і «Гронування»?

Тести для самоперевірки

1. Яке завдання сприяє розвитку критичного мислення та медіаграмотності на уроках української літератури?
  - а) порівняти текст літературного твору з його екранізацією;
  - б) визначити жанр медіаповідомлення;
  - в) проаналізувати літературний твір крізь призму медіа;
  - г) знайти біографічні факти про автора.
2. Яка інтерактивна технологія опрацювання дискусійних питань найбільш ефективніша для залучення всіх учнів до обміну думками?
  - а) «Думай, збирайся, ділись»;
  - б) «Лицарі Круглого столу»;

в) «Дискусійне кафе»;

г) «Акваріум».

3. У якому інтерактивному методі опрацювання дискусійних питань учні спостерігають за обговоренням, аналізують аргументи й лише після цього долучаються до рефлексії?

а) «Барометр»;

б) «Акваріум»;

в) «Мозаїка»;

г) «Займи позицію».

4. Який метод найдоцільніше використовувати для генерації ідей без їх негайної оцінки?

а) «Метод Прес»;

б) «Фішбоун»;

в) «Мозковий штурм»;

г) «Діаграма Венна».

5. Який інтерактивний прийом найефективніше виявляє причинно-наслідкові зв'язки в художньому творі?

а) «Сенкан»;

б) «Фішбоун»;

в) «Асоціативний куш»;

г) «Плакат думок».

6. Метод «Прес» насамперед формує в учнів уміння:

а) вести діалог;

б) аргументовано відстоювати власну позицію;

в) швидко відповідати;

г) узагальнювати інформацію.

7. Який прийом доцільно застосовувати для порівняльного аналізу образів або ідей?

а) «Гронування»;

б) «Кластер»;

в) «Діаграма Венна»;

г) «Мозаїка».

8. Метод «Шість капелюхів» вагомий для уроків української літератури, оскільки:

а) стандартизує мислення учнів;

б) дозволяє розглядати текст із різних когнітивних позицій;

в) полегшує контроль знань;

г) скорочує час аналізу твору.

9. Який критерій є визначальним при виборі прийому розвитку критичного мислення на уроці української літератури?

а) кількість учнів у класі;

б) наявність технічних засобів;

в) особисті вподобання вчителя;

г) дидактична мета та етап уроку.

10. Комплексне застосування різних методів критичного мислення на уроці української літератури забезпечує:

а) зростання обсягу інформації;

б) формування предметних знань;

в) розвиток компетентної, мислячої та відповідальної особистості;

г) підвищення швидкості навчання.

Рекомендована література

Основна

1. Андрейко С. Розвиток критичного мислення на уроках мови та літератури : сутність і стратегії. *Актуальні проблеми методології вищої та фахової передвищої медичної (фармацевтичної) освіти : сучасні виклики та нові можливості* : матеріали IV Міжнар. науково-метод. інтернет-конференції, м. Черкаси, 17 жовт. 2024 р. Черкаси, 2024. С. 11–14. URL : <https://drive.google.com/file/d/1tve4owsszQhGNN2vIDQMk8TwpPq-YV89/view>

2. Бадер С., Починкова М. Критерії й рівні сформованості критичного мислення особистості. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2024. Вип. 74, Т. 1. С. 312–319.

3. Головань М. Розвиток критичного мислення здобувачів закладів загальної середньої освіти на уроках української мови та літератури. *«Професіоналізм педагога в умовах європейських цифрових інновацій»* : Матеріали міжнар. онлайн-конф. «Професіоналізм педагога в умовах європ. цифр. інновацій» в межах реалізації проєкту програми Європ. Союзу Еразмус+ напрямку Жан Моне модуль «Україна – ЄС: міжкультурна комунікація в освіті», м. Слов'янськ–Дніпро, 17 трав. 2025 р. / ред. О. Хващевська. Слов'янськ, 2023. С. 55–57.

4. Кроуфорд А., Саул В., Метьюз С., Макінстер Д. Технології розвитку критичного мислення учнів : науково-методичний посібник для вчителів загальноосвітніх навчальних закладів / наук. ред., передм. О. І. Пометун. Київ : Вид-во «Плеяди», 2008. 220 с.

5. Куцевол О. Методика викладання української літератури (креативно-інноваційна стратегія) : навч. посібник. Київ : Освіта України, 2009. 452 с.

6. Лякішева А. В., Вітюк В. В., Кашуб'як І. О. Кейсбук методів і прийомів технології розвитку критичного мислення в Новій українській школі : навч.-метод. посіб. для вчит. поч. класів ЗЗСО та студ. спец. 013 Початкова освіта. 2-ге вид., переробл. і доповн. Луцьк : ФОП Іванюк В. П., 2022. 116 с.

7. Осика М. О. Перспективи розвитку критичного мислення учнів на уроках літератури у середній школі. *Ключові аспекти освітніх механізмів у контексті розвитку сучасних шкіл* : матеріали Всеукраїнської педагогічної конференції, м. Житомир, Україна, 29 січня 2024 року. Житомир : Центр прогресивної освіти «Генезум», 2023. С. 91–95.

8. Починкова М. М. Формування критичного мислення майбутніх учителів початкової школи у процесі професійної підготовки : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Старобільськ, 2021. 572 с. URL :

<https://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/7523/DisPochinkova%20-%20202.pdf?sequence=4&isAllowed=y>

9. Саух П. Розвиток критичного мислення як провідний тренд сучасного освітнього процесу. *Неперервна професійна освіта : теорія і практика*. 2021. № 2 (67). С. 7–15.

10. Скоморовська Н. Б. Розвиток критичного мислення старшокласників на уроках української літератури: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 – теорія та методика навчання (українська література). Київ, 2016. 274 с. URL : <https://enpuirb.udu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ec965d3d-67ca-4aaf-b890-0e87d78f9153/content>

11. Терно С. Критичне мислення та інноваційні стратегії в історичній освіті : навч. посіб. Запоріжжя : Запоріз. нац. ун-т, 2023. 120 с.

12. Тягло О. В. Критичне мислення : навч. посіб. Харків : Вид. група «Основа», 2008. 189 с.

Додаткова

1. Жаркова І. І., Янкович О. І. Технологія кейс-стаді в освітньому процесі НУШ як засіб розвитку критичного мислення молодших школярів. *Вісник науки та освіти. Серія «Педагогіка»*. 2023. № 9 (15). С. 408–420.

2. Мерзлякова О. Критичне мислення : засоби оцінювання й цілеспрямованого розвитку. *Психолог*. 2017. № 11/12. С. 4–96.

1. Панченков А. Дидактичні стратегії критичного читання. URL : <https://osvita.ua/school/method/technol/1125/>

2. Пасічник О. М. Використання інноваційних освітніх технологій навчання на уроках української мови і літератури. *Реалії та перспективи розвитку сучасної освіти : із досвіду роботи українських вчителів* : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції м. Житомир, Україна, 08 липня 2020 року. Житомир : Центр прогресивної освіти «Генезум», 2020. С. 82–87.

3. Пометун О. І., Гупан Н. М. Як розвивати критичне мислення учнів за допомогою нового підручника з історії України. *Історія і суспільствознавство в*

- школах України : теорія та методика навчання*. 2018. № 2. С. 69–76. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/710793/>
4. Пометун О. Як розвивати критичне мислення в учнів. *Дивослово*. 2018. № 5. С. 2–5.
  5. Починкова М. М. Критичне мислення в контексті вимог Нової української школи. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2019. № 1 (324) березень. С. 260–268.
  6. Починкова М. М. Моніторинг навчально-методичного забезпечення з проблеми розвитку критичного мислення в Україні. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: «Педагогіка і психологія»*. 2020. Вип. 62. С. 36–42.
  7. Починкова М. М., Бадер, С. О. Психолого-педагогічні механізми формування критичного мислення особистості *Інноваційна педагогіка*. 2024. Вип. 75. С. 190–196.
  8. Про освіту : Закон України від 15.11.2024 р. № 1556-VII. Відомості Верховної Ради України. 2017. № 38–39. Ст. 380. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
  9. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16.01.2020 № 463-IX. Відомості Верховної Ради (ВВР). 2020. № 31. Ст. 226. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
  10. Розман І., Кравченко Л. Медіаосвіта як чинник розвитку критичного мислення учнів на уроках зарубіжної літератури у старшій школі. *Гірська школа Українських Карпат*. 2023. № 29. С. 122–125. URL : <http://dspace.msu.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/10903>
  11. Саміленко О., Раєвська І. Формування навичок системного мислення у школярів молодшого шкільного віку засобами цифрових технологій. *Вісник науки та освіти*. Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія», Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія». 2024. № 9 (27). С. 1036–1050.

12. Семенов О., Ольховик М. Формування культури роботи майбутніх учителів української мови і літератури з Інтернет-текстом. *Слобожанський науковий вісник. Серія «Філологія»*. 2024. Вип. 5. С. 54–61.

13. Солодюк Н. В. Поняття «інтерактивний метод навчання» як лінгводидактична категорія. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. 2016. № 1 (298). С. 107–114. URL: http://repo.dma.dp.ua/1509/1/Visnuk%20%E2%84%96_1%28298%29_%D0%A7_1__2016-p107-114.pdf

14. Терно С. Критичне мислення для освітян. URL: https://apps.prometheus.org.ua/learning/course/course-v1:CZ+CTFT101+2017_T3/

Практичне заняття № 3. Тема: Шляхи і методи формування творчого мислення на уроках літератури в умовах Нової української школи

Теоретичні питання

1. Проблемні ситуації як засіб розвитку творчого мислення учнів.
2. Формування та розвиток творчого мислення на уроках літератури як необхідна складова розвитку особистості.

3. Шляхи розвитку творчого мислення на уроках літератури (робота творчих груп та гуртків; проведення літературних свят; випуски художніх стіннівок; інсценізація уривків творів, які вивчаються за програмою; види творчих робіт на основі неповного тексту; проведення брейн-рингів, конкурсів авторських віршів, літературних ігор тощо).

4. Методи і прийоми роботи на уроках української літератури для розвитку творчого мислення (індивідуальна робота учнів, творчі завдання, метод проб і помилок, «Мозковий штурм», метод синектики, метод аналогій, метод контрольних запитань, блок-схеми, робота в парах, робота в групах, імітаційні ігри, метод «карусель», дослідницькі творчі завдання, творчі роботи тощо).

Мета: розкрити теоретичні засади формування творчого мислення учнів на уроках літератури; ознайомити здобувачів із шляхами, методами та прийомами розвитку творчого мислення в умовах НУШ; сформувати вміння

проекувати навчальні ситуації, спрямовані на активізацію творчої діяльності учнів у процесі аналізу та інтерпретації художніх творів.

Здобувачі повинні знати: сутність поняття «творче мислення» та його психолого-педагогічні основи; роль уроків літератури у формуванні творчої особистості учня в умовах НУШ; значення проблемних ситуацій у розвитку творчого мислення; основні шляхи розвитку творчого мислення на уроках літератури та в позакласній діяльності; методи і прийоми розвитку творчого мислення на уроках української літератури.

Здобувачі повинні вміти: створювати проблемні ситуації на уроках літератури; добирати ефективні методи і прийоми розвитку творчого мислення учнів; організувати індивідуальну, парну та групову творчу діяльність учнів; розробляти та застосовувати творчі завдання різних типів під час роботи з художнім текстом; моделювати фрагменти уроків літератури з використанням технологій розвитку творчого мислення.

Практичні завдання

1. Розробіть 2-3 навчальні ситуації із використанням методів і прийомів формування творчого мислення для реалізації на уроці української літератури в середній ланці школи (тема уроку на вибір здобувача).
2. Створіть ідею короткого творчого конкурсу або гри (наприклад, «літературний брейн-ринг», «угадай героя за цитатою») для розвитку уяви й креативності учнів.
3. Складіть власну «формулу творчого мислення» у вигляді короткої схеми або рівняння (наприклад: *Уява + Емоція = Натхнення*).
4. Сформулюйте 3 проблемні ситуації до одного з художніх творів шкільної програми (на вибір здобувача).
5. Робота в групі: розробіть сценарій літературної гри / брейн-рингу за творчістю одного письменника.

6. Напишіть есе (1-1,5 стор.) на тему: «Яким я бачу творчого вчителя літератури ХХІ століття», «Моя майбутня педагогічна творчість: виклики й можливості».

7. Опрацюйте статтю Куцевол О. М. Творча сутність професійної діяльності вчителя літератури. *Дивослово*. 2006. № 5. С. 14–21.

➤ *Дайте визначення поняття «творча сутність професійної діяльності вчителя літератури», спираючись на текст статті.*

➤ *Випишіть і прокоментуйте основні ознаки творчої діяльності вчителя-словесника, які визначає О. М. Куцевол.*

➤ *Які фактори впливають на розвиток творчого потенціалу вчителя літератури? Складіть логічну схему.*

➤ *Які риси творчого вчителя ви вважаєте найважливішими?*

Питання для самоконтролю

1. Що таке творче мислення та які його основні ознаки?
2. У чому полягає сутність проблемної ситуації на уроці літератури?
3. Як уроки літератури впливають на формування творчої особистості?
4. Який зв'язок існує між творчим і критичним мисленням?
5. Як особистісно орієнтований підхід сприяє розвитку творчого мислення?
6. Як дослідницькі творчі завдання формують самостійність мислення?
7. Які методи розвитку творчого мислення ви вважаєте найбільш ефективними?
8. Які труднощі можуть виникнути під час організації творчої діяльності учнів?
9. Як поєднати навчальні вимоги програми з розвитком творчості?
10. Яким ви бачите сучасний урок літератури в умовах НУШ?

Тести для самоперевірки

1. Проблемна ситуація на уроці літератури є ефективним засобом розвитку творчого мислення, оскільки вона:
  - а) спонукає учнів до відтворення готових знань;
  - б) викликає інтелектуальну напругу та потребу в пошуку нових рішень;
  - в) полегшує контроль навчальних досягнень;
  - г) забезпечує швидке засвоєння фактичного матеріалу.
2. Який аспект розвитку особистості найтісніше пов'язаний із формуванням творчого мислення на уроках літератури?
  - а) дисциплінарний;
  - б) репродуктивний;
  - в) ціннісно-смісловий;
  - г) регламентований.
3. Яка форма позакласної роботи найефективніше сприяє розвитку колективної творчості учнів?
  - а) індивідуальні творчі завдання;
  - б) фронтальні опитування;
  - в) робота творчих груп і літературних гуртків;
  - г) контрольні роботи.
4. Метод проб і помилок у розвитку творчого мислення цінний передусім тим, що:
  - а) заохочує експериментування й прийняття нестандартних рішень;
  - б) формує навички самоконтролю;
  - в) гарантує правильний результат;
  - г) зменшує час виконання завдань.
5. Який метод найефективніше стимулює генерацію оригінальних ідей без їх попередньої оцінки?
  - а) метод контрольних запитань;
  - б) Метод «Мозковий штурм»;
  - в) робота в парах;
  - г) блок-схеми.

6. Метод синектики на уроках літератури ґрунтується насамперед на:
- а) точному відтворенні тексту;
  - б) роботі з літературними джерелами;
  - в) використанні далеких, несподіваних аналогій;
  - г) логічному аналізі.
7. Робота в парах і групах сприяє розвитку творчого мислення учнів, оскільки:
- а) стимулює обмін ідеями та колективний пошук рішень;
  - б) зменшує роль учителя;
  - в) формує конкурентність;
  - г) прискорює виконання завдань.
8. Дослідницькі творчі завдання на уроках літератури спрямовані на:
- а) самостійне формулювання проблеми й створення власного продукту;
  - б) відтворення зразка;
  - в) пошук готової інформації;
  - г) закріплення матеріалу.
9. Який критерій є визначальним у доборі методів розвитку творчого мислення на уроці літератури?
- а) кількість учнів у класі;
  - б) рівень підготовки учнів;
  - в) мета уроку та очікувані результати навчання;
  - г) наявність часу.
10. Формування творчого мислення учнів у межах НУШ найповніше реалізується через:
- а) компетентнісний та діяльнісний підхід;
  - б) знання як кінцевий результат;
  - в) стандартизацію навчання;
  - г) жорсткий контроль результатів.

Рекомендована література

Основна

1. Бондаренко Ю. І. Розвиток літературно-творчих здібностей школярів на основі жанрового та структурно-стильового шляхів аналізу. *Слобожанський науковий вісник. Серія Філологія*. 2023. Вип. 2. С. 44–49.
2. Куцевол О. Методика викладання української літератури (креативно-інноваційна стратегія) : навч. посібник. Київ : Освіта України, 2009. 452 с.
3. Маргітич К. Є. Теоретичне обґрунтування проблеми розвитку творчих здібностей учнів у процесі навчання української мови і літератури. *Суспільство та національні інтереси*. 2024. № 2 (2). С. 145–153.
4. Сова М. О., Деніжна С. О., Петухова І. О. Психологія творчості : навч. посіб. Ірпінь : Державний податковий університет, 2022. 392 с.
5. Солодюк Н. В., Віннічук А. П., Крупка В. П. Веб-квести як інструмент розвитку творчого мислення та активізації творчих здібностей школярів на уроках української літератури. *Педагогічна Академія : наукові записки*. 2025. № 17.
6. Якимчук І. П. Мотивація творчого мислення підлітків : монографія. Умань : Вид.-поліграф. центр «Візаві». 2013. 185 с.

Додаткова

1. Куцевол О. М. Творча сутність професійної діяльності вчителя літератури. *Дивослово*. 2006. № 5. С. 14–21.
2. Латиш Н. М. Прояви творчого мислення молодших школярів у процесі розв'язування нових задач в ускладнених інформаційних умовах. *Психологічні проблеми творчості* : матеріали XXIV міжнар. психолог. конф. (Київ, 24 лип. 2024 р.). Київ, 2024. С. 153–160.
3. Лоюк О. П. Творче мислення як чинник розумового розвитку школярів. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи*. 2013. № 47. С. 148–153.
4. Моляко В. О., Третяк Т. М. Творче мислення особистості за умов екстремальності та інформаційної невизначеності. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія : Психологія*. 2022. Т. 33 (72). № 2. С. 30–37.

5. Павленко І. Г., Курліщук І. І. Особливості розвитку творчих здібностей учнів засобами мистецтва в сучасній загальноосвітній школі. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2020. № 70. Т. 3. С. 89–93.

6. Парфілова С. Л. Теоретико-методичні засади розвитку літературно-творчих здібностей молодших школярів. Дошкільна та початкова освіта в сучасному педагогічному просторі : монографія / за заг. ред.: О. В. Лобової, С. М. Кондратюк. Суми, 2020. С. 7–26.

7. Токмань Г. Методика навчання української літератури в середній школі : підручник. Київ : ВЦ «Академія», 2012. 312 с.

8. Третяк Т. М. Дослідження проявів творчого мислення старшокласників в ускладнених інформаційних умовах. *Актуальні проблеми психології. Психологія творчості*. 2020. Т. 12. Вип. 27. С. 245–256.

9. Яновська Т. А. Творче мислення та уява в структурі креативності молодших школярів. *Психологія і особистість*. 2021. Вип. 2 (20). С. 170–180.

Практичне заняття № 4. Тема: Проєктна діяльність як засіб формування інтелектуально-творчого розвитку школярів

Теоретичні питання

1. Проєктна діяльність як засіб формування самоосвітньої компетентності.

2. Суть поняття «проєкт» і «проєктна діяльність».

3. Мета і завдання проєктної діяльності школярів середньої і старшої ланок на уроках української літератури у закладах загальної середньої освіти.

4. Типи проєктів.

5. Етапи роботи над навчальним проєктом.

Мета: розкрити педагогічний потенціал проєктної діяльності як ефективного засобу формування інтелектуально-творчого розвитку школярів; ознайомити здобувачів освіти із сутністю, типами та етапами реалізації

навчальних проєктів; сформувати вміння застосовувати проєктну технологію на уроках української літератури в умовах Нової української школи.

Здобувачі повинні знати: сутність понять «проєкт», «проєктна діяльність», «навчальний проєкт»; дидактичні можливості проєктної технології в сучасній літературній освіті; роль проєктної діяльності у формуванні самоосвітньої, інформаційної та творчої компетентностей учнів; мету й завдання проєктної діяльності на уроках української літератури; типи навчальних проєктів та особливості їх реалізації; основні етапи роботи над навчальним проєктом.

Здобувачі повинні вміти: планувати та організовувати проєктну діяльність учнів середньої і старшої школи; визначати мету, завдання та очікувані результати навчального проєкту; добирати теми проєктів з української літератури відповідно до вікових та індивідуальних особливостей учнів; організовувати індивідуальну та групову роботу над проєктами; здійснювати педагогічний супровід учнів на всіх етапах виконання проєкту; оцінювати результати проєктної діяльності та організовувати презентацію навчальних проєктів.

Практичні завдання

1. Оберіть певний тип проєкту і опишіть його алгоритм реалізації, опираючись на конкретну тему навчальної програми «Українська література». (тема і клас на вибір здобувача).
2. Розробіть концепцію короткого (до 60 секунд) освітнього відео у форматі *TikTok* або *Reels* для 7-9 класу, присвяченого одному з етапів роботи над навчальним проєктом (наприклад, «Формулювання теми та мети проєкту» або «Презентація результатів»).
3. Створіть візуальну інтелект-карту (або кластер) «Типи проєктів», де кожен тип проєкту (наприклад, дослідницький, інформаційний, практично-зорієнтований) буде проілюстрований сучасною темою з курсу української літератури для старших класів (10-11 клас).

4. Розробіть паспорт навчального проєкту з української літератури для 8-11 класу. Структура паспорта: тема проєкту; клас; тип проєкту; мета і завдання; очікуваний продукт; форми презентації результатів (робота в групах).

5. Запропонуйте 3 творчі завдання для учнів середніх класів у межах проєкту (есе, інсценізація, відео, колаж, літературна гра тощо).

6. Опишіть, які інтелектуальні та творчі вміння формуються в учнів під час реалізації проєктної діяльності.

7. Проаналізуйте запропоновану тему шкільного курсу української літератури та визначте, який тип проєкту доцільно застосувати. Приклад тем: «Мотив боротьби у творчості Т. Шевченка». «Жіночі образи в українській літературі ХХ століття».

8. Розробіть повний навчальний проєкт з української літератури (2-3 сторінки, довільне оформлення).

9. Підготуйте презентацію: «Проєктна діяльність як простір самореалізації учня НУШ».

10. Опрацюйте статтю Лілік О., Сазонова О. Формування творчого проєктного мислення учнів під час уроків української літератури. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка. Серія : Педагогічні науки. 2024. Вип. № 27 (183). С. 169–175. URL: <https://lnk.ua/9erJbymer>*

➤ *Випишіть зі статті та прокоментуйте: основні принципи організації проєктної діяльності; умови ефективного формування творчого проєктного мислення.*

➤ *Які труднощі можуть виникнути під час упровадження проєктного навчання на уроках української літератури?*

➤ *Сформулюйте особливості формування творчого проєктного мислення учнів під час уроків української літератури.*

Питання для самоконтролю

1. У чому полягає сутність проєктної діяльності в освітньому процесі?

2. Чому проєктна діяльність є ефективним засобом формування самоосвітньої компетентності?
3. Дайте визначення понять «метод проєктів» і «проєктна діяльність».
4. Яка мета проєктної діяльності на уроках української літератури?
5. Охарактеризуйте основні типи навчальних проєктів.
6. Які етапи включає робота над навчальним проєктом?
7. Назвіть критерії використання методу проєктів на уроках української літератури?
8. Які види діяльності учнів реалізуються в межах літературного проєкту?
9. Яку роль виконує вчитель-словесник у проєктній діяльності?
10. Як проєктна діяльність сприяє інтелектуально-творчому розвитку школярів?

Тести для самоперевірки

1. Проєктна діяльність як засіб формування самоосвітньої компетентності школярів передусім сприяє:
  - а) засвоєнню готових знань;
  - б) самостійному плануванню навчальної діяльності та рефлексії результатів;
  - в) підвищенню ролі вчителя як джерела інформації;
  - г) скороченню часу на опрацювання матеріалу.
2. Яка характеристика найповніше відображає поняття «проєкт» у навчальному процесі?
  - а) комплекс вправ для закріплення знань;
  - б) творче завдання з наперед визначеним результатом;
  - в) цілеспрямована діяльність, спрямована на розв'язання проблеми та створення практичного продукту;
  - г) форма підсумкового контролю.
3. Проєктна діяльність у середній і старшій школі насамперед сприяє розвитку в учнів:

- а) дослідницьких, комунікативних і креативних компетентностей;
  - б) лише предметних знань;
  - в) репродуктивних умінь;
  - г) навички механічного запам'ятовування.
4. Який тип проєкту доцільно використати для аналізу літературного явища або постаті письменника з опорою на різні джерела?
- а) ігровий;
  - б) соціальний;
  - в) інформаційний;
  - г) творчий.
5. Який результат проєктної діяльності найбільше свідчить про інтелектуально-творчий розвиток учня?
- а) обсяг зібраної інформації;
  - б) оригінальність і аргументованість створеного продукту;
  - в) кількість використаних джерел;
  - г) дотримання інструкцій учителя.
6. Роль учителя в проєктній діяльності за НУШ полягає насамперед у тому, щоб:
- а) керувати кожним етапом роботи;
  - б) бути фасилітатором і консультантом навчального процесу;
  - в) давати готові рішення;
  - г) контролювати виконання завдань.
7. Яка умова є ключовою для ефективної реалізації проєктної діяльності?
- а) жорстке дотримання інструкцій;
  - б) мінімальна кількість учасників;
  - в) мотивація та особистісна значущість проєкту для учнів;
  - г) обмеження часу виконання.
8. Проєктна діяльність сприяє розвитку читацької компетентності учнів тому, що:
- а) передбачає самостійний вибір, інтерпретацію та оцінювання літературних джерел;

- б) зосереджується на аналізі тексту;
  - в) замінює традиційні форми роботи;
  - г) орієнтована на запам'ятовування фактів.
9. У чому полягає головна перевага групових проєктів над індивідуальними?
- а) розвиток співпраці, комунікації та колективної відповідальності;
  - б) швидкість виконання;
  - в) зменшення навантаження;
  - г) простота оцінювання.
10. Проєктна діяльність у межах НУШ є ефективним засобом інтелектуально-творчого розвитку школярів, оскільки:
- а) забезпечує контроль знань;
  - б) поєднує навчання, творчість і практичну діяльність;
  - в) орієнтована на стандартизацію результатів;
  - г) замінює всі інші методи навчання.

Рекомендована література

Основна

1. Куцевол О. Методика викладання української літератури (креативно-інноваційна стратегія) : навч. посібник. Київ : Освіта України, 2009. 452 с.
2. Лаврова А. В. Метод проєктів на уроках української літератури в старших класах. *Молодий вчений*. 2021. № 4 (92). С. 50–53.
3. Попова Л. Використання методу проєктів на уроках української мови: оцінювальний аспект. *Редакційна колегія*. 2021. С. 183–185. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/725241/1/tezy_internet_konf_29_03_2021.pdf#page=185.
4. Радченко Ю. В. Проєктна технологія у формування компетентностей на уроках української мови та літератури : діяльнісний аспект. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2020. № 13–15. С. 11–16.

5. Сагайдак Н. М. Перспектива використання методу проєктів як ефективного засобу навчання на уроках української мови та літератури в закладах загальної середньої освіти. *Збірник наукових праць здобувачів вищої освіти та молодих учених Приватного вищого навчального закладу «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука»*. Рівне : О. Зень, Вип. 1. 2024. С. 191–198.

6. Скриник С. В. Stem-освіта як організаційно-методичні засади формування дослідницької компетентності. *Сучасні освітні технології*. Матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. 2021. С. 77–79.

Додаткова

1. Бондаренко Г. П. Метод проєктів як засіб стимулювання пізнавальної активності старшокласників на уроках української мови. *Духовність особистості : методологія, теорія і практика*. 2021. № 3 (102). С. 27–46.

2. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології : Навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2004. 352 с.

3. Лілік О., Сазонова О. Формування творчого проєктного мислення учнів під час уроків української літератури. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки*. 2024. Вип. № 27 (183). С. 169–175.

4. Мельникова Р. М. Використання проєктної технології на уроках української літератури. *Розвиток професійної майстерності педагога в умовах нової соціокультурної реальності : збірник матеріалів VI Міжнародної науково-практичної конференції*. Тернопіль : ФОП Осадца Ю. В. 2023. С. 175–177.

5. Нова українська школа : концептуальні засади реформування середньої школи : ухвалено рішенням Колегії МОН України від 27.10.2016 / упоряд. Л. Гриневич, О. Елькін, С. Колашнікова та ін.; заг. ред. М. Грищенко. Київ. 2016. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>

6. Островська М. Метод проєктів – як один із ефективних засобів інноваційної технології, який використовують у НУШ. *Наукові інновації та передові технології*. 2022. № 8 (10). С. 100–111.
7. Перевознюк В. Проєкт з візуалізації навчального матеріалу на уроках української літератури. *Педагогічні науки : теорія, історія, інноваційні технології*. 2025. № 1 (141). С. 300–309.
8. Про затвердження Концепції літературної освіти. Наказ МОН № 58 від 26.01.11 року. URL: <https://cutt.ly/WCkW1K3>
9. Солодюк Н. В. Формування проєктної діяльності студентів. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2013. № 13 (4). С. 210–215.
10. Токмань Г. Методика навчання української літератури в середній школі : підручник. Київ : ВЦ «Академія», 2012. 312 с.
11. Яценко Т. Сучасна літературна освіта в реаліях нової української школи. URL: <https://cutt.ly/hCjusyh>

Практичне заняття № 5. Тема: Креолізовані тексти як нестандартний підхід до вивчення літератури в умовах інформатизації освітнього простору

Теоретичні питання

1. Роль візуалізації на уроках української літератури.
2. Технологія візуалізації навчальної інформації.
3. Креолізовані тексти: алгоритм виготовлення та технологія застосування (комікси/манга, буктрейлери, мотиватори/демотиватори, буклети, постери, брошури, логотипи, фотоколажі, скрапбукінг, дудли, кардмейкінг тощо).

Мета: сформувати у здобувачів освіти цілісне уявлення про креолізовані тексти як ефективний дидактичний інструмент літературної освіти; розкрити можливості візуалізації художнього тексту в умовах цифровізації навчання; розвинути навички створення та педагогічно доцільного використання креолізованих текстів на уроках української літератури.

Здобувачі повинні знати: сутність поняття «креолізований текст», його структуру та основні ознаки; роль візуалізації у формуванні читацької, інформаційної та медіакомпетентностей учнів; дидактичні можливості креолізованих текстів у процесі аналізу художнього твору; види креолізованих текстів та специфіку їх застосування на уроках української літератури; основні етапи й алгоритм створення креолізованих текстів; переваги та обмеження використання візуальних і мультимедійних форм подання навчальної інформації.

Здобувачі повинні вміти: аналізувати художній текст з позицій можливості його візуалізації; добирати адекватні форми креолізованих текстів відповідно до мети уроку та вікових особливостей учнів; створювати різні типи креолізованих текстів (комікси, буктрейлери, постери, мотиватори, фотоколажі тощо) на основі літературного матеріалу; застосовувати цифрові інструменти та онлайн-сервіси для візуалізації навчальної інформації; інтегрувати креолізовані тексти в структуру уроку української літератури; оцінювати педагогічну ефективність використання креолізованих текстів у навчальному процесі; формувати в учнів навички критичного мислення, інтерпретації та творчого переосмислення художнього тексту.

Практичні завдання

1. Доберіть із мережі Інтернет по 2 зразки до 2 та 3 питань (на матеріалі української літератури) і прокоментуйте доцільність їх використання.
2. Створіть один тип креолізованого тексту (наприклад, постер, комікс, дудл) і поясніть його використання на уроці української літератури.
3. Оберіть будь-який вірш зі шкільної програми. Назвіть дві ключові емоції / ідеї цього вірша і запропонуйте для кожної з них один сучасний візуальний символ (колір, геометрична фігура, емодзі), який можна використати на уроці української літератури.
4. Робота в групах. Створіть сценарій або презентацію до літературного твору для учнів 9–11 класів. Визначте його дидактичну мету.

5. Розробіть постер або фотоколаж, який передає ідейно-образний зміст твору. Підготуйте короткий усний коментар.

6. Створіть креолізований текст до будь-якого твору зі шкільної програми та опишіть методику його використання на уроці української літератури.

7. Підготуйте презентацію: «Креолізовані тексти як інструмент сучасного вчителя-словесника».

8. Опрацюйте статтю Лілік О. Особливості використання коміксів на уроках української літератури. *Мистецька освіта : зміст, технології, менеджмент*. 2021. Вип. 17. С. 185–197. URL: <https://lnk.ua/ANDKLj6Vx>

➤ *Охарактеризуйте дидактичні функції коміксів на уроках української літератури, які виокремлює О. Лілік.*

➤ *Назвіть переваги та можливі ризики використання коміксів у шкільному курсі української літератури.*

➤ *Визначте, на яких етапах уроку української літератури комікси є найбільш ефективними. Обґрунтуйте.*

Питання для самоконтролю

1. Що таке візуалізація навчальної інформації?
2. Що таке креолізований текст?
3. Які структурні компоненти має креолізований текст?
4. Назвіть основні види креолізованих текстів.
5. Як креолізовані тексти використовують на уроках української літератури?
6. Які переваги використання креолізованих текстів на уроках української літератури?
7. Охарактеризуйте головні завдання креолізованого тексту?
8. Які ризики може мати надмірна візуалізація на уроці?
9. Як креолізовані тексти впливають на читацьку мотивацію?

10. Які цифрові інструменти доцільно використовувати для їх створення?

Тести для самоперевірки

1. Роль візуалізації на уроках української літератури в умовах інформатизації полягає насамперед у тому, що вона:

- а) спрощує зміст художнього твору;
- б) замінює роботу з текстом;
- в) активізує образне, асоціативне та критичне мислення учнів;
- г) сприяє швидшому запам'ятовуванню фактів.

2. Який педагогічний ефект є ключовим при використанні візуалізації під час аналізу художнього тексту?

- а) поглиблення розуміння смислів і підтекстів;
- б) формування репродуктивних умінь;
- в) підвищення темпу уроку;
- г) скорочення обсягу навчального матеріалу.

3. Технологія візуалізації навчальної інформації передбачає:

- а) ілюстрування готових висновків учителя;
- б) свідоме перетворення інформації в образно-знакову форму;
- в) механічне використання графічних елементів;
- г) використання лише цифрових засобів.

4. Який принцип є базовим для ефективної візуалізації навчального матеріалу?

- а) надмірність візуальних елементів;
- б) стандартизація зображень;
- в) логічна структурованість і смислова доцільність;
- г) максимальна деталізація.

5. Комікси або манга як різновид креолізованого тексту на уроках літератури доцільні насамперед для:

- а) контролю знань;

- б) вивчення біографії письменника;
- в) інтерпретації сюжету, образів і конфліктів;
- г) заучування термінів.

6. Буктрейлер як форма креолізованого тексту спрямований передусім на:

- а) детальний аналіз художнього твору;
- б) перевірку розуміння змісту;
- в) формування мотивації до читання та власної інтерпретації;
- г) заміну роботи з першоджерелом.

7. Скрапбукінг у літературній освіті доцільно застосовувати для:

- а) аналізу теоретичних понять;
- б) формування емоційно-ціннісного ставлення до прочитаного;
- в) вивчення хронології подій;
- г) контролю знань.

8. Дудли як форма візуалізації навчальної інформації сприяють:

- а) вільному асоціативному осмисленню тексту;
- б) формуванню термінологічної грамотності;
- в) механічному запам'ятовуванню;
- г) структуруванню логічних схем.

9. Який результат використання креолізованих текстів найповніше відповідає ідеям НУШ?

- а) стандартизація освітніх результатів;
- б) підвищення швидкості навчання;
- в) розвиток компетентного, творчого та самостійного читача;
- г) формування інформаційної грамотності.

10. Креолізовані тексти як нестандартний підхід до вивчення літератури є ефективними тому, що вони:

- а) поєднують слово, образ і діяльність в єдиному освітньому просторі;
- б) орієнтовані на розважальний компонент;
- в) замінюють традиційні методи навчання;
- г) спрощують навчальний матеріал.

Рекомендована література

Основна

1. Куцевол О. Методика викладання української літератури (креативно-інноваційна стратегія) : навч. посібник. Київ : Освіта України, 2009. 452 с.
2. Рускуліс Л., Ситченко А., Мхитарян О. Корпус навчально-методичних матеріалів до дисциплін методичного циклу : навч.-метод. посіб. / за заг. ред. Л. Рускуліс. Миколаїв, 2020. 188 с.
3. Скрипник М. І., Кравчинська Т. С., Волинець Н. П. Навчальні тексти нової природи: творимо, радимо, тренуємо : Методичні рекомендації / М. І. Скрипник, Т. С. Кравчинська, Н. П. Волинець. К. : ЦПО, 2021. 60 с.
4. Солодюк Н. В., Віннічук А. П., Крупка В. П. Веб-квести як інструмент розвитку творчого мислення та активізації творчих здібностей школярів на уроках української літератури. *Педагогічна Академія : наукові записки*. 2025. № 17.
5. Токмань Г. Методика навчання української літератури в середній школі : підручник. Київ : ВЦ «Академія», 2012. 312 с.
6. Цалапова О. М. Використання креолізованих текстів під час роботи з освітніми компонентами національно-патріотичного спрямування. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. 2020. № 5 (336). С. 152–161.

Додаткова

1. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології : Навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2004. 352 с.
2. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція). URL: <https://cutt.ly/SCpzT14>
3. Кучерук О. Інтегрування інфомедійної грамотності в простір мовної освіти. *Українська мова і література в школі*. 2020. № 3. С. 9–12. URL: <https://cutt.ly/jCpzPZD>

4. Небеленчук І. О. Креолізований текст як засіб активізації читацької діяльності. *The VII International Scientific and Practical Conference «Global learning problems: causes, solutions and theories»*. Thessaloniki, Greece. 2024. С. 147–150.
5. Небеленчук І. О. Сучасні методи, форми і прийоми активізації пізнавальної діяльності на уроках літератури. *Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського*. 2022. С. 168–173.
6. Нова українська школа : концептуальні засади реформування середньої школи : ухвалено рішенням Колегії МОН України від 27.10.2016 / упоряд. Л. Гриневич, О. Елькін, С. Колашнікова та ін.; заг. ред. М. Грищенко. Київ. 2016. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
7. Приходько О. Професіограма вчителя української мови й літератури в контексті нової української школи. URL : <https://cutt.ly/fCpxpnt>
8. Про затвердження Концепції літературної освіти. Наказ МОН № 58 від 26.01.11 року. URL: <https://cutt.ly/WCkW1K3>
9. Семенов О., Ячменик М. Мовно-методична підготовка майбутнього вчителя-словесника до використання засобів медіаосвіти: монографія. Суми : Видавництво СумДПУ імені А. С. Макаренка. 2019. 211 с.
10. Лілік О. Особливості використання коміксів на уроках української літератури. *Мистецька освіта : зміст, технології, менеджмент*. 2021. Вип. 17. С. 185–197.
11. Скрипник М. І., Кравчинська Т. С., Волинець Н. П. Проблема навчальних текстів цифрової ери: питання теорії та практики. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Педагогічні науки : реалії та перспективи*. 2021. Вип. 80 (2). С. 136–139.
12. Солодюк Н., Віннічук А., Крупка В. Впровадження технології доповненої реальності як інструменту літературної освітньої діяльності. *Наукові записки. Серія : Педагогічні науки*. 2025. № 220. С. 277–283.

13. Солодюк Н., Сахацька В., Олексенко В. Вплив цифрових технологій на сучасну педагогіку : можливості та виклики для навчального процесу. *Наукові інновації та передові технології. Серія «Педагогіка»*. 2025. № 2 (42). С. 1660–1673.

14. Уліщенко В. Теорія і практика інтерсуб'єктного навчання української літератури в середній школі. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. 398 с.

15. Яременко Н., Коломієць Н. Креолізовані тексти як складова дидактичного дизайну літературознавчих дисциплін. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2022. Вип. 57 (3). С. 203–209.

Практичне заняття № 6. Тема: Функції, види літературного читання.

Виконавський аналіз художнього тексту

Теоретичні питання

1. Література як мистецтво слова. Основні функції літератури. Естетична цінність художнього твору.

2. Творче читання як вид комунікативно-пізнавальної діяльності. Прийоми творчого читання.

3. Методика формування навичок виразного читання.

4. Мовленнєвий розвиток учнів на уроках української літератури.

5. Самостійна читацька діяльність школярів.

6. Техніка мовлення як необхідна передумова словесної дії: поняття про техніку мовлення; мовний апарат; дикція, її значення у процесі виразного читання; досконалість орфоєпії як свідчення високої поваги до мовлення, внутрішньої культури педагога.

Мета: поглибити теоретичні знання здобувачів освіти про функції та види літературного читання; сформувані розуміння специфіки виконавського аналізу художнього тексту; удосконалити методичні вміння організації творчого й виразного читання на уроках української літератури; сприяти розвитку професійно-мовленнєвої культури майбутнього вчителя-словесника.

Здобувачі повинні знати: специфіку літератури як мистецтва слова та її основні функції (естетичну, пізнавальну, виховну, комунікативну, світоглядну); поняття естетичної цінності художнього твору та її роль у формуванні читацької культури; класифікацію видів літературного читання (ознайомлювальне, аналітичне, вибіркоче, творче, виразне тощо); сутність творчого читання як форми активної комунікативно-пізнавальної діяльності; основні прийоми творчого й виразного читання; теоретичні засади виконавського аналізу художнього тексту; психолого-педагогічні основи мовленнєвого розвитку учнів; компоненти техніки мовлення та вимоги до мовлення вчителя української літератури.

Здобувачі повинні вміти: здійснювати виконавський аналіз художнього тексту з урахуванням його жанрових, стильових та інтонаційних особливостей; добирати види літературного читання відповідно до мети й етапів уроку; застосовувати прийоми творчого читання в процесі роботи з художнім текстом; організовувати та керувати процесом формування навичок виразного читання в учнів; використовувати літературне читання як засіб мовленнєвого розвитку школярів; формувати в учнів уміння самостійної читацької діяльності та читацької рефлексії; володіти основами техніки мовлення (дикція, темп, ритм, інтонація, орфоепія) та демонструвати зразкове мовлення під час словесної дії; оцінювати рівень читацької та мовленнєвої підготовки учнів і коригувати навчальну діяльність.

Практичні завдання

1. Опрацюйте навчальну програму «Українська література» для 5–9 класів (URL: <https://cutt.ly/NBk1mo5>)
2. Доберіть із мережі Інтернет по 2 зразки конспектів уроків української літератури, на яких практикується текстуальне вивчення творів і прокоментуйте їх.

3. Створіть ідею короткого відео (до 30 секунд), яке популяризує український твір серед підлітків. Опишіть, як ви передасте настрій і головну думку через читання і виразність мовлення.

4. Напишіть 5 речень, у яких коротко визначте основні функції літератури (естетична, пізнавальна, виховна) і приклади їх реалізації у шкільному творі.

5. Проаналізуйте художній твір (за вибором) та визначте, яка функція в ньому є провідною. Аргументуйте відповідь цитатами.

6. Прочитайте уривок художнього тексту та запропонуйте 2–3 прийоми творчого читання для роботи з учнями.

7. Розробіть усну творчу вправу (переказ, монолог, діалог, мініесе) на основі художнього тексту.

8. Здійсніть інтонаційну розмітку поетичного або прозового тексту (паузи, логічні наголоси, темп).

9. Запропонуйте форму організації самостійної читацької діяльності школярів (читацький щоденник, літературний проєкт, буктрейлер, рекомендаційний список).

10. Виконайте комплекс вправ для: розвитку дикції; правильного дихання; чіткої артикуляції. Поясніть їх значення для виразного читання.

11. Підготувати виконавське читання уривка художнього твору з письмовим аналізом інтонаційних засобів.

12. Написати методичний коментар до уроку української літератури з акцентом на розвиток читацьких і мовленнєвих умінь.

Питання для самоконтролю

1. Чому літературу називають мистецтвом слова? Назвіть основні функції художньої літератури.

2. У чому полягає естетична цінність художнього твору?

3. Що таке літературне читання? Які види літературного читання ви знаєте?

4. Дайте визначення творчого читання. Які прийоми творчого читання використовують на уроках української літератури?
5. Що таке виразне читання? Які основні компоненти виразного читання?
6. У чому полягає виконавський аналіз художнього тексту?
7. Як уроки української літератури сприяють мовленнєвому розвитку учнів?
8. Що таке техніка мовлення?
9. Чому техніка мовлення важлива для вчителя-словесника?
10. Як формувати самостійну читацьку діяльність школярів?

Тести для самоперевірки

1. Який прийом є найефективнішим для усвідомлення інтонаційної побудови художнього тексту?
  - а) інтонаційне моделювання та партитура тексту;
  - б) хорове читання;
  - в) самостійне читання вдома;
  - г) мовчазне читання.
2. Мовленнєвий розвиток учнів на уроках української літератури реалізується насамперед через:
  - а) формування навичок монологічного й діалогічного мовлення;
  - б) виконання тестових завдань;
  - в) вивчення біографій письменників;
  - г) засвоєння мовних правил.
3. Який вид діяльності найефективніше інтегрує читання і мовленнєвий розвиток?
  - а) письмовий аналіз тексту;
  - б) конспектування;
  - в) виразне читання з подальшим усним коментарем;
  - г) робота з підручником.

4. Самостійна читацька діяльність школярів характеризується:
- а) виконанням обов'язкових завдань учителя;
  - б) усвідомленим вибором текстів і власною інтерпретацією прочитаного;
  - в) контролем результатів;
  - г) читанням за визначеним списком.
5. Який педагогічний чинник найбільше впливає на розвиток самостійної читацької діяльності?
- а) мотивація та читацький інтерес;
  - б) складність текстів;
  - в) жорстка система контролю;
  - г) кількість прочитаних творів.
6. Техніка мовлення як передумова словесної дії включає:
- а) виразність жестів;
  - б) роботу мовного апарату, дикцію, орфоепію та дихання;
  - в) дикцію і темп мовлення;
  - г) лише правильну вимову.
7. Дикція у процесі виразного читання є важливою тому, що:
- а) впливає на правильність наголосів;
  - б) гарантує чітке й зрозуміле сприйняття художнього слова;
  - в) забезпечує швидкість читання;
  - г) формує емоційність мовлення.
8. Досконалість орфоепії педагога свідчить передусім про:
- а) фахову підготовку педагога;
  - б) артистичні здібності;
  - в) рівень педагогічного стажу;
  - г) високу культуру мовлення та повагу до слухача.
9. Який аспект техніки мовлення безпосередньо впливає на інтонаційну виразність?
- а) тембр голосу і дихання;
  - б) обсяг пам'яті;

в) граматична правильність;

г) лексичний запас.

10. Формування культури літературного читання в умовах НУШ спрямоване передусім на:

а) підготовку до іспитів;

б) розвиток компетентного, мислячого й мовленнєво розвиненого читача;

в) засвоєння теоретичних знань;

г) виховання дисципліни.

Рекомендована література

Основна

1. Кизилова В. В. Ефективне читання : навч. посіб. для студ. закл. вищої освіти / В. В. Кизилова ; Держ. закл. «Луган. нац. у-т імені Тараса Шевченка», 2022. 120 с.

2. Куцевол О. Методика викладання української літератури (креативно-інноваційна стратегія) : навч. посібник. Київ : Освіта України, 2009. 452 с.

3. Савченко О. Я. Система міжпредметних завдань на уроках літературного читання : методичний посібник / Савченко О. Я. : Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2020. 104 с.

4. Токмань Г. Методика навчання української літератури в середній школі : підручник. Київ : ВЦ «Академія», 2012. 312 с.

5. Яценко Т. О., Слижук О. А. Формування читацької грамотності учнів 5–6 класів на уроках української літератури: методичний посібник. [Електронне видання]. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2024. 147 с.

Додаткова

1. Алексеєнко Т., Петрук О., Барановська О., Ліпчевська І., Павлова Т. Дидактико-методичний супровід подолання навчальних втрат у базовій середній освіті. Київ : Інститут педагогіки НАПН України, 2024. 52 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744565>

2. Барановська О. Дидактичні функції шкільного підручника у формуванні читацької компетентності старшокласників як чинник успішної самореалізації в сучасному суспільстві. *Проблеми сучасного підручника*, 2024. № 33. С. 6–22. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744489>
3. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології : Навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2004. 352 с.
4. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція). URL: <https://cutt.ly/SCpzT14>
5. Малихін О., Арістова Н., Ліпчевська І. Цифровізація профільної середньої освіти як інструмент мінімізації навчальних втрат учнів в умовах воєнного стану. *Український Педагогічний журнал*. 2024. № 4. С. 57–64.
6. Нова українська школа : концептуальні засади реформування середньої школи : ухвалено рішенням Колегії МОН України від 27.10.2016 / упоряд. Л. Гриневич, О. Елькін, С. Колашнікова та ін.; заг. ред. М. Грищенко. Київ. 2016. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
7. Про затвердження Концепції літературної освіти. Наказ МОН № 58 від 26.01.11 року. URL: <https://cutt.ly/WCkW1K3>
8. Семенов О., Ячменик М. Мовно-методична підготовка майбутнього вчителя-словесника до використання засобів медіаосвіти: монографія. Суми : Видавництво СумДПУ імені А. С. Макаренка. 2019. 211 с.
9. Яценко Т. О., Дячок С. О., Головченко Н. І. Організація компетентісно орієнтованого навчання української літератури в ліцеї : методичні рекомендації / Яценко Т. О., Дячок С. О., Головченко Н. І. [Електронне видання]. Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2021. 69 с.
10. Яценко Т. О. Дидактичні функції підручника літератури в умовах Нової української школи. *Світ дидактики : дидактика в сучасному світі* : зб. матеріалів Міжнародної науковопрактичної інтернет-конференції. Київ : «Видавництво Людмила», 2021. С. 239–241.

11. Яценко Т. Сучасна літературна освіта в реаліях Нової української школи. URL: <https://cutt.ly/hCjusyh>

Практичне заняття № 7. Тема: Засоби виразного читання

Теоретичні питання

1. Підготовка художнього твору до читання та використання в ній засобів логіко-емоційної виразності.

2. Використання логіко-емоційних засобів у читанні творів різних жанрів:

а) епічних;

б) драматичних,

в) ліричних.

3. Правила складання партитури художнього тексту.

Мета: сформувати у здобувачів освіти системне уявлення про засоби виразного читання як важливий компонент виконавської інтерпретації художнього тексту; удосконалити вміння підготовки літературного твору до усного відтворення; розвинути навички використання логіко-емоційних засобів виразності відповідно до жанрової специфіки твору та сформувати практичні вміння складання партитури художнього тексту.

Здобувачі повинні знати: сутність та значення виразного читання у процесі літературної освіти; основні засоби логіко-емоційної виразності (логічний наголос, пауза, темп, ритм, інтонація, мелодика мовлення, сила голосу); етапи підготовки художнього тексту до виразного читання; особливості використання засобів виразного читання в епічних, драматичних і ліричних творах; принципи інтонаційної організації художнього тексту; поняття партитури художнього тексту, її призначення та умовні позначення; методичні вимоги до навчання учнів виразного читання.

Здобувачі повинні вміти: здійснювати попередній аналіз художнього твору з метою його підготовки до виразного читання; визначати інтонаційні центри, логічні наголоси та смислові паузи в тексті; добирати й застосовувати логіко-емоційні засоби відповідно до жанру та ідейно-художнього змісту твору; читати

напам'ять епічні, драматичні та ліричні тексти з дотриманням вимог виразності; складати партитуру художнього тексту з використанням умовних інтонаційних позначок; моделювати процес навчання виразного читання учнів різного віку; оцінювати рівень виразності читання та здійснювати його методичну корекцію.

Практичні завдання

1. Розробіть методичний poradnik для школярів «Як правильно читати».
2. Підготуйте уривок епічного твору для виразного читання (розробіть партитуру тексту).
3. Оберіть епічний, драматичний або ліричний текст (не більше 10 рядків). Покажіть, як засоби виразності (темп, тон, інтонація, емоція) змінюються залежно від жанру.
4. Оберіть 3-4 речення з художнього уривку. Позначте в ньому логічні наголоси, паузи та інтонаційні підйоми. Прочитайте уголос, намагаючись передати зміст і настрій автора.
5. Прочитайте уривок художнього тексту. Визначте його емоційне забарвлення. Назвіть основні логіко-емоційні засоби, які доцільно використати під час читання. Поясніть свій вибір.
6. Підготуйте виразне читання прозового уривка. Зазначте, які інтонаційні засоби допомагають передати характер оповіді.
7. Прочитайте діалог із драматичного твору, передаючи характер і настрій кожного персонажа. Обґрунтуйте використані інтонаційні засоби.
8. Підготуйте виразне читання поезії. Визначте роль пауз, логічних наголосів і темпу в розкритті емоційного змісту.
9. Складіть партитуру до невеликого уривка художнього тексту (5-7 речень). Поясніть, як партитура допомагає у виразному читанні.
10. Підготуйте партитуру та виразне читання уривка художнього твору.
11. Складіть методичний коментар щодо використання засобів виразного читання на уроці української літератури.

Питання для самоконтролю

1. Що таке виразне читання? Яка роль виразного читання у викладанні літератури?
2. Які етапи підготовки художнього тексту до читання ви знаєте?
3. Назвіть основні засоби логіко-емоційної виразності.
4. У чому полягає роль логічного наголосу?
5. Які види пауз використовуються у виразному читанні?
6. Як темп і сила голосу впливають на сприйняття тексту?
7. Які особливості читання епічних творів?
8. У чому специфіка виразного читання драматичних текстів?
9. Які інтонаційні засоби є визначальними для ліричних творів?
10. Що таке партитура художнього тексту? Яке значення має партитура для формування навичок виразного читання?

Тести для самоперевірки

1. Підготовка художнього твору до виразного читання передбачає насамперед:
  - а) аналіз інтонаційних засобів без урахування змісту;
  - б) усвідомлення смислової структури та емоційного тону твору;
  - в) визначення літературного напрямку;
  - г) заучування тексту напам'ять.
2. Який компонент є ключовим у системі логіко-емоційних засобів виразного читання?
  - а) логічний наголос;
  - б) темп читання;
  - в) жести та міміка;
  - г) поза читця.
3. Який засіб виразного читання найефективніше передає драматизм ситуації?

- а) монотонна інтонація;
  - б) рівномірний темп;
  - в) контраст темпу та сили голосу;
  - г) високий тембр голосу.
4. Для читання епічних творів найбільш характерним є:
- а) різкі інтонаційні злами;
  - б) часте використання психологічних пауз;
  - в) рівний, помірний темп і чітке логічне членування;
  - г) максимальна емоційна насиченість.
5. Під час читання драматичних творів провідну роль відіграє:
- а) авторський коментар;
  - б) інтонаційна характеристика персонажів і діалогічність;
  - в) повільний темп мовлення;
  - г) одноманітність інтонації.
6. Виразне читання ліричних творів насамперед вимагає:
- а) чіткого дотримання пунктуації;
  - б) інтонаційної гнучкості та емоційної співпереживальності;
  - в) швидкого темпу читання;
  - г) логічної чіткості викладу.
7. Який засіб виразного читання найбільше залежить від індивідуальної інтерпретації читця?
- а) тембр і сила голосу;
  - б) пауза;
  - в) логічний наголос;
  - г) пунктуаційна інтонація.
8. Який засіб виразного читання забезпечує зв'язність і цілісність звучання тексту?
- а) інтонаційна перспектива;
  - б) ритм;
  - в) темп;

г) логічні паузи.

9. Використання логіко-емоційних засобів у виразному читанні спрямоване насамперед на:

- а) технічну досконалість мовлення;
- б) передання художнього змісту та авторського задуму;
- в) точне відтворення пунктуації;
- г) демонстрацію акторських здібностей.

10 Виразне читання в умовах НУШ розглядається як:

- а) засіб глибокого розуміння та інтерпретації художнього тексту;
- б) форма контролю знань;
- в) альтернатива літературному аналізу;
- г) допоміжний елемент уроку.

Рекомендована література

Основна

1. Кизилова В. В. Ефективне читання : навч. посіб. для студ. закл. вищої освіти / В. В. Кизилова ; Держ. закл. «Луган. нац. у-т імені Тараса Шевченка», 2022. 120 с.
2. Куцевол О. Методика викладання української літератури (креативно-інноваційна стратегія) : навч. посібник. Київ : Освіта України, 2009. 452 с.
3. Мхитарян О. Оптимізація читацької діяльності учнів засобами плейбек-театру. *Науково-методичний, інформаційно-освітній журнал. Педагогічні науки.* 2025. № 3 (106). С. 18–31.
4. Савченко О. Я. Система міжпредметних завдань на уроках літературного читання : методичний посібник / Савченко О. Я. : Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2020. 104 с.
5. Токмань Г. Методика навчання української літератури в середній школі : підручник. Київ : ВЦ «Академія», 2012. 312 с.

6. Яценко Т. О., Слижук О. А. Формування читацької грамотності учнів 5–6 класів на уроках української літератури : методичний посібник. [Електронне видання]. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2024. 147 с.

Додаткова

1. Алексеєнко Т., Петрук О., Барановська О., Ліпчевська І., Павлова Т. Дидактико-методичний супровід подолання навчальних втрат у базовій середній освіті. Київ : Інститут педагогіки НАПН України, 2024. 52 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744565>

2. Барановська О. Дидактичні функції шкільного підручника у формуванні читацької компетентності старшокласників як чинник успішної самореалізації в сучасному суспільстві. *Проблеми сучасного підручника*. 2024. № 33. С. 6–22. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744489>

3. Дадукевич О. В., Цивата Ю. В. Інтонація як засіб логіко-емоційної виразності в словесній дії професійного актора. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журнал*. 2022. № 4. С. 161–166.

4. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології : Навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2004. 352 с.

5. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція). URL: <https://cutt.ly/SCpzT14>

6. Косінова О. М. Інтонація як один із найважливіших засобів акторської майстерності в педагогічній практиці. *Наукові записки НДУ імені М. Гоголя. Психолого-педагогічні науки*. 2025. № 3. С. 144 –154.

7. Кречотень О. В. Впровадження ідей плейбек-театру як технології storytelling в курсі університетського вивчення іноземної мови. *Теорія та методика (з галузей знань)*. 2024. Вип. 69 (2). URL: <https://surl.li/japoms>.

8. Нечаєнко Т. В. Театр одного актора : комплементарність засобів і прийомів ідейно-емоційної виразності сценічного формотворення моновистав. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журнал*. 2024. № 1. С. 404–409.

9. Нова українська школа : концептуальні засади реформування середньої школи : ухвалено рішенням Колегії МОН України від 27.10.2016 / упоряд. Л. Гриневич, О. Елькін, С. Колашнікова та ін.; заг. ред. М. Грищенко. Київ. 2016. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>

10. Про затвердження Концепції літературної освіти. Наказ МОН № 58 від 26.01.11 року. URL: <https://cutt.ly/WCkW1K3>

11. Семенов О., Ячменик М. Мовно-методична підготовка майбутнього вчителя-словесника до використання засобів медіаосвіти: монографія. Суми : Видавництво СумДПУ імені А. С. Макаренка. 2019. 211 с.

12. Сорока І., Голуб К. Специфіка техніки сценічного мовлення в акторському мистецтві початку ХХІ століття. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія : Сценічне мистецтво*. 2020. № 3 (2). С. 210–220.

13. Яценко Т. О. Дидактичні функції підручника літератури в умовах Нової української школи. Світ дидактики: дидактика в сучасному світі : зб. матеріалів Міжнародної науковопрактичної інтернет-конференції. Київ : «Видавництво Людмила», 2021. С. 239–241.

14. Яценко Т. О., Дячок С. О., Головченко Н. І. Організація компетентнісно орієнтованого навчання української літератури в ліцеї : методичні рекомендації / Яценко Т. О., Дячок С. О., Головченко Н. І. [Електронне видання]. Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2021. 69 с.

15. Яценко Т. Сучасна літературна освіта в реаліях Нової української школи. URL: <https://cutt.ly/hCjusyh>

Практичне заняття № 8. Тема: Практичне оволодіння засобами виразного читання

Практичне завдання

1. Оберіть одну із байок Г. Сковороди, Є. Гребінки, Л. Боровиковського, Л. Глібова, П. Глазового чи на власний вибір. Зробіть партитуру, навчіться виразно читати і запишіть відео з власним виконанням. *(Увага! Усі байкарі мають бути представлені групою; тексти в групі не повинні повторюватись).*

2. Оберіть одну із поезій за шкільною програмою. Зробіть партитуру, навчіться виразно читати і запишіть відео у власному виконанні. Тексти в групі не повинні повторюватись. Представлення відео відбудеться на практичному занятті.

Мета: закріпити теоретичні знання про засоби виразного читання у процесі практичної виконавської діяльності; сформувати вміння створювати партитуру художнього тексту; удосконалити навички інтонаційно виразного читання творів різних жанрів; розвинути мовленнєву культуру та виконавську майстерність майбутніх учителів української літератури.

Здобувачі повинні знати: основні засоби логіко-емоційної виразності мовлення; принципи підготовки художнього тексту до виразного читання; жанрові особливості байки та лірики з погляду виконавської інтерпретації; правила складання партитури художнього тексту; вимоги до усного та відеовиконання художнього твору; критерії оцінювання виразного читання.

Здобувачі повинні вміти: здійснювати виконавський аналіз художнього тексту; складати партитуру байки та ліричного твору з використанням умовних інтонаційних позначень; використовувати логічні наголоси, паузи, темп, ритм, інтонацію відповідно до ідейно-художнього змісту твору; виразно читати художні тексти різних жанрів із урахуванням їх емоційно-сислової домінанти; здійснювати самоконтроль і самооцінювання власного читання; презентувати результати виконавської діяльності у форматі відео; аналізувати та коректно оцінювати виконавські виступи одногрупників.

Питання для самоконтролю

1. Які етапи виконавського аналізу художнього твору?
2. Що таке байка? У чому полягає специфіка виразного читання байки?

3. Який принцип лежить в основі читання байки?
4. Яку роль відіграє мораль у байці та як її інтонаційно виділити?
5. Які особливості виразного читання ліричних творів?
6. Як ритм і пауза впливають на сприйняття поезії?
7. Які типові помилки трапляються під час виразного читання?
8. Як відеозапис допомагає у формуванні навичок самоконтролю мовлення?
9. Чому досконала орфоепія є показником мовної культури педагога?
10. Як навички виразного читання використовуються в шкільній практиці?

Рекомендована література

Основна

1. Качак Т., Круль Л. Змістові та методичні аспекти вивчення дисципліни «виразне читання» студентами педагогічних спеціальностей. *Гірська школа Українських Карпат*. 2020. № 22. С. 105–111.
2. Кизилова В. В. Ефективне читання : навч. посіб. для студ. закл. вищої освіти / В. В. Кизилова ; Держ. закл. «Луган. нац. у-т імені Тараса Шевченка», 2022. 120 с.
3. Куцевол О. Методика викладання української літератури (креативно-інноваційна стратегія) : навч. посібник. Київ : Освіта України, 2009. 452 с.
4. Мхитарян О. Оптимізація читацької діяльності учнів засобами плейбек-театру. *Науково-методичний, інформаційно-освітній журнал. Педагогічні науки*. 2025. № 3 (106). С. 18–31.
5. Савченко О. Я. Система міжпредметних завдань на уроках літературного читання : методичний посібник / Савченко О. Я. : Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2020. 104 с.
6. Токмань Г. Методика навчання української літератури в середній школі : підручник. Київ : ВЦ «Академія», 2012. 312 с.

7. Яценко Т. О., Слижук О. А. Формування читацької грамотності учнів 5-6 класів на уроках української літератури : методичний посібник. [Електронне видання]. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2024. 147 с.

Додаткова

1. Алексеєнко Т., Петрук О., Барановська О., Ліпчевська І., Павлова Т. Дидактико-методичний супровід подолання навчальних втрат у базовій середній освіті. Київ : Інститут педагогіки НАПН України, 2024. 52 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744565>

2. Барановська О. Дидактичні функції шкільного підручника у формуванні читацької компетентності старшокласників як чинник успішної самореалізації в сучасному суспільстві. *Проблеми сучасного підручника*. 2024. № 33. С. 6–22. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744489>

3. Дадукевич О. В., Цивата Ю. В. Інтонація як засіб логіко-емоційної виразності в словесній дії професійного актора. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журнал*. 2022. № 4. С. 161–166.

4. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології : Навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2004. 352 с.

5. Кизилова В. В. Розвиток навичок ефективного читання в здобувачів вищої освіти : з досвіду роботи. *Освіта та педагогічна наука*. 2022. № 1 (179). С. 27–37.

6. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція). URL: <https://cutt.ly/SCpzT14>

7. Косінова О. М. Інтонація як один із найважливіших засобів акторської майстерності в педагогічній практиці. *Наукові записки НДУ імені М. Гоголя. Психолого-педагогічні науки*. 2025. № 3. С. 144 –154.

8. Нечаєнко Т. В. Театр одного актора : комплементарність засобів і прийомів ідейно-емоційної виразності сценічного формотворення моновистав. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журнал*. 2024. № 1. С. 404–409.

9. Нова українська школа : концептуальні засади реформування середньої школи : ухвалено рішенням Колегії МОН України від 27.10.2016 / упоряд. Л. Гриневич, О. Елькін, С. Колашнікова та ін.; заг. ред. М. Грищенко. Київ. 2016. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
10. Про затвердження Концепції літературної освіти. Наказ МОН № 58 від 26.01.11 року. URL: <https://cutt.ly/WCkW1K3>
11. Семенов О., Ячменик М. Мовно-методична підготовка майбутнього вчителя-словесника до використання засобів медіаосвіти : монографія. Суми : Видавництво СумДПУ імені А. С. Макаренка. 2019. 211 с.
12. Сорока І., Голуб К. Специфіка техніки сценічного мовлення в акторському мистецтві початку ХХІ століття. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія : Сценічне мистецтво*. 2020. № 3 (2). С. 210–220.
13. Яценко Т. О. Дидактичні функції підручника літератури в умовах Нової української школи. *Світ дидактики : дидактика в сучасному світі* : зб. матеріалів Міжнародної науковопрактичної інтернет-конференції. Київ : «Видавництво Людмила», 2021. С. 239–241.
14. Яценко Т. О., Дячок С. О., Головченко Н. І. Організація компетентнісно орієнтованого навчання української літератури в ліцеї : методичні рекомендації / Яценко Т. О., Дячок С. О., Головченко Н. І. [Електронне видання]. Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2021. 69 с.
15. Яценко Т. Сучасна літературна освіта в реаліях Нової української школи. URL: <https://cutt.ly/hCjusyh>

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (створіть літературний подкаст)

Літературний подкаст – це аудіоформат, у якому вільно, цікаво та емоційно розкриваються ідеї певного літературного твору або постаті письменника. Це сучасний спосіб осмислення української літератури, що поєднує аналітику, педагогічну креативність і медіаграмотність.

Мета літературного подкасту – передати власне розуміння твору через живе слово, стимулювати інтерес до читання, викликати емоційний відгук у слухача й продемонструвати, як аудіо може бути використане у шкільному курсі української літератури.

За допомогою літературного подкасту вирішуються такі *завдання*:

- розвиток навичок усного мовлення та художнього аналізу;
- формування медіаграмотності й педагогічної рефлексії;
- створення інтерактивного навчального продукту;
- популяризація української літератури серед учнів через сучасні формати комунікації.

Створення подкасту формує такі *вміння*:

- самостійно отримувати й опрацьовувати інформацію з різних джерел (текст, біографічні матеріали, музика, історичний контекст);
- висловлювати власну позицію щодо прочитаного твору;
- будувати логічну структуру усного висловлювання;
- використовувати виразні засоби мовлення для створення емоційного впливу;
- формувати педагогічну інтерпретацію літературного твору.

Орієнтовна структура літературного подкасту:

1. *Вступ.* Привітання, коротке представлення теми, постановка проблемного питання або інтриги.

2. *Основна частина.* Розкриття ідеї твору, аналіз героїв, образів, тем, паралелі з сучасністю.

3. *Висновок.* Підсумок, власна позиція, педагогічна користь твору для учнів.

4. *Музичне оформлення* (за бажанням): легкий фон або тематичні звуки, які підсилюють емоцію.

Технічні параметри:

- *Тривалість:* 5-7 хвилин.
- *Формат файлу:* mp3/ mp4.
- *Рекомендовані програми:* Audacity, Anchor, BandLab, CapCut, Canva, OBS Studio.
- *Обов'язкові елементи:* назва, автор, джерела використаної музики, чітка дикція, логічна структура.

Етапи створення подкасту:

1. *Вибір твору* – з програми шкільного курсу української літератури (будь-який клас).

2. *Сценарне планування* – визначення теми, мети, головних тез, питань для роздумів.

3. *Запис аудіо* – виразне мовлення, контроль темпу, емоційності, чистоти звуку.

4. *Монтаж* – додавання музики, очищення шумів, узгодження переходів.

5. *Прослуховування та аналіз* – перевірити логіку, темп, педагогічну ефективність.

Рекомендації щодо змісту:

- Не переказуйте сюжет твору.
- Додавайте *риторичні запитання, цитати, власні асоціації.*
- Можна оформити подкаст як *інтерв'ю, монолог чи діалог із героєм або автором.*
- Звертайтеся до потенційного учня-слухача, створюючи відчуття довіри й зацікавлення.

Рекомендована література

Основна

1. Гаврилюк І. Подкасти в системі українських інтернет-медіа. *Образ*. 2022. Вип. 1. С. 72–79. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/obraz_2022_1_9
2. Дмитровський О. Подкаст-програми та блоги : основні аспекти їх створення. *Теле- та радіожурналістика*. 2014. Вип. 13. С. 210–213
3. Ковтун Н. Літературні подкасти в медіа просторі : тематично-жанрові пріоритети. *Держава і регіони. Серія «Соціальні комунікації»*. 2023. № 1 (53). С. 71–79. URL: <http://surl.li/nkkfr>

Додаткова

1. Булах Т. Класифікація подкастів як наукова проблема. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія : Філологія. Журналістика*. С. 205–211.
2. Гуцуляк С. І. Українська література як проєкт. *Наукові записки. Серія : Філологічні науки*, Вип. 3 (210), 2024. С. 102–107.
3. Царик Г.М. Подкаст як жанр сучасного медійного дискурсу. *Південний архів*. Вип. ХCV. URL: <https://surl.li/tthbbt>
4. Чим подкаст відрізняється від інших форматів. *Izone media*. URL: <https://izone.media/not-a-podcast/>
5. Шитоха А. Подкасти про книги – сучасний інструмент популяризації читання. *Тренди та перспективи розвитку мультидисциплінарних досліджень : за матеріалами VII Міжнародної студентської наукової конференції «Діджиталізація науки як виклик сьогодення»*, Полтава. 2024. С. 845–846.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання

(створіть буктрейлер)

Буктрейлер – це відеоролик про книгу чи певний твір, в якому в художній формі цікаво та насичено подається ключова ідея, спонукаючи до прочитання повної версії. Це свого роду рекламний хід, який привертає увагу до тексту через залучення візуальних засобів [2].

Мета буктрейлера – розповісти про книгу або твір. Але ця розповідь має містити інтригу, щоб зацікавити глядача і підвести його до прочитання цієї книги або твору.

За допомогою буктрейлера розв’язуються такі *завдання*:

- привернення уваги до книги;
- створення аудиторії читачів;
- формування персонального бренду письменника.

Уважається, що тривалість буктрейлера може коливатися від однієї до півтора хвилин. В Україні в соціальних мережах викладено відеоролики буктрейлерів тривалістю в середньому три хвилини.

Створення буктрейлера формує такі *вміння*:

- уміння самостійно отримувати інформацію з кількох джерел (відеоінформація, музична інформація, текст художнього твору);
- уміння самостійно інтегрувати та перетворювати інформацію;
- уміння на основі аналізу тексту створювати різні його інтерпретації;
- вибір способів і форм наочного представлення результатів діяльності;
- уміння виражати себе, впливати на інших [4].

За способом візуального втілення тексту буктрейлери поділяються на:

- ігрові – у форматі невеликого фільму за книгою;
- неігрові – у вигляді набору слайдів з описом, зображеннями, прикладами книжкових розворотів, світлинами, короткими викладами;

➤ анімаційні – у вигляді мультиплікаційних фільмів за книгами з героями, що представлені в різних стилях.

Буктрейлери можна класифікувати за змістом:

➤ розповідь на основі сюжету книги чи іншого твору;
➤ історія, що дає змогу побачити настрої та емоції читача;
➤ ілюстрація зі смисловою спрямованістю тексту і його ключових моментів. Останній тип буктрейлера є концептуальним. Він транслює ключові ідеї та загальну смислову спрямованість тексту твору [4].

Розробити власний буктрейлер, використовуючи ключові факти з біографії письменника, творчість якого буде вивчатись на уроках української літератури за освітньою програмою. Створіть буктрейлер за твором, який будуть вивчати учні на уроках української літератури в закладах загальної середньої освіти.

Для відеоряду можна використати відео з фільмів, знятих за біографією відповідних письменників; світлини, наявні в Інтернеті, чи навіть спробувати себе в ролі акторів, вживаючись у відповідні образи [4].

Етапи створення буктрейлера:

✓ вибір книжки (твору) для реклами. Буктрейлер має бути створений за книгою (твором), яку потрібно буде учням прочитати та яка відповідатиме освітнім цілям. Вибрана книга або твір мають бути зрозумілими, відповідати тематиці і бажанням читача;

✓ створення сценарію до буктрейлера з додатковими деталями. Для буктрейлера, що розповідає про сюжет книги (твору), необхідно придумати інтригу. Сюжет будується таким чином, щоб після перегляду відеоролика читачеві захотілося дізнатися продовження і прочитати книгу (твір). Атмосферний відеоролик має спрогнозувати зміну настрою і емоцій читача. Для цього треба визначити настрої книги, а також прийоми, за допомогою яких можна передати емоції. Необхідно враховувати всі репліки, декорації, атмосферу на зйомці. Саме такий сценарій сприятиме прочитанню книг;

✓ добір матеріалів для відеоряду. На основі сценарію добирається відеоматеріал у вигляді картинок, світлин, ілюстрацій. Доцільно використовувати готові відео і кадри з фільмів-екранізацій цієї книги або твору. За необхідності можна знімати і використовувати оригінальні відео.

Важливим елементом є звуковий супровід відеоролика, що включає «озвучку» та музику. Під час вибору програми для монтажу відео та аудіоряду необхідно враховувати зручність роботи. Можете скористатись, наприклад, програмами Windows Movie Maker і Sony Vegas Pro.

Заключним етапом створення відеоряду та звукової доріжки є відеомонтаж. При цьому необхідно виконати такі дії:

- вирізати та склеїти кілька фрагментів відео;
- додати звукову доріжку і субтитри;
- змінити розмір відео;
- накласти ефекти, переходи, різноманітну музику;
- об'єднати музичні доріжки;
- результати роботи зберегти на комп'ютері;
- прем'єра буктрейлера.

Кінцевим етапом є прем'єра відеоролика, за допомогою якої можна виявити недоліки та помилки, перевірити емоційний вплив відеоролика на глядача. На цьому етапі можна переконатися в досягненні бажаного результату [4].

Рекомендована література

Основна

1. Білушак Т. М., Радковець О. І. Буктрейлер як мультимедійна реклама в популяризації книги автором у середовищі Інтернету. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія : Філологія. Журналістика*. 2021. Т. 32 (71) № 1 Ч.3. С. 247–252.

2. Буктрейлер як варіант творчого домашнього завдання. URL: <https://osvitanova.com.ua/posts/4603-buktreiler-iak-variant-tvorchoho-domashnoho-zavdannya>

3. Демчук О. Нестандартні уроки з української літератури. 9–11 клас. Тернопіль. Підручники і посібники. 2020. 142 с.

4. Мамчич О. Б., Найдьон К. В., Барнич О. В. Буктрейлер як засіб мотивації молодших школярів до читання. *Науковий часопис національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки : реалії та перспективи* : зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України, нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ : Гельветика, 2021. Вип. 79. Т. 1. С. 192–196.

Додаткова

1. Горіна Ж., Босак Н., Діхтяр А. Буктрейлер до балади Тараса Шевченка «Тополя» як інструмент стимулювання читацької активності учнів. *Український світ у наукових парадигмах* : зб. наук. пр. Харк. нац. пед. ун-ту імені Г. С. Сковороди. Харків, 2024. Вип. 11. С. 235–241. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/f7f1a79b-592f-4a13-a3f0-08a8ec2759d6/content>

2. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року : схвал. розпорядженням Каб. Міністрів України від 14 груд. 2016 р. № 988-р. Законодавство України: база даних/ Верхов. Рада України. Київ. 2022. URL: <http://surl.li/adyhc>

3. Кравченко Л. Інноваційні технології навчання зарубіжної літератури у старшій школі як рушії компетентнісного розвитку особистості : інтермедіальний підхід. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип. 71 (2). 2024. С. 150–154.

4. Мельникова Р., Вакарь О. Візуалізація на уроках української мови та літератури. *Філологічні діалоги*. Вип. 10, 2024. С. 146–154.

5. Нежива Л. Л., Шкуренко О. В. Буктрейлер як сучасний медіапродукт у підготовці вчителя початкових класів до цифрової творчості. *Open educational e-environment of modern University*. № 19. 2025. С. 128–141.

6. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. 2016. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>

7. Прокопович Л. Методи підвищення читацької мотивації на уроках української літератури в базовій школі (на прикладі вивчення творчості І. Франка). *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2025. (218). С. 206–210. <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2025-1-218-206-210>

8. Розман І. Інноваційні технології як засіб формування креативного мислення здобувачів старшої школи на уроках зарубіжної літератури. *Актуальні питання у сучасній науці. Серія «Педагогіка»*. № 1 (19). 2024. С. 726–734.

9. Сергєєва В., Капітула К. Інноваційні методи навчання в сучасній школі. *Сучасні теоретичні й прикладні контексти спеціальної та інклюзивної освіти* : збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції (11-12 травня 2021 р., Луцьк). Луцьк: ФОП Іванюк В. П., 2021. С. 126–130. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/22348/3/2021.pdf#page=126>

Орієнтовні питання до заліку

1. Предмет і завдання шкільного курсу української літератури. Зв'язок шкільного курсу української літератури із суміжними дисциплінами.
2. Стан, розвиток і завдання літературної освіти в Україні. Нормативна база модернізації освітнього літературного процесу в ЗЗСО. Концепти нового Державного стандарту базової середньої освіти.
3. Особливості реалізації сучасної літературної освіти в умовах Нової української школи.
4. Зміст і основні принципи побудови програм «Українська література» та «Інтегрований курс літератур (української та зарубіжної)» для 5–6 класів закладів загальної середньої освіти.
5. Підручники і супровідна методична література (загальний огляд). Головні компетентності учителя-словесника.
6. Пізнавальна діяльність особистості. Критичне мислення як складова когнітивної сфери особистості.
7. Співвідношення понять «мислення», «інтелект», «розум». Цінності як основа діяльності розвитку особистості.
8. Аналіз освітнього середовища з метою визначення можливостей змін, що сприятимуть розвитку критичного мислення учнів (Піраміда Ділтса).
9. Догматичне та критичне мислення як кардинально протилежні психічні явища.
10. Технологія розвитку критичного мислення. Сучасні підходи до техніки розвитку критичного мислення.
11. Стратегія «Есе» як метод формування критичного мислення.
12. Розуміння тексту як основа розвитку критичного мислення: методичний прийом опорних слів або «телеграма тексту».
13. Прийоми критичного читання. Функції критичного мислення.
14. Чинники, що сприяють розвитку критичного мислення учнів. Моделі навчання: інформативна, розвивальна.

15. Прийоми стимулювання розвитку критичного мислення. Аналіз, синтез та порівняння – основа розвитку критичного мислення.
16. Технології та прийоми розвитку критичного мислення на уроках української літератури.
17. Науково-дослідницька діяльність школярів на уроках української літератури.
18. Проблемні ситуації як засіб розвитку творчого мислення учнів.
19. Формування та розвиток творчого мислення на уроках літератури як необхідна складова розвитку особистості.
20. Технологія навчального дослідження на уроках української літератури.
21. Медіаграмотність як основа розвитку критичного мислення, робота з медіаповідомленнями та створення медіаконтенту.
22. Розуміння і конструювання аргументованих висловлювань під час вивчення художнього твору.
23. Дискусія і дебати як методи формування критичного мислення при вивченні літератури. Головна мета уроку-диспуту – розв'язання складних морально-філософських питань. Правила організації та проведення.
24. Аналіз сучасного стану з проблеми розвитку творчого мислення учнів. Поняття творчості. Проблемні ситуації як засіб розвитку творчого мислення учнів.
25. Шляхи стимулювання творчої активності на уроках української літератури.
26. Шляхи формування творчого мислення на уроках української літератури.
27. Методи і прийоми роботи на уроках української літератури для розвитку творчого мислення.
28. Проектна діяльність як засіб формування самоосвітньої компетентності.
29. Суть поняття «проект» і «проектна діяльність».

30. Мета і завдання проєктної діяльності школярів середньої і старшої ланок на уроках української літератури у закладах загальної середньої освіти.
31. Типи проєктів. Етапи роботи над навчальним проєктом.
32. Роль візуалізації на уроках української літератури. Технологія візуалізації навчальної інформації.
33. Креолізовані тексти (комікси, буктрейлери, буклети, постери, брошури, фотоколажі, скрапбукінг, дудли, кардмейкінг тощо).
34. Шкільний літературний музей як осередок розвитку творчих здібностей та творчого мислення учнів.
35. Теоретичні засади методики роботи з літературного читання. Роль уроків виразного читання в літературній освіті школярів.
36. Основи теорії виразного читання як мистецтва слова в педагогічному процесі.
37. Літературне читання: мета, завдання, змістові лінії, принципи. Способи літературного читання. Вимоги до виразного читання. Підготовка до виразного читання.
38. Виразне читання як засіб первинного ознайомлення з текстом. Засоби виразного читання. Емоційно-оцінне ставлення до змісту прочитаного.
39. Літературне читання прозових текстів.
40. Літературне читання творів фольклорних жанрів. Мистецтво виразного читання та його значення у вивченні літератури.

**РОЗПОДІЛ БАЛІВ
ЗА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
З ДИСЦИПЛІНИ «ШКІЛЬНИЙ КУРС УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І
ЛІТЕРАТУРИ»
(розділ «Шкільний курс української літератури»)**

№	Оцінювання здійснюється за складниками	Загальна кількість	Кількість балів	Всього
1.	Поточна навчальна діяльність (практичні заняття)	8	3	24
2.	Модульний рубіжний контроль (підсумкова контрольна робота)	1	6	6
3.	Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ)	1	10	10
	До заліку			40 балів
	Залік			10 балів
	Максимальна кількість балів за дисципліну			50 балів

Додаткові бали можна отримати за:

- участь у дискусіях на лекціях та практичних заняттях;
- участь у дебатах;
- виступи з доповідями на практичних заняттях.

Система оцінювання дисципліни

**«Шкільний курс української мови і літератури»
(розділ «Шкільний курс української літератури»)**

Практичне заняття

Під час вивчення дисципліни «Шкільний курс української мови і літератури» (розділ «Шкільний курс української літератури») здобувачі засвоюють матеріал лекційного курсу, самостійно готуються до практичних занять (опрацьовують науково-методичну літературу, створюють презентації, дивляться відео-матеріали, виконують індивідуальні завдання (тести для самоперевірки, питання для самоконтролю), пишуть есе, статті тощо, розвивають творчі та пошукові здібності. Викладач оцінює здобувача на

практичних заняттях під час бесід, дискусій, обговорення проблемних завдань, де здобувач освіти повинен продемонструвати критичне та аналітичне мислення, вміння логічно й послідовно викласти матеріал, проілюструвати його фактами, прикладами.

Критерії оцінювання практичного заняття

Кількість балів	Критерії оцінювання
3 бали	Здобувач освіти демонструє системні знання, повне та якісне виконання всіх видів робіт, активно працює на практичному занятті.
2 бали	Здобувач освіти виявив загалом правильне виконання завдань із поодинокими неточностями або недостатньою активністю.
1 бал	Здобувач освіти демонструє поверхнєве засвоєння теоретичного матеріалу, значні труднощі під час виконання практичних завдань.
0 балів	Здобувач освіти виявив відсутність підготовки або виконання завдань.

Технічні вимоги до презентації

- обсяг 10-12 слайдів (без урахування титульної сторінки та списку використаних джерел);
- тривалість виступу – 5-7 хвилин;
- структура презентації: титульний слайд, актуальність і мета, основна частина (теоретичні положення та/або аналіз), висновки, список використаних джерел;
- слайди мають містити ключові тези, а не суцільний текст;
- дотримання академічного стилю, коректне оформлення посилань на список використаних джерел;
- обов'язковий усний захист та відповіді на запитання викладача.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Індивідуальне навчально-дослідне завдання спрямоване на закріплення здобутих компетентностей з дисципліни «Шкільний курс української мови і літератури» (розділ «Шкільний курс української літератури»). Здобувач освіти обирає форму для представлення індивідуально-дослідної роботи на занятті в аудиторії або із залученням платформи відеозв'язку (за умов дистанційного навчання). Здобувач повинен обрати художнє оповідання за шкільною програмою (5–11 класи) та створити буктрейлер із застосуванням сучасних цифрових технологій на обрану тему. Під час презентації буктрейлера здобувач має продемонструвати вміння працювати з пошуковими системами, упорядковувати інформацію та презентувати її відповідно до завдань дисципліни. При оцінюванні роботи враховується актуальність теми, самостійність, логічність викладу, креативність, оригінальність представленого матеріалу тощо.

Критерії оцінювання індивідуального навчально-дослідного завдання

(10 балів):

- індивідуальне навчально-дослідне завдання виконується індивідуально з обов'язковим дотриманням принципів академічної доброчесності;
- форма виконання ІНДЗ: створення буктрейлера (відеоролик);
- оцінюється відповідність змісту, антиплагіат, логічність, доцільність музичного супроводу, креативність, доцільне використання фрагментів із кінофільму, анімація (перехід слайдів, зміна цитат, наявність цитат).

Критерії оцінювання підсумкової контрольної роботи (6 балів):

Кількість балів	Критерії оцінювання
6 балів	Здобувач освіти усі завдання виконав правильно; продемонстрував системне та усвідомлене знання дисципліни; відповіді аргументовані.
5 балів	Здобувач освіти допустив не більше однієї несуттєвої помилки, що не спотворює загальний результат.
4 бали	Здобувач освіти виконав понад половину завдань, але наявні концептуальні помилки.

3 бали	Здобувач освіти виконав менше половини завдань; знання поверхові та несистемні.
2 бали	Здобувач освіти надав окремі правильні відповіді без розуміння матеріалу.
1-0 балів	Здобувач освіти роботу не виконав або виконана формально.

Критерії оцінювання заліку (10 балів):

Залік проводиться у формі усного/письмового опитування або тестування.

Кількість балів	Критерії оцінювання
9-10 балів	Здобувач освіти відмінно володіє програмним матеріалом; точне використання термінології; уміння аналізувати та аргументувати; впевнене застосування знань у практичних ситуаціях.
7-8 балів	Здобувач освіти демонструє достатньо високий рівень знань; можливі незначні неточності без втрати логіки відповіді.
5-6 балів	Здобувач освіти показує посередній рівень підготовки; неповні відповіді; труднощі з аргументацією.
3-4 бали	Здобувач освіти демонструє фрагментарні знання; суттєві помилки; відсутність системного бачення дисципліни.
1-2 бали	Здобувач освіти показує низький рівень підготовки; незнання ключових понять.
0 балів	Здобувач освіти залік не склав.

1. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни (засоби навчання та інформаційне забезпечення)

Підручники і навчальні посібники, періодичні видання; мультимедійний проектор, ноутбук.

2. Політика викладача

Політика щодо академічної доброчесності.

Політика освітньої компоненти ґрунтується на засадах академічної доброчесності <https://sites.google.com/vspu.edu.ua/kafukrlit> та визначається системою вимог, які викладач ставить до здобувача у вивченні освітньої компоненти (правила поведінки на заняттях, користування засобами електронного зв'язку тощо).

Політика щодо відвідування.

Здобувач вищої освіти зобов'язаний виконувати правила внутрішнього розпорядку університету та відвідувати навчальні заняття згідно з розкладом, дотримуватись етичних норм поведінки. Присутність на занятті є обов'язковим компонентом оцінювання.

Політика щодо перескладання.

Викладач установлює конкретні терміни виконання завдань. Здобувач вищої освіти, який із поважних причин (унаслідок тимчасової непрацездатності, підтвердженої довідкою системи охорони здоров'я, або який був звільнений від занять наказом ректора університету) пропустив навчальні заняття зобов'язаний ліквідувати академічну заборгованість не більше ніж за місяць із моменту виходу на заняття (дня припинення поважної причини). Здобувач вищої освіти, який без поважних причин не відвідав навчальні заняття або отримав низьку оцінку, має відпрацювати академічну заборгованість до проведення підсумкової модульної контрольної роботи.

До підсумкової модульної контрольної роботи допускаються здобувачі вищої освіти, які отримали поточні оцінки на всіх передбачуваних робочою навчальною програмою аудиторних навчальних заняттях. До завершення модуля здобувачам вищої освіти дозволяється перескладати окремі елементи модуля з метою отримання вищих поточних оцінок під час консультацій із навчальної дисципліни впродовж семестру.

Політика щодо апеляцій.

Здобувачі вищої освіти мають право на оскарження оцінки з освітньої компоненти, отриманої під час контрольних заходів.

Політика щодо конфліктних ситуацій.

Спілкування учасників освітнього процесу відбувається на засадах партнерських стосунків, взаєморозуміння, взаємодопомоги, толерантності та поваги.

Модельні навчальні програми для 5-9 класів

Нової української школи (запроваджуються поетапно з 2022 року)

1. Яценко Т. О., Пахаренко В. І., Слижук О. А., Тригуб І. А., Качак Т. Б., Кизилова В. В., Овдійчук Л. М., Дячок С. О., Макаренко В. М. Модельна навчальна програма «Українська література. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти. Київ, 2023. 57 с. URL: <https://lnk.ua/be8Bx2aN5>

Зміст і структура програми розроблені відповідно до Закону України «Про повну загальну середню освіту» (2020) і Державного стандарту базової середньої освіти (2020).

Програма побудована з урахуванням дидактичних вимог до змісту шкільної літературної освіти – принципів доступності, науковості, системності, послідовності та наступності в навчанні, принципів емоційності, наочності, зв'язку навчання з життям.

Програма зорієнтована на компетентнісне навчання української літератури, що досягається шляхом розкриття можливостей предмета для формування предметної читацької і ключових компетентностей учнів 5-6 класів. Модельну навчальну програму побудовано за тематично-жанровим принципом із дотриманням хронологічної послідовності щодо презентації письменницьких персоналій у межах тематичних розділів.

2. Архипова В. П., Січкара С. І., Шило С. Б. Модельна навчальна програма «Українська література. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти. Київ, 2021. 27 с. URL: <https://lnk.ua/b4AW90oVQ>

Модельна навчальна програма «Українська література. 5-6 класи» створена відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти, відповідає меті та ідейним засадам цього документа та реалізує очікувані результати навчання, окреслені в ньому.

Структура модельної програми, її змістове наповнення передбачають урахування вікових особливостей учнів, психології сприйняття дитиною творів художньої літератури, а також специфіку сучасного інформаційно-комунікативного простору та загальноосвітніх процесів глобалізації. При

укладанні програми було враховано одну з найактуальніших проблем – наступність, адже успіхи шкільного навчання суттєво залежать від якості знань та умінь, сформованих у початковій школі, від уміння вчителя правильно вибудувати адаптивний період школяра.

Модельна навчальна програма передбачає вивчення літератури рідного краю, що уможливорює ознайомлення учнів із творчістю письменників-земляків.

3. Чумарна М. І., Пастушенко Н. М. Модельна навчальна програма «Українська література. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти. Київ, 2021. 37 с. URL: <https://lnk.ua/y4zRXD84j>

Модельна навчальна програма з української літератури розроблена на основі Державного стандарту базової середньої освіти (затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898), базується на цінностях Нової української школи і орієнтується на ідеал її випускників: освічених українців, всебічно розвинених, відповідальних громадян і патріотів, здатних до ризику та інновацій.

Програма побудована за тематично-жанровим і календарним принципами: від джерел до сучасної української літератури. Основою для відбору художніх текстів: пізнавальний, виховний і ціннісний потенціал твору; відповідність форми і змісту віковим інтересам та інтелектуальним можливостям учнів; відповідність змісту творів меті і завданням вивчення української літератури; жанрово-видова, стилєва різноманітність творів, їхня багатогранність у відображенні життя.

4. Яценко Т., Пахаренко В., Слижук О., Тригуб І. Модельна навчальна програма «Українська література. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти. Київ, 2024. 103 с. URL: <https://lnk.ua/LVbvpD24y>

Модельна навчальна програма «Українська література. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти укладена відповідно до норм Закону України «Про повну загальну середню освіту» (2020), вимог Державного стандарту базової середньої освіти (2020) та Типової освітньої програми (2024) і передбачає базове предметне навчання української літератури.

Зміст і структуру програми розроблено з дотриманням дидактичних принципів наступності та перспективності в навчанні, відповідності віковим особливостям підлітків, із поступовим ускладненням навчального матеріалу, що сприятиме послідовному набуттю предметних знань, розвитку предметної (читацької) та ключових компетентностей учнів/учениць 7-9 класів.

Змістове наповнення модельної навчальної програми корелює із вимогами Державного стандарту базової середньої освіти щодо формування предметної (читацької), ключових компетентностей і наскрізних умінь учнів/учениць 7–9 класів. Структура програми включає результативні, змістові та процесуальні складники.

5. Заболотний О. В., Слоньовська О. В., Ярмутьська І. В. Модельна навчальна програма «Українська література. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти. Київ, 2023. 72 с. URL: <https://lnk.ua/zeGKQvYer>

Модельну навчальну програму укладено відповідно до Закону України «Про освіту», Закону України «Про повну загальну середню освіту», на основі Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 № 898, та з урахуванням положень Типової освітньої програми для 5–9 класів закладів загальної середньої освіти, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021 № 235.

Навчання української літератури ґрунтується на таких принципах: науковості й доступності навчального матеріалу; зв'язку теорії з практикою; наступності й перспективності, системності й послідовності; позитивної емоційності, використання методів і прийомів, які задовольняють допитливість; комунікативної спрямованості освітнього процесу; демократизації та гуманізації; україноцентризму й полікультурності змісту; варіативності й диференціації; природовідповідності.

У програмі розширено традиційне для навчальних програм коло читання, зокрема запропоновано твори таких жанрових різновидів, як поезія в прозі, лірична проза, документалістика, фентезі, пригодницький детектив. Курс

літератури демонструє взаємозв'язок між різними поколіннями творців, різними стилями письма, тематикою та проблематикою художніх творів.

6. Пастушенко Н. М., Чумарна М. І. Модельна навчальна програма «Українська література. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти. Київ, 2023. 64 с. URL: <https://lnk.ua/y4X3pkgNX>

Модельна навчальна програма з української літератури розроблена на основі Державного стандарту базової середньої освіти (затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898), базується на цінностях Нової української школи та орієнтується на ідеал її випускників: освічених українців, всебічно розвинених, відповідальних громадян і патріотів, здатних до ризику та інновацій.

Модельна навчальна програма «Українська література. 7-9 класи» є логічним продовженням авторської програми з української літератури для 5-6 класів. Навчання літератури у 7-9 класах спрямоване на удосконалення та розвиток умінь, визначених Державним стандартом базової середньої освіти, а саме: сприймати, аналізувати, інтерпретувати, критично оцінювати інформацію в художніх текстах різних жанрів та використовувати інформацію для збагачення власного досвіду і духовного розвитку; висловлювати власні думки, почуття, ставлення та ідеї, взаємодіяти з іншими особами в усній і письмовій формі, зокрема інтерпретуючи фольклорні тексти, тексти класичної та сучасної художньої літератури; взаємодіяти з іншими особами в цифровому просторі, дотримуватися норм літературної мови; сприймати і використовувати інформацію для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях; використовувати знання з літератури для власної творчості.

Програма створює умови для формування наскрізних умінь, відповідно до п. 9 Державного стандарту базової середньої освіти. Особлива увага зосереджена на розвитку уміння «читати з розумінням», що «передбачає здатність до емоційного, інтелектуального, естетичного сприймання і усвідомлення прочитаного, розуміння інформації, записаної (переданої) у різний

спосіб або відтвореної технічними пристроями, що охоплює, зокрема, уміння виявляти приховану й очевидну інформацію, висловлювати припущення, доводити надійність аргументів, підкріплюючи власні висновки фактами та цитатами з тексту, висловлювати ідеї, пов'язані з розумінням тексту після його аналізу».

7. Яценко Т. О., Тригуб І. А. Модельна навчальна програма «Інтегрований курс літератур (української та зарубіжної) 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти. Київ, 2023. 72 с. URL: <https://lnk.ua/J4POEjMNz>

Шкільний курс «Інтегрований курс літератур (української та зарубіжної)» для 5–6 класів – новий навчальний предмет у закладах загальної середньої освіти, упровадження якого зумовлено сучасними освітніми завданнями та соціальними викликами. Зміст і структура модельної навчальної програми «Інтегрований курс літератур (української та зарубіжної)» для 5-6 класів розроблені відповідно до Закону України «Про повну загальну середню освіту» (2020) і Державного стандарту базової середньої освіти (2020).

Програма побудована з урахуванням дидактичних вимог до змісту шкільної літературної освіти – принципів доступності, науковості, системності, послідовності та наступності в навчанні, принципів емоційності, наочності, зв'язку навчання з життям.

Програма зорієнтована на компетентнісне навчання української і зарубіжних літератур, що досягається шляхом розкриття можливостей предмета для формування читацької і ключових компетентностей учнів 5-6 класів.

Програму курсу «Інтегрований курс літератур (українська та зарубіжні)» для 5–6 класів побудовано на хронологічній основі за тематично-жанровим принципом відповідно до вікових особливостей, пізнавальних можливостей і читацьких інтересів молодших підлітків.

8. Чумарна М. І., Пастушенко Н. М. Модельна навчальна програма «Інтегрований курс літератур (української та зарубіжної) 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти. Київ, 2023. 35 с. URL: <https://lnk.ua/dNYRnDk4M>

Модельна навчальна програма з інтегрованого курсу української та зарубіжної літератур розроблена на основі Державного стандарту базової середньої освіти (затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898), базується на цінностях Нової української школи і орієнтується на ідеал її випускників.

Програма створює умови для формування наскрізних умінь, відповідно до п.9 Державного стандарту базової середньої освіти. Особлива увага зосереджена на розвитку уміння «читати з розумінням», що «передбачає здатність до емоційного, інтелектуального, естетичного сприймання і усвідомлення прочитаного, розуміння інформації, записаної (переданої) у різний спосіб або відтвореної технічними пристроями, що охоплює, зокрема, уміння виявляти приховану і очевидну інформацію, висловлювати припущення, доводити надійність аргументів, підкріплюючи власні висновки фактами та цитатами з тексту, висловлювати ідеї, пов'язані з розумінням тексту після його аналізу».

Програма побудована за календарним і тематично-жанровим принципами: від джерел до сучасної літератури.

9. Старагіна І. П., Новосьолова В. І., Терещенко В. М., Романенко Ю. О., Блажко М. Б., Ткач П. Б., Панченков А. О., Волошенюк О. В. Модельна навчальна програма «Інтегрований мовно-літературний курс (українська мова, українська та зарубіжні літератури) 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти. Київ, 2021. 100 с. URL: <https://lnk.ua/k4xRbD6Vy>

Модельна навчальна програма «Інтегрований мовно-літературний курс (українська мова, українська та зарубіжні літератури). 5-6 клас» визначає орієнтовну послідовність досягнення очікуваних результатів навчання учнів 5–6 класів з мовно-літературної освітньої галузі, пропонований зміст інтегрованого мовно-літературного курсу та види навчальної діяльності учнів, спрямовані на реалізацію очікуваних результатів на основі пропонованого змісту. Модельна навчальна програма відображає засадничі ідеї Державного

стандарту базової середньої освіти (Постанова Кабінету Міністрів України від 30. 09. 2020 р. № 898), ідеї концепції «Нова українська школа» (2016 р.).

Модельна навчальна програма передбачає реалізацію компетентнісного потенціалу мовно-літературної галузі шляхом цілеспрямованого формування в здобувачів освіти ключових компетентностей на основі ціннісних орієнтирів, закладених у Державному стандарті базової середньої освіти.

Програма передбачає реалізацію принципу академічної свободи вчительства й можливість залучення школярів до вибору текстів / медіатекстів, що дає змогу сформуванню здатності виявляти ініціативу, оцінювати ризики, приймати рішення, брати на себе відповідальність.

10. Ніколенко О. М., Мацевко-Бекерська Л. В., Качак Т. Б., Богосвятська А.-М. І., Рудніцька Н. П., Туряниця В. Г. Модельна навчальна програма «Інтегрований курс літератур (української та зарубіжної) 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти. Київ, 2023. 84 с. URL: <https://lnk.ua/YNgabDYeZ>

Програму розроблено на підставі Державного стандарту базової середньої освіти (Постанова Кабінету Міністрів України від 30. 09. 2020 р. № 898) з урахуванням Типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти (наказ Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021 р. № 235).

В основу програми покладені такі принципи: інтегративний; компаративний; україноцентричний; принцип «єдності у різноманітті» (гасло Євросоюзу «Єдність у різноманітті», Європейські рекомендації в галузі освіти суголосні завданням вивчення інтегрованого курсу літератури (української та зарубіжної); хронологічний; жанрово-родовий; концентричний; проєктивний; діалогічний; особистісно зорієнтований; природовідповідний.

11. Яценко Т., Пахаренко В., Тригуб І., Слижук О. Модельна навчальна програма «Інтегрований курс літератур (української та зарубіжної) 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти. Київ, 2024. 119 с. URL: <https://lnk.ua/RVd5bDmN3>

Модельна навчальна програма «Інтегрований курс літератур (української та зарубіжної) 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти укладена відповідно до норм Закону України «Про повну загальну середню освіту» (2020), вимог Державного стандарту базової середньої освіти (2020), Типової освітньої програми (2024) та передбачає базове предметне навчання на уроках інтегрованого курсу літератур.

Інтегрований курс літератур (української та зарубіжної) у 7-9 класах є послідовним продовженням навчання літератури, розпочатого на адаптаційному циклі, як на уроках окремих шкільних предметів «Українська література», «Зарубіжна література», так і на уроках інтегрованого курсу літератур «Література (українська та зарубіжна)». Тому зміст і структуру програми розроблено з дотриманням дидактичних принципів наступності та перспективності в 3 шкільному навчанні, з урахуванням вікових особливостей, читацьких і пізнавальних інтересів учнів/учениць 7-9 класів, із поступовим ускладненням навчального матеріалу, що сприятиме послідовному набуттю предметних знань, розвитку предметної (читацької) та ключових компетентностей учнів/учениць 7-9 класів.

Змістове наповнення модельної навчальної програми корелює із вимогами Державного стандарту базової середньої освіти щодо формування предметної (читацької), ключових компетентностей і наскрізних умінь учнів/учениці 7–9 класів. Структура програми включає результативні, змістові та процесуальні складники.

12. Старагіна І. П., Новосьолова В. І., Терещенко В. М., Романенко Ю. О., Блажко М. Б., Ткач П. Б., Панченков А. О. Модельна навчальна програма «Інтегрований мовно-літературний курс (українська мова, українська та зарубіжні літератури) 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти. Київ, 2023. 109 с. URL: <https://lnk.ua/MVwaGjY4z>

Модельна навчальна програма відображає засадничі ідеї Державного стандарту базової середньої освіти (Постанова Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 р. № 898), ідеї концепції «Нова українська школа» (2016 р.).

Модельна навчальна програма передбачає реалізацію компетентнісного потенціалу мовно-літературної галузі шляхом цілеспрямованого формування в здобувачів освіти ключових компетентностей на основі ціннісних орієнтирів, закладених у Державному стандарті базової середньої освіти.

Програма враховує сформованість наскрізних умінь, спільних для всіх ключових компетентностей, і спрямована на їхню підтримку й подальший розвиток і вдосконалення.

Програму побудовано відповідно до ключових підходів сучасної освіти (компетентнісного, особистісно орієнтованого, діяльнісного), а також таких, що забезпечують інтеграцію мови та літератури, української та зарубіжної літератури (текстоцентричного, компаративного, інтердисциплінарного). Програма передбачає дотримання принципів дитиноцентризму; взаємозв'язку навчання, виховання й розвитку; демократизації й гуманізації, україноцентризму та полікультурності змісту; діалогізму; системності; науковості; наступності та 5 логічної послідовності; доступності й практичної спрямованості навчання; варіативності та диференціації; узгодженні цілей, очікуваних результатів навчання, змісту та орієнтованих видів навчальної діяльності.

Освітні програми для 5-11 класів

1. Українська література. 5-9 класи: програма для загальноосвітніх навчальних закладів / авт. колектив: Р. В. Мовчан, О. М. Івасюк, Л. І. Кавун, О. І. Неживий. Київ, 2017. 82 с. URL: <https://lnk.ua/k4xRbDdVy>

Оновлена програма з української літератури для 5-9 класів загальноосвітніх навчальних закладів підготовлена на основі чинної програми з урахуванням змін, внесених у 2015 році. Програма базується на вимогах Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. № 1392, ідеях Концепції «Нова українська школа».

Програма з української літератури для 5-9 класів спрямована на виявлення в учнів та учениць справжніх щирих емоцій у відповідь на прочитані твори.

Пропоновані в програмі тексти репрезентують і класичні зразки, і сучасний літературний процес, здатний викликати неудавані емоції, рефлексії, спонуки до розмислів над сьогоденням. Учням 5-7 класів запропоновано твори, спрямовані на розвиток уяви. Такі тексти спонукають школярів фантазувати над життям персонажів, переживаючи за них, виявляючи емпатію до мешканців художнього світу. Здатність до фантазування – початковий етап у розвитку креативності, що є запорукою подальшої успішної соціалізації, здатності до розв’язання непростих життєвих питань.

Учням 8-9 класів запропоновано художньо виразні твори, які дають можливість поміркувати над сучасним життям, прищеплюючи соціальну активність, важливість громадянської позиції, екологічне мислення, морально-етичну відповідальність, толерантність, емпатію, повагу до іншого та здатність до творчого мислення.

Нормативні освітні документи визначають ключовими для розвитку української школи загалом і літературної освіти зокрема ідеї діяльнісного, особистісно зорієнтованого і компетентнісного підходів.

Реалізація поставлених завдань передбачає: зміщення акцентів у навчанні з процесу накопичення предметних знань на вироблення умінь автономно застосовувати їх у ситуації невизначеності; становлення учня як суб’єкта навчальної діяльності й особистісного саморозвитку; посилення ролі загальнонавчальних умінь; необхідності забезпечення формування не лише предметної (літературної), а й ключових компетентностей. Важливими стають уміння, які допомагають учневі діяти, і знання, що необхідні для цих умінь. Оновлена програма покликана стати одним із інструментів упровадження засадничих ідей особистісно зорієнтованого і компетентнісного підходів у повсякденну практику.

2. Українська література. 10-11 класи (рівень стандарту): програма для загальноосвітніх навчальних закладів / авт. колектив: Р. В. Мовчан, С. Р. Молочко, Д. І. Дроздовський, Л. Т. Коваленко, А. М. Фасоля, В. І. Цимбалюк. Київ, 2017. 40 с. URL: <https://lnk.ua/1V9oMdl4g>

Програму з української літератури для 10-11 класів створено на основі Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти (Постанова Кабінету Міністрів України від 23. 11. 2011 р. № 1392), з урахуванням Програми з української літератури для 5–9 класів для загальноосвітніх навчальних закладів (2012 зі змінами 2015–2017 рр.) та відповідно до Концепції «Нової української школи» (2016). Пропонована програма спирається на Концепцію «Нової української школи» і є перехідним етапом до викладання української літератури на її засадах. Концептуальна структура програми, її змістове наповнення передбачають: забезпечення можливостей для формування предметної (читацької) і ключових компетентностей; урахування вікових особливостей учнів, психології сприйняття ними творів художньої літератури; особливості навчального процесу в профільній школі; право вибору (для вчителя і учня); особливості сучасного інформаційно-комунікативного простору; національних процесів державотворення; процесів глобалізації сучасного світу тощо. Художні твори для текстового розгляду дібрано за принципами: естетичних критеріїв, жанрово-тематичної розмаїтості, урахування вікової психології, осучаснення змістового матеріалу. Курс української літератури в 10-11 класах рівня стандарту сформовано за тематично-хронологічним принципом.

3. Українська література. 10-11 класи (профільний рівень): програма для загальноосвітніх навчальних закладів / авт. колектив: Г. О. Усатенко, А. М. Фасоля Київ, 2017. 64 с. URL: <https://lnk.ua/R4ajRDdeJ>

Пропонована програма з української літератури призначена для вивчення української літератури в 10-11 класах загальноосвітніх навчальних закладів за суспільно-гуманітарним напрямом (профіль – філологічний).

Програма розроблена на основі Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти (постанова Кабінету Міністрів України від 23.11. 2011 р. № 1392), Концепції профільного навчання у старшій школі (наказ МОН України від 21.10. 2013 р. № 1456), з урахуванням ідей «Концептуальних засад реформування середньої школи «Нова українська школа»», «Основ стандарту освіти «Нова українська школа», експериментальної авторської програми з

української літератури для 10-11 класів Інституту педагогіки НАПН України (2017 р.), оновленої програми з української літератури для 10-11 класів Інституту літератури НАН України (2017 р.).

Програма є основою для календарно-тематичного і поурочного планування, у якому вчитель визначає кількість годин для розгляду конкретної теми, передбачає підготовку до уроків, присвячених вивченню оглядових тем, до уроків розвитку мовлення, позакласного читання і літератури рідного краю.

Підручники з української літератури для 5-9 класів

5 клас

1. Авраменко О. Українська література: підручник для 5 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Київ : Грамота, 2022. 288 с. URL: <https://lnk.ua/BNEqPODNG>
2. Архипова В. П., Січкара С. І., Шило С. Б. Українська література: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Чернівці : Букрек, 2022. 240 с. URL: <https://lnk.ua/RVd56r1N3>
3. Борзенко О. Українська література: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Харків : Видавництво «Ранок», 2022. 363 с. URL: <https://lnk.ua/1V9ozmP4g>
4. Заболотний В. В. Українська література: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти / В. В. Заболотний, О. В. Заболотний, О. В. Слоньовська, І. В. Ярмутьська. Київ: Літера ЛТД, 2022. 208 с. URL: <https://lnk.ua/aVpoWM5eD>

5. Калинич О., Дячок С. Українська література: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти / за ред. Ю. Ковбасенка. Тернопіль : Астон, 2022. 293 с. URL: <https://lnk.ua/x4LrMO0Vn>
6. Качак Т., Тебешевська О. Українська література: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Київ : Видавничий центр «Академія», 2022. 271 с. URL: <https://lnk.ua/pVJdY3b4P>
7. Коваленко Л., Бернадська Н. Українська література: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Київ : Вид. дім «Освіта», 2022. 256 с. URL: <https://lnk.ua/MenobvYVg>
8. Хворостяний І., Большакова І. Українська мова, українська та зарубіжна літератури : підручник інтегрованого курсу для 5 класу закладів загальної середньої освіти (у 2-х частинах). Ч. 1 / І. Хворостяний, І. Большакова. Харків : Видавництво «Ранок» 2022. 191 с. URL: <https://lnk.ua/Y4Q5dm749>
9. Хворостяний І., Большакова І. Українська мова, українська та зарубіжна літератури : підручник інтегрованого курсу для 5 класу закладів загальної середньої освіти (у 2-х частинах). Ч. 2 / І. Хворостяний, І. Большакова. Харків : Видавництво «Ранок» 2022. 203 с. URL: <https://lnk.ua/geqkoEyn5>
10. Чумарна М. І., Пастушенко Н. М. Українська література: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти / М. І. Чумарна, Н. М. Пастушенко. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2022. 200 с. URL: <https://lnk.ua/5V17XAY4d>
11. Яценко Т. О., Пахаренко В. І., Тригуб І. А., Слижук О. А. Література (українська та зарубіжна) : підручник інтегрованого курсу для 5 класу закладів загальної середньої освіти (у 2-х частинах). Ч. 1 / Т. О. Яценко, В. І. Пахаренко, І. А. Тригуб, О. А. Слижук. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2024. 240 с. URL: <https://lnk.ua/PeR0aYXNY>
12. Яценко Т. О., Пахаренко В. І., Тригуб І. А., Слижук О. А. Література (українська та зарубіжна) : підруч. інтегр. курсу для 5 класу закладів загальної середньої освіти (у 2-х частинах). Ч. 2 / Т. О. Яценко, В. І. Пахаренко, І. А.

Тригуб, О. А. Слижук. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2024. 240 с. URL: <https://lnk.ua/KVvQ5ZdeE>

13. Яценко Т., Пахаренко В., Слижук О. Українська література: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2022. 256 с. URL: <https://lnk.ua/J4ZJQzJ4E>

6 клас

1. Авраменко О. Українська література: підручник для 6 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Київ : Грамота, 2023. 224 с. URL: <https://lnk.ua/YN32z8EVJ>

2. Архипова В. П., Січкара С. І., Шило С. Б. Українська література: підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти. Чернівці : Букрек, 2023. 248 с. URL: <https://lnk.ua/xNK2xPKV8>

3. Борзенко О., Столій І. Українська література: підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти. Харків : Ранок, 2023. 370 с. URL: <https://lnk.ua/zeGKzrXer>

4. Калинич О., Дячок С. Українська література: підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти / за ред. Ю. Ковбасенка. Тернопіль : Астон, 2023. 304 с. URL: <https://lnk.ua/k4kKWgQ4L>

5. Коваленко Л., Бернадська Н. Українська література: підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2023. 258 с. URL: <https://lnk.ua/J4PO2P7Nz>

6. Українська література: підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти / В. В. Заболотний, О. В. Заболотний, О. В. Слоновьовська, І. В. Ярмутьська. Київ : Літера ЛТД, 2023. 288 с. URL: <https://lnk.ua/dNYR0z04M>

7. Чумарна М. І., Пастушенко Н. М. Українська література: підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2023. 216 с. URL: <https://lnk.ua/AVM2EPJNo>

8. Яценко Т., Пахаренко В., Слижук О. Українська література: підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2023. 259 с. URL: <https://lnk.ua/zN2d3YWe7>

9. Яценко Т., Пахаренко В., Тригуб І., Слижук О. Література (українська та зарубіжна): підручник інтегрованого курсу для 6 класу закладів загальної середньої освіти: у 2 ч. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2023. Ч. 1. 243 с. URL: <https://lnk.ua/RVd56Q1N3>

10. Яценко Т., Пахаренко В., Тригуб І., Слижук О. Література (українська та зарубіжна) : підруч. інтегр. курсу для 6 класу закладів загальної середньої освіти (у 2-х частинах). Ч. 2 / Т. О. Яценко, В. І. Пахаренко, І. А. Тригуб, О. А. Слижук. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2023. 224 с. URL: <https://lnk.ua/R4ajWQEEJ>

7 клас

1. Авраменко О. Українська література : підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти : 2-ге видання, перероблене / Олександр Авраменко. Київ : Грамота, 2020. 224 с. URL: <https://lnk.ua/MenojaRVg>

2. Авраменко О. Українська література: підручник для 7 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Київ : Грамота, 2024. 240 с. URL: <https://lnk.ua/J4ZJQOJ4E>

3. Калинич О., Дячок С. Українська література: підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти / за ред. Ю. Ковбасенка. Тернопіль : Астон, 2024. 304 с. URL: <https://lnk.ua/b4AWzM5VQ>

4. Коваленко Л., Бернадська Н. Українська література: підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2024. 272 с. URL: <https://lnk.ua/xNK2xZKV8>

5. Ніколенко О., Мацевко-Бекерська Л., Качак Т. та ін. Література (українська та зарубіжна): підручник інтегрованого курсу для 7 класу закладів загальної середньої освіти: у 2 ч. Київ : Видавничий центр «Академія», 2024. Ч. 1. 307 с. URL: <https://lnk.ua/MNj8zIweE>

6. Ніколенко О., Мацевко-Бекерська Л., Качак Т. та ін. Література (українська та зарубіжна): підручник інтегрованого курсу для 7 класу закладів загальної середньої освіти: у 2 ч. Київ : Видавничий центр «Академія», 2024. Ч. 2. 304 с. URL: <https://lnk.ua/aV7jXEke1>

7. Українська література: підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти / В. В. Заболотний, О. В. Заболотний, О. В. Слоньовська, І. В. Ярмутьська. Київ : Літера ЛТД, 2024. 288 с. URL: <https://lnk.ua/B4OagDJVG>

8. Чумарна М. І., Пастушенко Н. М. Українська література : підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2023. 184 с. URL: <https://lnk.ua/9erJrd2er>

9. Яценко Т., Пахаренко В., Слижук О., Тригуб І. Українська література: підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти. Київ : Грамота, 2024. 288 с. URL: <https://lnk.ua/y4X3m1ANX>

10. Яценко Т., Пахаренко В., Тригуб І., Слижук О. Література (українська та зарубіжна): підручник інтегрованого курсу для 7 класу закладів загальної середньої освіти: у 2 ч. Київ : Грамота, 2024. Ч. 1. 272 с. URL: <https://lnk.ua/mNBmzYpVG>

11. Яценко Т., Пахаренко В., Тригуб І., Слижук О. Література (українська та зарубіжна): підручник інтегрованого курсу для 7 класу закладів загальної середньої освіти: у 2 ч. Київ : Грамота, 2024. Ч. 2. 288 с. URL: <https://lnk.ua/zN2d3ZWe7>

8 клас

1. Авраменко О. Українська література : підручник для 8 класу з поглибленим вивченням філології закладів загальної середньої освіти. Київ : Грамота, 2021. 304 с. URL: <https://lnk.ua/KVvQbgXeE>

2. Авраменко О. Українська література : підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти / Олександр Авраменко. Київ : Грамота, 2025. 208 с. URL: <https://lnk.ua/PeR0g96NY>

3. Авраменко О. Українська література: підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти. 2-ге вид., перероб. Київ : Грамота, 2021. 240 с. URL: <https://lnk.ua/5V17G154d>
4. Архипова В. П., Січкач С. І., Шило С. Б. Українська література: підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти. Чернівці : МПП «Букрек», 2025. 272 с. URL: <https://lnk.ua/aVpoBDkeD>
5. Борзенко О. І., Лобусова О. В. Українська література: підручник для 8 закладів загальної середньої освіти. 2-ге видання, перероблене. Харків : Ранок, 2021. 287 с. URL: <https://lnk.ua/pVJdYMb4P>
6. Заболотний В. В. Українська література: підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти / В. В. Заболотний, О. В. Заболотний, О. В. Слоньовська, І. В. Ярмульська. Київ : Літера ЛТД, 2025. 304 с. URL: <https://lnk.ua/R4ajR35eJ>
7. Калинич О. В., Дячок С. О. Українська література: підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти / Калинич О. В., Дячок С. О. // За редакцією проф. Ю. І. Ковбасенка. Тернопіль : Астон, 2025. 304 с. URL: <https://lnk.ua/RVd5bY5N3>
8. Коваленко Л. Т. Українська література: підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти. 2-ге вид., перероблене. Київ : УОВЦ «Оріон», 2021. 272 с. URL: <https://lnk.ua/dNYRnyD4M>
9. Міщенко О. І. Українська література: підручник для 8 класу загальноосвіт. навч. закладів. Київ : Генеза, 2016. 272 с. URL: <https://lnk.ua/mNBmpqAVG>
10. Слоньовська О. В. Українська література: підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти. 2-ге вид., переробл. Київ : Літера ЛТД, 2021. 256 с. URL: <https://lnk.ua/9eojb834p>
11. Яценко Т., Пахаренко В., Слижук О. Українська література: підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти / Таміла Яценко, Василь Пахаренко, Олеся Слижук, Ірина Тригуб. Київ : Грамота, 2025. 264 с. URL: <https://lnk.ua/k4kKb1a4L>

9 клас

1. Авраменко О. Українська література: підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закладів. Київ : Грамота, 2017. 336 с. URL: <https://lnk.ua/y4X3po8NX>
2. Коваленко Л. Т., Бернадська Н. І. Українська література: підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закладів. Київ : УОВЦ «Оріон», 2017. 320 с. URL: <https://lnk.ua/9erJb3Rep>
3. Міщенко О. І. Українська література: підруч. для 9 класу загальноосвіт. навч. закладів. Київ : Генеза, 2017. 280 с. URL: <https://lnk.ua/B4OaMjZVG>
4. Українська література: підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закладів / О. В. Слоньовська, Н. В. Мафтин, Н. М. Вівчарик, Н. С. Курінна, Л. Т. Шевчук. Київ : Літера ЛТД, 2017. 288 с. URL: <https://lnk.ua/y4zRXbr4j>

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Алексеєнко Т., Петрук О., Барановська О., Ліпчевська І., Павлова Т. Дидактико-методичний супровід подолання навчальних втрат у базовій середній освіті. Київ : Інститут педагогіки НАПН України, 2024. 52 с.
2. Андрейко С. Розвиток критичного мислення на уроках мови та літератури : сутність і стратегії. *Актуальні проблеми методології вищої та фахової передвищої медичної (фармацевтичної) освіти: сучасні виклики та нові можливості*: матеріали IV Міжнар. науково-метод. інтернет-конференції, м. Черкаси, 2024. С. 11–14.
3. Бадер С., Починкова М. Критерії й рівні сформованості критичного мислення особистості. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2024. Вип. 74, Т. 1. С. 312–319.
4. Барановська О. Дидактичні функції шкільного підручника у формуванні читацької компетентності старшокласників як чинник успішної самореалізації в сучасному суспільстві. *Проблеми сучасного підручника*, 2024. № 33. С. 6–22.
5. Башманівська Л. А. Методика навчання української літератури як освітня компонента в системі підготовки майбутніх учителів-словесників. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки*. Вип. 2025. № 1 (120). С. 39 – 52.
6. Башманівська Л. А. Методика навчання української літератури: від теорії до практики : навчально-методичний посібник. Житомир : вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2024. 148 с.
7. Березівська Л. Д. Організаційно-педагогічні засади реформування шкільної освіти в Україні у ХХ столітті : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.0. Київ, 2009. 505 с.
8. Білушак Т. М., Радковець О. І. Буктрейлер як мультимедійна реклама в популяризації книги автором у середовищі Інтернету. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія : Філологія. Журналістика*. 2021. Т. 32 (71) № 1 Ч.3. С. 247–252.

9. Бондаренко Г. П. Метод проєктів як засіб стимулювання пізнавальної активності старшокласників на уроках української мови. *Духовність особистості : методологія, теорія і практика*. 2021. № 3 (102). С. 27–46.
10. Бондаренко Ю. Загальна модель шкільного навчання української літератури : монографія / Юрій Бондаренко. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 392 с.
11. Бондаренко Ю. І. Розвиток літературно-творчих здібностей школярів на основі жанрового та структурно-стильового шляхів аналізу. *Слобожанський науковий вісник. Серія Філологія*. 2023. Вип. 2. С. 44–49.
12. Буктрейлер як варіант творчого домашнього завдання. URL: <https://osvitanova.com.ua/posts/4603-buktreiler-iak-variant-tvorchoho-domashnoho-zavdannya>
13. Булах Т. Класифікація подкастів як наукова проблема. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія : Філологія. Журналістика*. С. 205–211.
14. Волошина Н. Й. Якість освіти і перспективні педагогічні технології. *Українська література в загальноосвітній школі*. 2006. № 9. 56 с.
15. Гаврилюк І. Подкасти в системі українських інтернет-медіа. *Образ*. 2022. Вип. 1. С. 72–79. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/obraz_2022_1_9
16. Глушич В. В. Методичні рекомендації до вивчення курсу «Шкільний курс української літератури та методика викладання» для студентів-філологів напряму підготовки «Українська мова та література». Харків. 2021. 36 с.
17. Головань М. Розвиток критичного мислення здобувачів закладів загальної середньої освіти на уроках української мови та літератури. *Професіоналізм педагога в умовах європейських цифрових інновацій* : Матеріали міжнар. онлайн-конф. «Професіоналізм педагога в умовах європ. цифр. інновацій» в межах реалізації проєкту програми Європ. Союзу Еразмус+ напряму Жан Моне модуль «Україна – ЄС: міжкультурна комунікація в освіті», м. Слов'янськ–Дніпро, 17 трав. 2023 р. / ред. О. Хващевська. Слов'янськ, 2023. С. 55–57.

18. Горбач Н. В. Шкільний курс української літератури : практикум для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності «Середня освіта» освітньо-професійної програми «Українська мова та література». Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2025. 68 с.
19. Горіна Ж., Босак Н., Діхтяр А. Буктрейлер до балади Тараса Шевченка «Тополя» як інструмент стимулювання читацької активності учнів. Український світ у наукових парадигмах : зб. наук. пр. Харк. нац. пед. ун-ту імені Г. С. Сковороди. Харків, 2024. Вип. 11. С. 235–241.
20. Гриневич Л. М. Поняття «освіта», «розвиток освіти», «освітня політика в сучасному науковому дискурсі. *Неперервна професійна освіта : теорія і практика*. № 1–2 (42-43). 2015. С. 14–19.
21. Гуцуляк С. І. Українська література як проєкт. *Наукові записки. Серія : Філологічні науки*, Вип. 3 (210), 2024. С. 102–107.
22. Дадукевич О. В., Цивата Ю. В. Інтонація як засіб логіко-емоційної виразності в словесній дії професійного актора. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журнал*. 2022. № 4. С. 161–166.
23. Демчук О. Нестандартні уроки з української літератури. 9-11 клас. Тернопіль. Підручники і посібники. 2020. 142 с.
24. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології : Навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2004. 352 с.
25. Дмитровський О. Подкаст-програми та блоги : основні аспекти їх створення. *Теле- та радіожурналістика*. 2014. Вип. 13. С. 210–213.
26. Жаркова І. І., Янкович О. І. Технологія кейс-стаді в освітньому процесі НУШ як засіб розвитку критичного мислення молодших школярів. *Вісник науки та освіти. Серія «Педагогіка»*. 2023. № 9 (15). С. 408–420.
27. Закон України «Про освіту», 2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#n186>
28. Качак Т., Круль Л. Змістові та методичні аспекти вивчення дисципліни «виразне читання» студентами педагогічних спеціальностей. *Гірська школа Українських Карпат*. 2020. № 22. С. 105–111.

29. Кизилова В. В. Ефективне читання : навч. посіб. для студ. закл. вищої освіти / В. В. Кизилова ; Держ. закл. «Луган. нац. у-т імені Тараса Шевченка», 2022. 120 с.
30. Кизилова В. В. Розвиток навичок ефективного читання в здобувачів вищої освіти : з досвіду роботи. *Освіта та педагогічна наука*. 2022. № 1 (179). С. 27–37.
31. Ковтун Н. Літературні подкасти в медіа просторі : тематично-жанрові пріоритети. Держава і регіони. Серія «Соціальні комунікації». 2023. № 1 (53). С. 71–79. URL: <http://surl.li/nkkfr>
32. Концепція літературної освіти [Електронний ресурс] / Г. Д. Ключек. URL: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/13508/
33. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція) від 21 квітня 2016 р. № 1–2/7-110. URL: http://osvita.mediasapiens.ua/mediaprosvita/mediaosvita/kontseptsiya_vprovadzhennya_mediaosviti_v_ukraini_nova_redaktsiya
34. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція). URL: <https://cutt.ly/SCpzT14>
35. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року : схвал. розпорядженням Каб. Міністрів України від 14 груд. 2016 р. № 988-р. Законодавство України : база даних / Верхов. Рада України. Київ. 2022. URL: <http://surl.li/adyhc>
36. Косінова О. М. Інтонація як один із найважливіших засобів акторської майстерності в педагогічній практиці. *Наукові записки НДУ імені М. Гоголя. Психолого-педагогічні науки*. 2025. № 3. С. 144–154.
37. Кравченко Л. Інноваційні технології навчання зарубіжної літератури у старшій школі як рушії компетентнісного розвитку особистості : інтермедіальний підхід. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип. 71 (2). 2024. С. 150–154.

38. Кречотень О. В. Впровадження ідей плейбек-театру як технології storytelling в курсі університетського вивчення іноземної мови. *Теорія та методика (з галузей знань)*. 2024. Вип. 69 (2). URL: <https://surl.li/japoms>.
39. Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму в стратегіях освітнього простору. Київ. Педагогічна думка. 2009. 520 с.
40. Кроуфорд А., Саул В., Метьюз С., Макінстер Д. Технології розвитку критичного мислення учнів : науково-методичний посібник для вчителів загальноосвітніх навчальних закладів / наук. ред., передм. О. І. Пометун. Київ : Вид-во «Плеяди», 2008. 220 с.
41. Куцевол О. М. Творча сутність професійної діяльності вчителя літератури. *Дивослово*. 2006. № 5. С. 14–21.
42. Куцевол О. Методика викладання української літератури (креативно-інноваційна стратегія) : навч. посібник. Київ : Освіта України, 2009. 452 с.
43. Кучерук О. Інтегрування інфомедійної грамотності в простір мовної освіти. *Українська мова і література в школі*. 2020. № 3. С. 9–12. URL: <https://cutt.ly/jCpzPZD>
44. Лаврова А. В. Метод проєктів на уроках української літератури в старших класах. *Молодий вчений*. 2021. № 4 (92). С. 50–53.
45. Латиш Н. М. Прояви творчого мислення молодших школярів у процесі розв'язування нових задач в ускладнених інформаційних умовах. *Психологічні проблеми творчості* : матеріали XXIV міжнар. психолог. конф. (Київ, 24 лип. 2024 р.). Київ, 2024. С. 153–160.
46. Лілік О. Особливості використання коміксів на уроках української літератури. *Мистецька освіта : зміст, технології, менеджмент*. 2021. Вип. 17. С. 185–197.
47. Лілік О., Сазонова О. Формування творчого проєктного мислення учнів під час уроків української літератури. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки*. 2024. Вип. № 27 (183). С. 169–175.

48. Літературознавчий словник-довідник. Літературознавча енциклопедія : у 2 т. Київ : ВЦ «Академія». 2007. Т. 1. А – Л. 608 с.
49. Лоюк О. П. Творче мислення як чинник розумового розвитку школярів. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи*. 2013. № 47. С. 148–153.
50. Лякішева А. В., Вітюк В. В., Кашуб'як І. О. Кейсбук методів і прийомів технології розвитку критичного мислення в Новій українській школі : навч.-метод. посіб. для вчит. поч. класів ЗЗСО та студ. спец. 013 Початкова освіта. 2-ге вид., переробл. і доповн. Луцьк : ФОП Іванюк В. П., 2022. 116 с.
51. Малихін О., Арістова Н., Ліпчевська І. Цифровізація профільної середньої освіти як інструмент мінімізації навчальних втрат учнів в умовах воєнного стану. *Український Педагогічний журнал*. 2024. № 4. С. 57–64.
52. Мамчич О. Б., Найдьон К. В., Барнич О. В. Буктрейлер як засіб мотивації молодших школярів до читання. *Науковий часопис національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки : реалії та перспективи* : зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України, нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ : Гельветика, 2021. Вип. 79. Т. 1. С. 192–196.
53. Маргітич К. Є. Теоретичне обґрунтування проблеми розвитку творчих здібностей учнів у процесі навчання української мови і літератури. *Суспільство та національні інтереси*. 2024. № 2 (2). С. 145–153.
54. Мельникова Р. М. Використання проектної технології на уроках української літератури. *Розвиток професійної майстерності педагога в умовах нової соціокультурної реальності* : збірник матеріалів VI Міжнародної науково-практичної конференції. Тернопіль : ФОП Осадца Ю. В. 2023. С. 175–177.
55. Мельникова Р., Ангеловська К. Використання технології розвитку критичного мислення учнів у закладах загальної середньої освіти. *Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology Theory Experience Problems*. 2020. С. 196–203. URL: <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2020-58-196-203>

56. Мельникова Р., Вакарь О. Візуалізація на уроках української мови та літератури. *Філологічні діалоги*. Вип. 10, 2024. С. 146–154.
57. Мерзлякова О. Критичне мислення : засоби оцінювання й цілеспрямованого розвитку. *Психолог*. 2017. № 11/12. С. 4–96.
58. Моляко В. О., Третяк Т. М. Творче мислення особистості за умов екстремальності та інформаційної невизначеності. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія : Психологія*. 2022. Т. 33 (72). № 2. С. 30–37.
59. Мхитарян О. Інтеграція навчання як фактор підвищення якості шкільної літературної освіти. *Миколаївський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти*. 2021. № 3 (90). С. 66–79.
60. Мхитарян О. Оптимізація читацької діяльності учнів засобами плейбек-театру. *Науково-методичний, інформаційно-освітній журнал. Педагогічні науки*. 2025. № 3 (106). С. 18–31.
61. Надурак В. Критичне мислення : поняття та практика. *Філософія освіти. Philosophy of Education*. 2023. Т. 28, № 2. С. 129–147.
62. Небеленчук І. О. Креолізований текст як засіб активізації читацької діяльності. *The VII International Scientific and Practical Conference «Global learning problems: causes, solutions and theories»*. Thessaloniki, Greece. 2024. С. 147–150.
63. Небеленчук І. О. Сучасні методи, форми і прийоми активізації пізнавальної діяльності на уроках літератури. *Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського*. 2022. С. 168–173.
64. Нежива Л. Л., Шкуренко О. В. Буктрейлер як сучасний медіапродукт у підготовці вчителя початкових класів до цифрової творчості. *Open educational e-environment of modern University*. № 19. 2025. С. 128–141.
65. Нечаєнко Т. В. Театр одного актора : комплементарність засобів і прийомів ідейно-емоційної виразності сценічного формотворення моновистав. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журнал*. 2024. № 1. С. 404–409.

66. Нова українська школа : концептуальні засади реформування середньої школи : ухвалено рішенням Колегії МОН України від 27.10.2016 / упоряд. Л. Гриневич, О. Елькін, С. Колашнікова та ін.; заг. ред. М. Грищенко. Київ. 2016. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>

67. Овадюк О. О. Наукові основи розвитку критичного мислення керівника закладу загальної середньої освіти в системі післядипломної педагогічної освіти України. *Вісник післядипломної освіти*. 2020. Вип. 9 (38). С. 99–112.

68. Осика М. О. Перспективи розвитку критичного мислення учнів на уроках літератури у середній школі. *Ключові аспекти освітніх механізмів у контексті розвитку сучасних шкіл* : матеріали Всеукраїнської педагогічної конференції, м. Житомир, Україна, 29 січня 2024 року. Житомир : Центр прогресивної освіти «Генезум», 2023. С. 91–95.

69. Островська М. Метод проєктів – як один із ефективних засобів інноваційної технології, який використовують у НУШ. *Наукові інновації та передові технології*. 2022. № 8 (10). С. 100–111.

70. Павленко І. Г., Курліщук І. І. Особливості розвитку творчих здібностей учнів засобами мистецтва в сучасній загальноосвітній школі. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2020. № 70, Т. 3. С. 89–93.

71. Павленко І. Г., Курліщук І. І. Особливості розвитку творчих здібностей учнів засобами мистецтва в сучасній загальноосвітній школі. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2020. № 70. Т. 3. С. 89–93.

72. Парфілова С. Л. Теоретико-методичні засади розвитку літературно-творчих здібностей молодших школярів. Дошкільна та початкова освіта в сучасному педагогічному просторі : монографія / за заг. ред.: О. В. Лобової, С. М. Кондратюк. Суми, 2020. С. 7–26.

73. Пасічник О. М. Використання інноваційних освітніх технологій навчання на уроках української мови і літератури. *Реалії та перспективи розвитку сучасної освіти: із досвіду роботи українських вчителів* : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції м. Житомир, Україна, 08 липня 2020 року. Житомир : Центр прогресивної освіти «Генезум», 2020. С. 82–87.
74. Перевознюк В. Проєкт з візуалізації навчального матеріалу на уроках української літератури. *Педагогічні науки : теорія, історія, інноваційні технології*. 2025. № 1 (141). С. 300–309.
75. Пометун О. І., Гупан Н. М. Як розвивати критичне мислення учнів за допомогою нового підручника з історії України. *Історія і суспільствознавство в школах України: теорія та методика навчання*. 2018. № 2. С. 69–76. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/710793/>
76. Пометун О. Критичне мислення як педагогічний феномен. *Український педагогічний журнал*. 2018. № 2. С. 89–98. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ukrpj_2018_2_14
77. Пометун О. Як розвивати критичне мислення в учнів. *Дивослово*. 2018. № 5. С. 2–5.
78. Попова Л. Використання методу проєктів на уроках української мови : оцінювальний аспект. *Редакційна колегія*. 2021. С. 183–185.
79. Починкова М. М. Критичне мислення в контексті вимог Нової української школи. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2019. № 1 (324) березень. С. 260–268.
80. Починкова М. М. Моніторинг навчально-методичного забезпечення з проблеми розвитку критичного мислення в Україні. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія : педагогіка і психологія*. 2020. Вип. 62. С. 36–42.
81. Починкова М. М. Формування критичного мислення майбутніх учителів початкової школи у процесі професійної підготовки : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Старобільськ, 2021. 572 с.

82. Починкова М. М., Бадер С. О. Психолого-педагогічні механізми формування критичного мислення особистості *Інноваційна педагогіка*. 2024. Вип. 75. С. 190–196.
83. Починкова М. Н. Дефініція «критичне мислення» в науковому педагогічному дискурсі. *Освіта та педагогічна наука*. 2019. № 1 (170). С. 37–48.
84. Приходько О. Професіограма вчителя української мови й літератури в контексті нової української школи. URL : <https://cutt.ly/fCрxpnt>
85. Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти : постанова Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1392. Київ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011%D0%BF#Text>
86. Про затвердження Концепції літературної освіти. Наказ МОН № 58 від 26.01.11 року. URL: <https://cutt.ly/WCkW1K3>
87. Про освіту : Закон України від 15.11.2024 р. № 1556-VII. Відомості Верховної Ради України. 2017. № 38–39. Ст. 380. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
88. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16.01.2020 № 463-IX. Відомості Верховної Ради (ВВР). 2020. № 31. Ст. 226. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
89. Прокопович Л. Методи підвищення читацької мотивації на уроках української літератури в базовій школі (на прикладі вивчення творчості І. Франка). *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2025. (218). С. 206–210.
90. Радченко Ю. В. Проєктна технологія у формування компетентностей на уроках української мови та літератури : діяльнісний аспект. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2020. № 13–15. С. 11–16.
91. Резнікова К. В. Шкільна літературна освіта : характеристика базових понять. *Педагогічна інноватика : сучасність та перспективи*. 2024. № 6. С. 16 – 21.
92. Розман І. І. Шкільна літературна освіта кінця ХХ – початку ХХІ століття : тенденції реформування. *Суспільство та національні інтереси*. 2024. № 4 (12). С. 332–340.

93. Розман І. Інноваційні технології як засіб формування креативного мислення здобувачів старшої школи на уроках зарубіжної літератури. *Актуальні питання у сучасній науці. Серія «Педагогіка»*. № 1 (19). 2024. С. 726–734.
94. Розман І., Кравченко Л. Медіаосвіта як чинник розвитку критичного мислення учнів на уроках зарубіжної літератури у старшій школі. *Гірська школа Українських Карпат*. 2023. № 29. С. 122–125.
95. Рускуліс Л., Ситченко А., Мхитарян О. Корпус навчально-методичних матеріалів до дисциплін методичного циклу : навч.-метод. посіб. / за заг. ред. Л. Рускуліс. Миколаїв, 2020. 188 с.
96. Савченко О. Я. Система міжпредметних завдань на уроках літературного читання : методичний посібник / Савченко О. Я. : Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2020. 104 с.
97. Сагайдак Н. М. Перспектива використання методу проєктів як ефективного засобу навчання на уроках української мови та літератури в закладах загальної середньої освіти. Збірник наукових праць здобувачів вищої освіти та молодих учених Приватного вищого навчального закладу «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука». Рівне : О. Зень, 2024. Вип. 1. С. 191–198.
98. Саміленко О., Раєвська І. Формування навичок системного мислення у школярів молодшого шкільного віку засобами цифрових технологій. *Вісник науки та освіти. Серія «Педагогіка»*. 2024. № 9 (27). С. 1036–1050.
99. Саух П. Розвиток критичного мислення як провідний тренд сучасного освітнього процесу. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. 2021. № 2 (67). С. 7–15.
100. Семенов О., Ольховик М. Формування культури роботи майбутніх учителів української мови і літератури з Інтернет-текстом. *Слобожанський науковий вісник. Серія «Філологія»*. 2024. Вип. 5. С. 54–61.
101. Семенов О., Ячменик М. Мовно-методична підготовка майбутнього вчителя-словесника до використання засобів медіаосвіти: монографія. Суми : Видавництво СумДПУ імені А. С. Макаренка. 2019. 211 с.

102. Сергеева В., Капітула К. Інноваційні методи навчання в сучасній школі. *Сучасні теоретичні й прикладні контексти спеціальної та інклюзивної освіти* : збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції (11-12 травня 2021 р., Луцьк). Луцьк: ФОП Іванюк В. П., 2021. С. 126–130.
103. Ситченко А. Л. Методика навчання української літератури в загальноосвітніх закладах: навч. посіб. для студ.-філ. Київ : Ленвіт, 2011. 291 с.
104. Скоморовська Н. Б. Розвиток критичного мислення старшокласників на уроках української літератури : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 – теорія та методика навчання (українська література). Київ, 2016. 274 с.
105. Скриник С. В. Stem-освіта як організаційно-методичні засади формування дослідницької компетентності. *Сучасні освітні технології*. Матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. 2021. С. 77–79.
106. Скрипник М. І., Кравчинська Т. С., Волинець Н. П. Навчальні тексти нової природи: творимо, радимо, тренуємо : Методичні рекомендації / М. І. Скрипник, Т. С. Кравчинська, Н. П. Волинець. К. : ЦПО, 2021. 60 с.
107. Скрипник М. І., Кравчинська Т. С., Волинець Н. П. Проблема навчальних текстів цифрової ери: питання теорії та практики. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Педагогічні науки : реалії та перспективи*. 2021. Вип. 80 (2). С. 136–139.
108. Слижук О. А. Проектна діяльність учнів у процесі вивчення сучасної української літератури в 5–6 класах НУШ. URL: <https://surl.lt/uhtwcd>
109. Сова М. О., Деніжна С. О., Петухова І. О. Психологія творчості : навч. посіб. Ірпінь : Державний податковий університет, 2022. 392 с.
110. Солодюк Н. В. Лінгводидактичні засади функціонування інтерактивних методів на уроках української мови в старших класах : дис. канд. пед. наук. Луганськ, 2009. 219 с.
111. Солодюк Н. В. Поняття «інтерактивний метод навчання» як лінгводидактична категорія. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. 2016. № 1 (298). С. 107–114.

112. Солодюк Н. В. Формування проектної діяльності студентів. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2013. № 13 (4). С. 210–215.
113. Солодюк Н. В., Віннічук А. П., Крупка В. П. Веб-квести як інструмент розвитку творчого мислення та активізації творчих здібностей школярів на уроках української літератури. *Педагогічна Академія : наукові записки*. 2025. № 17.
114. Солодюк Н., Віннічук А., Крупка В. Впровадження технології доповненої реальності як інструменту літературної освітньої діяльності. *Наукові записки. Серія : Педагогічні науки*. 2025. №220. С. 277–283.
115. Солодюк Н., Сахацька В., Олексенко В. Вплив цифрових технологій на сучасну педагогіку : можливості та виклики для навчального процесу. *Наукові інновації та передові технології. Серія «Педагогіка»*. 2025. № 2 (42). С. 1660–1673.
116. Сорока І., Голуб К. Специфіка техніки сценічного мовлення в акторському мистецтві початку ХХІ століття. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія : Сценічне мистецтво*. 2020. № 3 (2). С. 210–220.
117. Терно С. Критичне мислення для освітян. URL: https://apps.prometheus.org.ua/learning/course/course-v1:CZ+CTFT101+2017_T3/
118. Терно С. Критичне мислення та інноваційні стратегії в історичній освіті : навч. посіб. Запоріжжя : Запорізь. нац. ун-т, 2023. 120 с.
119. Токмань Г. Л. Методика навчання української літератури в середній школі : підручник. Київ : ВЦ «Академія», 2012. 312 с.
120. Третяк Т. М. Дослідження проявів творчого мислення старшокласників в ускладнених інформаційних умовах. *Актуальні проблеми психології. Психологія творчості*. 2020. Т. 12. Вип. 27. С. 245–256.
121. Тягло О. В. Критичне мислення : навч. посіб. Харків : Вид. група «Основа», 2008. 189 с.

122. Уліщенко В. Теорія і практика інтерсуб'єктного навчання української літератури в середній школі. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. 398 с.
123. Цалапова О. М. Використання креолізованих текстів під час роботи з освітніми компонентами національно-патріотичного спрямування. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. 2020. № 5 (336). С. 152–161.
124. Царик Г. М. Подкаст як жанр сучасного медійного дискурсу. Південний архів. Вип. ХCV. URL: <https://surl.li/tthbbt>
125. Чим подкаст відрізняється від інших форматів. Izone media. URL: <https://izone.media/not-a-podcast/>
126. Шитоха А. Подкасти про книги – сучасний інструмент популяризації читання. *Тренди та перспективи розвитку мультидисциплінарних досліджень* : за матеріалами VII Міжнародної студентської наукової конференції «Діджиталізація науки як виклик сьогодення», Полтава. 2024. С. 845–846.
127. Шкільна літературна освіта в Україні : історія, концепції, інновації : методичні рекомендації для здобувачів спеціальностей 013 Початкова освіта, 014 Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна література) другого (магістерського) рівня вищої освіти та 011 Освітні, педагогічні науки третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти / Фенцик О. М., Резнікова К. В., Мукачево : МДУ, 2025. 38 с.
128. Шуляр В. І. Сучасний урок української літератури: теорія, методика, технологія : монографія. Миколаїв. Вид-во «Іліон». 2012. 876 с.
129. Якимчук І. П. Мотивація творчого мислення підлітків : монографія. Умань : Вид.-поліграф. центр «Візаві». 2013. 185 с.
130. Яновська Т. А. Творче мислення та уява в структурі креативності молодших школярів. *Психологія і особистість*. 2021. Вип. 2 (20). С. 170–180.
131. Яременко Н., Коломієць Н. Креолізовані тексти як складова дидактичного дизайну літературознавчих дисциплін. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2022. Вип. 57 (3). С. 203–209.

132. Яценко Т. О. Дидактичні функції підручника літератури в умовах Нової української школи. *Світ дидактики : дидактика в сучасному світі* : зб. матеріалів Міжнародної науковопрактичної інтернет-конференції. Київ : «Видавництво Людмила», 2021. С. 239–241.
133. Яценко Т. О. Інтегрований курс літератур (української та зарубіжної) для 5–9 класів : зміст і структура. *Видавничий дім «Освіта»*. 2024. С. 157–161.
134. Яценко Т. О. Інтегрований курс літератур у реаліях НУШ: зміст та особливості вивчення. *Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка*. 2023. С.1–4.
135. Яценко Т. О. Шкільний курс літератури в реаліях Нової української школи : зміст та особливості вивчення. *Шкільна літературна освіта: традиції і новаторство*. XII Волошинські читання : зб. матеріалів всеукраїнської науково-практичної конференції / за заг. ред. Т. О. Яценко. Київ : Грамота, 2024. С. 9–16.
136. Яценко Т. О., Слижук О. А. Формування читацької грамотності учнів 5–6 класів на уроках української літератури : методичний посібник. [Електронне видання]. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2024. 147 с.
137. Яценко Т. О., Тригуб І. А. Навчальна програма, укладена на основі чинної модельної навчальної програми «Інтегрований курс літератур (української та зарубіжної). 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти. 2025. 43 с.
138. Яценко Т. Сучасна літературна освіта в реаліях Нової української школи. URL: <https://cutt.ly/hCjusyh>
139. Яценко Т. О., Дячок С. О., Головченко Н. І. Організація компетентнісно орієнтованого навчання української літератури в ліцеї : методичні рекомендації / Яценко Т. О., Дячок С. О., Головченко Н. І. [Електронне видання]. Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2021. 69 с.
140. Яценко Т., Тригуб І. Новий навчальний предмет Нової української школи : інтегрований курс літератур (української та зарубіжної). *Всесвітня література в школах України*. 2022. С. 1–10.

Наталія СОЛОДЮК

Алла ВІННІЧУК

Оксана ПОЙДА

**ШКІЛЬНИЙ КУРС УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ
(РОЗДІЛ «ШКІЛЬНИЙ КУРС УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ»)**

Навчально-методичний посібник
для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра

